

A-19266

V.S. Glebov

**PÖLLU-
MAJANDUSLIKE
ETTEVÕTETE
TULETÕRJE**

BOLO-
MAGANDUSRIKE

2/18827

17-17206
EESTI NSV SISEMINISTEERIUMI TULETÕRJE VALITSUS

V. S. GLEBOV

PÕLLUMAJANDUSLIKE ETTEVÕTETE
TULETÕRJE

EESTI AJALEHTEDE-AJAKIRJADE KIRJASTUS
TALLINN, 1952

Originaali tiitel:

В. С. Глебов.

Пожарная охрана сельско-
хозяйственных предприятий.
Издательство Министерства
Коммунального Хозяйства
РСФСР Москва, 1948 г.
Ленинград

Tõlkinud A. Kimber.

2

Tartu Riikliku Olikooi
Raamatukogu

18827

Raamatus on käsitletud
põllumajanduslike ettevõtete
peamiste tootmis- ja abiruu-
mide tuleohutuse küsimusi.

Raamat on arvestatud
maa-ettevõtete tuletõrjega seo-
tud töötajate laialdasele ring-
konnale.

ARHIIVKOGU

E E S S Ö N A.

Nõukogude ühiskonnas on kõik maa rikkused ja tootmisvahendid üldrahvalikuks omandiks. „Nõukogude Liidu iga kodanik on kohustatud,“ öeldakse Stalinlikus Konstitutsioonis, „hoidma ja tugevdama ühiskondlikku, sotsialistlikku omandit kui nõukogude korra püha ja puutumatut alust, kui kodumaa rikkuse ja võimsuse allikat, kui kogu töötava rahva jõuka ja kultuurse elu allikat. Isikud, kes ühiskondlikku, sotsialistlikku omandit ohustavad, on rahvavaenlased“ (NSV Liidu Konstitutsiooni § 131).

Iga Nõukogude kodanik peab erilise valvsusega jälgima, et üldrahvalikku omandit ei kahjustaks tulikahjud. Valdavas enamuses on tulikahjude tekkimise põhjuseks tuleohutusmääruste rikkumine, lubamatult hooletu suhtumine elementaarsete tuletõrje-eeskirjade täitmisel. Tuleohutusmääruste ja eeskirjade range täitmine, mis kaitseb ühiskondlikku omandit tulikahjude eest, on üldriiklikuks, üldrahvalikuks ülesandeks.

Lenini-Stalini partei juhtimisel kukutas tööliklass liidus kehvtalurahvaga ja soldatite ning madruste toetusel 1917. aastal mõisnike ja kapitalistide võimu ja pani kehtima nõukogude võimu.

Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon hävitas kapitalismi, võttis kodanluselt tootmisvahendid ja muutis vabrikud, tehased, maa, raudteed ja pangad kogu rahva omanduseks, ühiskondlikuks omanduseks.

Neil ajaloolisil päevil kerkis üles ka küsimus uut laadi tuletõrjest, kelle ülesandeks on kaitsta tuleohtu eest sotsialistlikku omandit. 18. (5). aprillil 1918. a. andis proletaarse revo-

lutsiooni geniaalne juht Vladimir Iljitš Lenin ajaloolise dekreedid „Riiklike abinõude organiseerimisest võitluseks tulega“. Selle ajaloolise dokumendiga tööliste-talupoegade valitsus määras kindlaks mõjusad abinõud võitlemiseks tuleohu vastu.

Tuletõrjetechnika arengust revolutsioonieelsel Venemaal.

Tuletõrjetechnika arengu ajalugu revolutsioonieelsel Venemaal tuleb jagada kolme perioodi.

Esimene periood kestis kuni XVIII sajandi keskpaigani. Linnades, mis kiiresti kasvasid, elas rahvas tihedalt koos. Suurem osa hooneid oli puust. Tulikahjud neis linnades kujunesid loodusjõulisteks õnnetusteks, mis tõid palju häda ja viletsust eriti vaesemale elanikkonnale. Tuletõrjeabinõud piirdusid tolal peamiselt ettekirjutustega tulega ümberkäimise kohta.

XVI sajandil kehtisid Venemaal juba ukaasid, mis keelasid ahju tuld teha suvel tuulise ilmaga ja valmistada toitu väljaspool eluhooneid. Samuti võis saunu ja sepikodasid ehitada ainult teataval kaugusel elamuist. Need abinõud panid aluse elementaarse tuletõrjeprofülaktika rakendamisele.

Tuletõrjetechnika puudumise tõttu püüti tulikahjusid kustutada väga primitiivselt: põlevaile hooneile heideti vett ämreist käsitsi. Parimal juhtumil toodi kustutusvesi tulikahju kohale vaatides.

Kaheksateistkümnenda sajandi viiekümnendail aastail on selgesti märgata tuletõrjeasjanduse arengu teise perioodi algust. Geniaalne vene õpetlane M. V. Lomonossov selgitas ja põhjendas teaduslikult põlemise teooriat. Põlemisprotsessi tundmaõppimine arendas tunduvalt edasi tuleohutuse küsimuste lahendamist. Kuid ka see ei parandanud otsekohe olukorda. Alles 1798. aastal kinnitas valitsus põhikirja, mille alusel kirjutati ette Peterburis ja Moskvas asutada n. n. „tuletõrjeekspeditsioonid“.

XIX sajandi Venemaal iseloomustab kapitalismi areng, vabrikute ja tehaste kasv ning võrdlemisi suurte tsiviil- ja tööstushoonete ehitamine. Kõik see nõudis tungivalt mõjusamate tuletõrje kustutusvahendite leiutamist ja rakendamist.

XIX sajandi keskpaiku hakatakse tulikahjude kustutamisel kasutama aurupritse. Sel arenguperioodil täiendati ainult veega

kustutamise tehnilisi abinõusid. Mingit muud kustutusvahendit veel ei tuntud või vähemalt ei kasutatud tulikahjude puhul. Tuletõrje profülaktikale osutati väga vähe tähelepanu.

Tuletõrjetehnika arengu ajaloo kolmanda perioodi alguseks tuleb lugeda XX sajandi esimest aastakümnet. Tulikahjude arvu ja neist tekkinud kahjusummade kasv Venemaal ja teistes riikides põhjustasid ühiskondlike organisatsioonide ja kindlustusseltside nõudmise tugevdada võitlust tulikahjudega. Selle tulemusena kutsuti 1903. aastal Pariisis kokku esimene rahvusvaheline tuletõrje kongress. Siin võeti vastu otsus tingimata rakendada mõjusaid abinõusid ja tehnilisi vahendeid võitluses tulikahjudega, samuti arendada teaduslikke uurimusi selles suunas. 1912. a. toimus Peterburis 6. rahvusvaheline tuletõrje kongress, kus kuulati ära rida ettekandeid tuletõrjetechnika ja tulekustutusviiside üksikute küsimuste alalt, eriti aga elektriseadmete suure leviku mõjust tuleohu suurenemisele.

Vaatamata tulekustutusviiside mõningale paranemisele ja tuletõrjetechnika teatavale arenemisele oli revolutsioonieelse Venemaa tuletõrje üldiselt madalal tasemel. Tuletõrjeasjandusel puudus kindel alus ja administratiivset juhtimist polnud korraldatud. Tsaarivalitsus osutas sellele alale üsna vähe tähelepanu. Teaduslik-uurimuslikku tööd sel alal ei arendatud. Tuletõrjemäärused ja -eeskirjad olid puudulikud. Massilist tuletõrjealast selgitustööd, näitlikku agitatsiooni ja ulatuslikke profülaktilisi ülevaatusi ei tehtud. Kapitalistliku korra tingimustes ei saanudki olla võimalikud niisugused üritused.

Tuletõrjeorganisatsioon Nõukogude Liidus.

Nõukogude valitsus on alati pühendanud suurt hoolt ja tähelepanu tuletõrjeküsimustele, juurutades tuletõrje profülaktika abinõusid ja täiustades lakkamatult tuletõrje tehnikat.

Rahvakomissaride Nõukogu dekreet „Riiklike abinõude organiseerimisest võitluseks tulega“, mis avaldati 18. aprillil 1918. a. ja mis kandis V. I. Lenini allkirja, pani aluse tuletõrje plaanikindlale organiseerimisele NSV Liidus. 1927. aastal kohustas valitsus komissariaate ja nende kohalikke organeid ellu viima tuletõrjelisi üritusi rahvamajanduse mitmesugustes harudes. Nad pidid looma oma koosseisus tuletõrjevalitsusi või -osakondi.

1934. aastal panid partei ja valitsus tuletõrje üldise juhtimise riigis Siseasjade Rahvakomissariaadi Tuletõrje Peavalitsusele. 1936. a. sai Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve ülesandeks:

1) välja töötada ja välja anda määrusi ja eeskirju tuletõrjeabinõude kohta;

2) kontrollida tuletõrjemääruste, -normide ja -instruktsioonide ellurakendamist tsiviil- ja tööstushoonete projekteerimisel;

3) kontrollida tuletõrjeorganisatsioonide seisukorda ja tulekustutusvahendite korrasolekut kõigis asutustes ja organisatsioonides kogu riigis.

1938. a. viidi reas suurtes linnades asutuste tuletõrje SARK-i linnatuletõrje organite juhtimisele (välja arvatud sõjaväestatud tuletõrje tööstusettevõttele, tähtsamais transpordiorganisatsioonides ja mõningail tähtsamail objektidel). Tänu partei ja valitsuse tähelepanule sai tuletõrje süsteem kindla organisatsioonilise aluse.

Kõrgeimaks tuletõrjeorganiks on praegu NSV Liidu Siseministeeriumi Tuletõrje Peavalitsus. Ministeeriumides, mille süsteemis on tööstuslikke kaitisi, on loodud tuletõrje peavalitsused. Masinaehitustehastes ja teistes suurkätistes on omaette tuletõrjekomandod, mis on otseselt allutatud kaitse direktorile.

Tuletõrjeabinõude uurimine ja väljaarendamine on teaduslik-uurimuslike organisatsioonide ülesandeks.

NSV Liidu Siseministeeriumi süsteemis on asutatud Tuletõrje Teadusliku Uurimise Keskinstituut. Tunduvalt on arenenud tuletõrjetehnika, mille tagajärjel tuletõrjekomandod võitluseks tule vastu on varustatud kaasaegsete, täiustatud vahenditega.

Süsteemikindlalt on viidud ellu tuletõrje profülaktika abinõusid kõigis rahvamajanduse harudes. NSV Liidu Riikliku Kindlustuse kogu tegevus on suunatud mitte ainult majandusliku abi andmisele elanikkonnale, kes on kannatanud tulikahjude läbi, vaid ka tuleohutuse kindlustamisele kogu maal.

Selline partei ja valitsuse hool ning tähelepanu tuletõrje organiseerimise alal lahendab praktiliselt ülesanded rahvamajanduse materiaalsete väärtuste ja kodanike isikliku vara kaitsmisel tuleohu vastu.

Tuletõrje profülaktika tähendus ja ülesanded.

Profülaktika tähendab ennetamist. Sõnade „tuletõrje profülaktika“ all mõistetakse abinõude kompleksi, mis rakendatakse eesmärgil:

1) vältida tulikahjude tekkimise võimalused (viia tuleohutusse olukorda mitmesugused tule abil töötavad ja kuumade menetlustega seadmed, masinad, tööpingid ja aparaadid, vältida süütamist ja isesüttimist, võidelda ettevaatamatu, hooletu ja lohaka tulega või tuleohtlike materjalidega ümberkäimise vastu);

2) kõrvaldada tingimused, mis soodustavad tulikahju levimist (kasutada tulekindlaid materjale, ehitada vajalikes kohtades tuleohutuskujad ja tõkked, mis takistavad tule levimist tulikahju korral, paigutada laiali suured põlevmaterjalide hulgad, kehtestada põlevmaterjalide hoidmise kord igas käitises, laos ja elamus, vältida kujade, teede ja läbikäikude ummistamist materjalide ja mitmesuguse koliga, võidelda korra ja puhtuse eest jne.);

3) kindlustada inimeste ja vara evakueerimine ruumidest, mida ähvardab tuli (ehitada tagavara-väljapääsud ja -teed, sisse seada avariivalgustus, välja töötada evakueerimise kord, hoida korras kõik väljapääsud, varustada need viitadega jne.);

4) kindlustada tulikahju kiire kustutamise tingimused (ehitada tuletõrje-signalisatsioon, korraldada varustamine kustutusveega, ehitada ligipääsuteed ja platvormid veevõtukohtadele, soojastada looduslikke veevõtukohti külmaks aastaajaks jne.).

Tuletõrje profülaktika abinõud on määratud kindlaks ja kinnitatud vastavate valitsuse määrustega, ehitusalaste tuleohutusmäärustega ja normidega, kohalike täitevkomiteede üldkohustuslike otsustega, samuti ka määruste ja eeskirjadega, mis on kehtestatud ametkondade ja käitiste administratsioonide poolt.

Vabatahtlike tuletõrjesalkade organiseerimine.

1946. aastast alates on ametkondade palgaline tuletõrjekoosseis arvuliselt koondatud. See muidugi ei tähenda, et tuletõrjelist valvsust käitistes, asutustes ja ettevõtteis oleks

tulnud nõrgendada. Koguni vastupidi: loodi alused ja anti juhtnöörid rahvamajanduse tuleohutuse kõvendamiseks ja laiade töötajate hulkade kaasatõmbamiseks vabatahtlikule tuletõrjetöele.

Vabatahtliku tuletõrjetöö laiendamine ja palgalise kaadri osaline asendamine vabatahtlike tuletõrjujatega tähendab rahvamajandusele teatavat kokkuhoidu, veel enam aga seda, et tuleohutuse kindlustamine muutub laiade töötajate hulkade ülesandeks, üldrahvalikuks ürituseks.

Eesti NSV-s reorganiseeriti 1950. a. vabatahtlik tuletõrje üleliidulistel alustel, sest endine struktuur ei olnud enam sobiv ega vastanud ühiskondliku elu arenguastmele meie vabariigis. Töötava talurahva massiline siirdumine kolhoosidesse seadis ka maa tuletõrjele uued vastutusrikkad ülesanded. Üksiktalundite asemel tuli nüüd tuleohu vastu kaitsta suuri ühisvarasid — loomafarme, viljaaitu, põllutöomasinate hooneid, autogaraaže jne. Oli tingimata tarvis, et tuleohutusküsimustega ja võitlusega tulikahjude vastu ei tegeleks ainult mingi rühmitus vabatahtlikult koondunud inimesi, vaid et nende tööst võtaksid juhtivalt osa kohalikud nõukogude võimuorganid — külanõukogud ja rajoonide täitevkomiteed.

Üleliidulised vabatahtliku tuletõrje organiseerimise määru- sed ja instruksioonid andsid meile uut tüüpi tuletõrje loomiseks kõige kindlama aluse.

Vabatahtlike tuletõrjesalkade moodustamiseks on kaks seaduslikku alust: 1) linna (töölisasula, rajoonikeskuse) vabatahtliku tuletõrjeühingu tüüp-põhikiri¹ ja 2) määrus maakoh- tade asustatud punktide tuletõrjest².

Olgu esmalt märgitud, kus tegutsevad vabatahtlikud tule- tõrjeühingud. Vabatahtlikku tuletõrjeühingut (VTU) on või- malik organiseerida kõigis linnades, töölisasulais ja rajooni- keskustes. Ühingu ellukutsujaks ja tema otseseks kõrge- maks organiks on vastava linna (töölisasula, rajoonikeskuse) TSN täitevkomitee. Ühingu tegevuspiirkonnaks on sama linna, töölisasula või rajoonikeskuse administratiivterritoorium.

¹ Kinnitatud NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrusega nr. 385 — 22. märtsist 1940. a.

² Kinnitatud NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrusega nr. 1816 — 2. novembrist 1939. a.

Ühingu kõik algorganisatsioonid, samuti ühingu kõrgemad organid peavad asuma sel territooriumil. Kuigi ühingu alaline tegevus toimub kindlal territooriumil, võib ja peabki ta tule-
tõrjelist abi andma oma ümbruskonnale. Näit. tulikahju korral sõidab linna (töölisasula, rajoonikeskuse) vabatahtliku tule-
tõrjeühingu komando kaugemale väljapoole linna piire. Tule-
tõrjekomando väljasõidu piirkond määratakse kindlaks Riik-
liku Tuletõrjeline Järelevalve organi poolt kooskõlas vastava
täitevkomiteega. Piirkonna ulatus oleneb tuletõrjekomando
tehnikast, asukohast ja naaberkomandode arvust ning kaugus-
sest nende vahel.

Ühingu algorganisatsiooniks on salk. Salgad organiseeri-
takse üksikuis tööstusettevõttes, majavalitsustes, koolides,
kaubanduslikes, kooperatiivseis ja teistes asutustes, kus on
vähemalt 10 ühingu liiget. Isikud, kes soovivad astuda ühingu
liikmeks, esitavad selleks kirjaliku avalduse oma töö- või
elukoha järgi ühingu vastavale salgale. Vabatahtliku tule-
tõrjeühingu liikmeks võivad olla kõik kodanikud alates 18.
eluaastast, kellelt ei ole võetud valimisõigus. Nad võetakse
vastu salga üldkoosolekul.

Salga organid on valitavad nõukogude demokraatlike põhi-
mõtete alusel. Kõrgemaks organiks on salga üldkoosolek, kes
valib salga igapäevaseks töö juhtimiseks kolmeliikmelise
salganõukogu üheks aastaks. Nõukogusse kuuluvad esimees,
kes on ühtlasi salga ülem tuletõrjeline operatiivtöö alal,
sekretär ja laekur. Salga revisjonikomisjon on kolmeliikmeline.

Ühingu põhikiri ei piira salga liikmete arvu, kuid salga
parema töö huvides on soovitatav, et sinna ei kuuluks üle 50
liikme. Kui käitises või ettevõttes on üle viiekümne vabataht-
liku tuletõrjeühingu liikme, siis on otstarbekohane organisee-
rida samas käitises ka 2., 3. jne. tuletõrjesalk. Kustutustööde,
ühingu õppuste ja taktikaliste harjutuste ühtseks juhtimiseks
tuleb kõik salgad allutada ühele salgaülemale (näit. 1. salga
ülemale).

Põllumajanduslikes käitistes, samuti teistes ettevõtetes ja
asutustes, mis paiknevad linna, töölisasula või rajoonikeskuse
territooriumil, saab organiseerida ülalkirjeldatud salga. Orga-
niseerijaks on VTU, kuid samahästi võib tulla initsiatiiv käi-
tise-asutuse administratsiooni poolt, kes ei tohi ükskõikselt
suhtuda käitise tuleohutusküsimusse.

Pisut erinevalt organiseeritakse vabatahtlikud tuletõrjeüksused külanõukogude territooriumil. Siin on juhendajaks määrus maakohtade asustatud punktide tuletõrjest. Külanõukogu territooriumil vabatahtlikku tuletõrjeühingut ei ole. Kuid ühiskondliku ja sotsialistliku omandi ning kolhoosnike ja teiste kodanike vara kaitseks tulikahjude vastu organiseeritakse vabatahtlikud tuletõrjesalgad külanõukogude poolt. Salgad organiseeritakse igas kolhoosis, sovhoosis, masinatraktorijaamas, tööstuskäitises, õppeasutuses, kooperatiivses ettevõttes jne.

Erandjuhtudel võivad külanõukogud, arvestades kolhoosnike üldkoosolekute otsuseid ja käitiste ning asutuste juhatajate seisukohti, organiseerida ühise tuletõrje (külanõukogu ühendsalga) mitmele asustatud punktile, kui need asuvad ühe külanõukogu territooriumil. Sel juhul tuleb kulud, mis tehakse ühendsalga tuletõrjeliseks varustamiseks, jagada nende majandusorganisatsioonide vahel, keda ühendsalk oma kaitse alla võtab.

Maakohtade asustatud punktide tuletõrjesalkade liikmeiks võivad olla kõik antud asustatud punkti töövõimelised kodanikud.

Ka teised töövõimelised kodanikud, kes ei kuulu vabatahtlikku tuletõrjesalka, on kohustatud osa võtma tuletõrjelistest üritustest. Nad kinnistatakse salga töökondade juurde ja võtavad osa tulikahjude kustutamisest salgaliikmete juhtimisel.

Külanõukogu territooriumil oleva vabatahtliku tuletõrjesalga ülem ei ole valitav nagu ühinguis, vaid määratakse külanõukogu poolt. Suurtes põllumajanduslikes käitistes ja teistes ettevõtetes, kus organiseeritakse iseseisev tuletõrjesalk, määrab salgaülema käitise juhataja. Mõlemal juhul kooskõlastatakse tema kandidaat Siseministeeriumi Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organitega.

Uuestimoodustatud vabatahtliku tuletõrjesalga peab külanõukogu 15 päeva jooksul registreerima Siseministeeriumi Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve kohalikus organis, kusjuures tuleb näidata: tuletõrjesalga asukoht, salga arvuline koosseis, salgaülema täielik nimi, salga lähim telefon, ühiskondlik tuletõrjeinventar ja depoo (pritsikuur).

Vabatahtlike tuletõrjesalkade tuletõrjeprofülaktiline töö.

Nii vabatahtlike tuletõrjeühingute salkade kui ka külanõukogude tuletõrjesalkade üheks tähtsamaks ülesandeks on tuletõrje-profülaktiline töö. Eespool oli kokkuvõtlikult juttu sellest, missugune tähtsus on tuletõrje profülaktikal ja milles ta avaldub.

Profülaktilise töö eesmärgiks on saavutada olukord, et ei oleks võimalik tulikahjude tekkimine. Et sellele eesmärgile lähedale jõuda, on vaja teha tõhusat tuletõrjepropagandat ja massilist selgitustööd elanikkonna hulgas, samuti on vaja õigeaegselt sooritada hoolikaid tuletõrje-profülaktilisi ülevaatusi kaitistes, asutustes ja elamufondis.

Eesti NSV Siseministeeriumi poolt antud instruksioon nr. 1/228 — 27. maist 1949. a. annab kaitiste ja asutuste juhatajale väga selged juhendid, kuidas kindlustada tuleohutust kaitise tsehhides, töökodades, osakondades, laohoonetes ja objektide territooriumil. Nende nõudmiste täitmine on majandi juhatajal palju kergem siis, kui majandis on organiseeritud vabatahtlik tuletõrjesalk. Isegi sel juhtumil, kui kaitises on mõneliikmeline palgaline tuletõrjekomando, on vabatahtlik tuletõrjesalk komando koosseisule tõhusaks abiks ja reserviks.

Nimetatud instruksioon paneb ette kaitistes organiseerida alaliselt tegutseva tuleohutuskomisjoni, kuhu kuuluksid kaitise peainsener, peamehhaanik või -energeetik, tuletõrjekomando või vabatahtliku tuletõrjesalga ülem, parteiorganisatsiooni ja ametiühingukomitee esindajad. See komisjon peab teostama mitte harvemini kui kord kvartalis kaitise täieliku tuletõrje-profülaktilise ülevaatus. Selline ülevaatus tehakse objektide tuleohutus-seisukorra puuduste õigeaegseks avastamiseks ja kõrvaldamiseks. Teiseks ülesandeks on õigeaegne abinõude tarvituselevõtt, mis võimaldavad tulikahju korral takistada tule kiiret levimist, kindlustada inimeste päästmist ja tule kiiret likvideerimist.

Kõik otstarbekohased ettepanekud, mis see komisjon teeb objektide juures esinevate puuduste ja vigade kõrvaldamiseks, tuleb kaitise administratsioonil viivitamata täita.

Täielikule profülaktilisele ülevaatusle järgnegu kontroll-ülevaatus sama komisjoni või vähemalt tuletõrjesalga ülema

ja vilunud salgaliikmete poolt. Kontrollülevaatus tehakse antud tähtjaks määratud nõuete täitmise kontrollimiseks.

Mõnikord on tarvis käitises korraldada veel üht liiki tule-
tõrje-profülaktiline ülevaatus — nimelt operatiivülevaatus.
Seda tehakse siis, kui käitise tehnoloogilises protsessis on
mingi muudatus, kui lastakse käiku uued seadmed või masinad
jne. Siis tuleb neid muudatusi vaadelda tuleohutuse seisukohalt ja teha täiendusi-parandusi, kui need osutuvad vajalikuks.

Käitises loodud vabatahtlikul tuletõrjesalgal on palju ülesandeid massilise selgitustöö ja tuletõrjepropaganda alal.

Vaadelgem, missugust pilti pakub sel alal hea käitis.

Igas tsehhis, töökojas ja osakonnas on üles pandud loosungid ja instruksioonid tuleohutusmääruste täitmise kohta, suitsetamiskeeld, nõuded puhtuse kohta ja viited lähima telefoni või tuletõrje signalisatsiooniseadise asukoha kohta.

Käitise territooriumil või üldkasutatavas suuremas ruumis on tuletõrje vitriin.

Seinalehe toimetus laseb välja eri seina- või väliklehti tuletõrje-profülaktiliste ülevaatuuste kohta, esile tõstes parimaid tsehhe või osakondi ja tuletõrje alal aktiivseid töötajaid, kuid samas märkides ära ka avastatud puudusi ja vigu.

Aeg-ajalt korraldatakse käitise tööliste ja teenistujatega tuletõrjealaseid vestlusi, lühiloenguid ja sooritatakse õppusi lihtsamate tulekustutusvahendite rakendamises.

Kõiki uusi töölisi ja teenistujaid instrueeritakse enne tööleasumist tuletõrjesalga ülema poolt.

Käitises, kus on rakendatud sellised abinõud tuletõrjeprofülaktika alal, võidakse teha muretult igapäevast tootmistööd — seda ei häiri tulikahju.

Maakohtade asustatud punktides teevad tuletõrje-profülaktilist tööd peamiselt vabatahtlikud tuletõrjesalgad ja nende ülemad rajoonide tuletõrjeinspektorite vahetul juhtimisel.

Juhendid maa vabatahtlike tuletõrjesalkade töö kohta³ näitavad üksikasjaliselt, kuidas seda tööd tuleb teha, missugu-

³ Avaldatud eesti keeles kahes väljaandes: „Abiks kolhooside ja teiste maa-asulate vabatahtlikule tuletõrjele”, Eesti NSV Siseministeeriumi Tuletõrje Valitsuse väljaanne, Tallinn, 1951. a. ja „Tuletõrje profülaktika määruste ja normide kogumik II”, Eesti NSV Siseministeeriumi Tuletõrje Valitsuse väljaanne, Tallinn, 1950. a.

sed õigused ja kohustused on vabatahtliku tuletõrjesalga ülemal ja liikmeil ning kuidas nad peavad kontakti rajooni tuletõrjeinspektoriga, kes on rajoonis kõrgemaks ameti-isikuks riikliku tuletõrjelise järelevalve alal.

Rajooni tuletõrjeinstruktor.

Pärast Eesti NSV rajoniseerimist kinnitati rajoonide tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede juurde vabatahtliku tuletõrje instruktorite ametikohad — iga rajooni jaoks üks instruktor. Nende ametikohtade komplekteerimine toimub rajooni tuletõrjeinspektori esitusel kooskõlastatult partei rajoonikomiteega.

Rajoonide tuletõrjeinstruktoritega on maal asuvate käitiste, asutuste ja majandite juhatajail sagedasi ametialaseid kokkupuuteid, seepärast on siinkohal tarvilik selgitada tuletõrjeinstruktori tööd.

Rajooni tuletõrjeinstruktor on Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve kohaliku organi lähim abiline. Tal on õigus teha tuletõrje-profülaktilist kontrolli rajooni kõigis objektides (kolhoosides, sovhoosides, MTJ-des, tööstus- ja kaubandusettevõttes, ühiskondlikes ja kultuurhariduslikes, tervishoiu- ja õppeasutustes). Tal on õigus kontrollimise järel koostada akte konkreetsete ettepanekutega tuletõrjelise olukorra parandamiseks. Akti peab ta kooskõlastama objekti juhatajaga. Edasi on tal õigus kontrollida riikliku tuletõrjelise järelevalve ja vabatahtliku tuletõrje eeskirjade täitmist objektide juhatajate poolt. Eeskirjade täitmatajätmise või puuduliku täitmise korral on tal õigus teha ettepanekuid Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organeile objektide juhatajate trahvimiseks seaduses ettenähtud korras.

Rajooni tuletõrjeinstruktor võib inspekteerida käitise või asutuse vabatahtlikku tuletõrjesalka selle käitise (asutuse) juhataja või viimase poolt määratud esindajate juuresolekul, kontrollida salga poolt tehtud profülaktilist tööd ja salga kasutuses oleva tuletõrjetehnika seisukorda ning instrueerida salga ülemat ja liikmeid.

Rajooni tuletõrjeinstruktor inspekteerib ka oma rajoonis asuvate vabatahtlike tuletõrje ühingute tegevust tuletõrjetöö

alal ja informeerib tulemustest Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organeid, samuti külanõukogusid ja rajooni täitevkomiteed. Vajaduse korral võib ta teha ettekandeid ja ettepanekuid tuleohutusküsimuste alal käitiste ja asutuste tootmiskoosolekuil, külanõukogude ja rajooni täitevkomitee koosolekuil.

Rajoonide tuletõrjeinstruktorite õigused ja kohustused on kindlaks määratud sellekohases tööjuhendis, mis on kinnitatud Eesti NSV siseministri poolt.

Eesti NSV Siseministeeriumi Tuletõrje Valitsus loodab, et käesolev väljaanne, mis on küll otseselt mõeldud põllumajanduslikele ettevõtetele, osutub vajalikuks käsiraamatuks kõigi käitiste ja asutuste juhtidele ning õpperaamatuks vabatahtlikele tuletõrjeühingutele ja nende salkadele. Eestikeelsele tuletõrjealasele kirjandusele on see raamat väärtuslikuks lisandiks.

Käesoleval ajajärgul on meie maa miljonid töötajad oma tööpostidel asunud rahuvalvesse, et kindlustada meie kodumaa võimsust ja kaitsta rahuüritust. Tuletõrjetöölised ja vabatahtlikud tuletõrjujad, kahekordistades oma hoolt ja valvsust tuletõrje-profülaktilises töös, kindlustavad häireteta töö meie sotsialistlikus tööstuses, kaubanduses, transpordis ja muus rahvamajanduse harudes ning annavad omapoolse väärtusliku panuse ülemaailmse rahuürituse heaks.

Tallinnas,
8. oktoobril 1951. a.

J. NÕMM,

Eesti NSV Siseministeeriumi Tuletõrje
Valitsuse ülema asetäitja riikliku tuletõrjelise järelevalve alal.

ETTEVÕTTE TULEOHUTUSE PARAMINE OHUTUSTE

Esimene osa.

ÜLDISED TULETÕRJEABINÕUD.

ETTEVÖTTE TULEOHUTUSE TAGAMISE PÕHIMÕTTED.

1. Üldjuhendid.

Iga ettevõtte tuleohutuse tagamine sõltub suurel määral kogu tuletõrjesüsteemi õigest organiseerimisest, mis peab ette nägema: ettevõtte üksikute töötajate vastutavust vajalike tuleohutusabinõude tarvituselevõtmise eest; üldsuse mobiliseerimist ettevõtte tuleohutuse valveks; vastavate, tulikahjude vältimisele ja edukale kustutamisele suunatud tuleohutusabinõude rakendamist.

Mõnedel töötajatel on vää arusaamine, nagu oleks ettevõtte tuleohutuse tagamine vaid kutselise tuletõrje asi. Tuletõrjekomandol on muidugi otsustav osatähtsus ettevõtte tuleohutuse tagamisel, kuid üksinda ei suuda ta seda ülesannet täita. Ettevõtte tuleohutuse tagamiseks on tingimata vajalik kõigi tööliste ja teenistujate ning kogu insener-tehnilise personali osavõtt tuletõrjeüritustest.

Üldsuse laialdane osavõtt tuleohutuse tagamisest on eriti tähtis põllumajandus-ettevõtetes, sest neis on kutseline tuletõrjekomando kas väikesearvuline või puudub üldse. Peale selle asuvad põllumajandus-ettevõtted harilikult väljaspool linna või rajoonikeskuse piire ja seetõttu tulikahjude likvideerimisel ei või arvestada õigeaegset abi teiste kutseliste tuletõrje-organisatsioonide poolt. Seepärast on kõigi tuleohutuse kindlustamise küsimuste lahendamisel põllumajandus-ettevõtteis eriti suur tähtsus.

2. Tuleohutuse eest vastutavad isikud.

Tuleohutuse tagamine sõltub peamiselt ettevõtte juhatajast ja isikuist, kes juhivad üksikuid osakondi.

NSVL RKN otsusega 15. aprillist 1927. a. „Abinõudest riiklike ja riikliku tähtsusega ettevõtete, ladude ja ehituste kaitseks“ (NSVL Seaduste Kogu, 1927. a. nr. 19, p. 221) pannakse

vastutus tuleohutusabinõude tarvituselevõtmise eest ettevõt-
teis isiklikult nende ettevõtete juhatajaile.

Ettevõtte juhataja on kohustatud:

1) isiklikult ja süstemaatiliselt kontrollima ettevõtte tule-
ohutusseisundit;

2) omama plaani kõigi ettevõtte jõudude ja vahendite
mobiliseerimiseks tulikahju kustutamisele selle tekkimisel;

3) varustama kõik ettevõtte tsehhid, töökojad, laod ja muud
ruumid tuleohutusinstruktsioonide ja -määrustega;

4) võtma tarvitusele abinõud kogu ettevõtte isikulise koos-
seisu tutvustamiseks tuleohutusmääruste, tuletõrjeinventari ja
tulekustutusvahenditega;

5) varustama ettevõtet vajalike tuletõrjevahendite ja tule-
kustutusinventariga ja valvama nende alalise korras- ja val-
misoleku järele;

6) organiseerima tuletõrjekomando ja tuletõrjesalga ning
isiklikult kontrollima nende võitlusvõimet;

7) perioodiliselt korraldama tulikahjuhäireid, tõmmates
kaasa kogu ettevõtte isikulise koosseisu;

8) tagama ettevõtte tuletõrje ülevaatusaktides märgi-
tud abinõude tarvituselevõtmise.

Ettevõtte juhataja peab kehtestama tsehhe, töökodasid ja
ettevõtte teisi osakondi juhtivate isikute range vastutavuse
tuleohutusabinõude tarvituselevõtmise eest.

Need isikud on kohustatud oma osakondades:

1) koos tuletõrjeülemaga välja töötama instruktsioonid
tuleohutusabinõude kohta;

2) valvama tulekustutusvahendite olemasolu ja korras-
oleku järele;

3) hoolitsema, et kõik töölised ja teenistujad teaksid ja
vankumatult täidaksid tuleohutusmäärusi ning oskaksid kasu-
tada osakonnas olemasolevaid tulekustutusvahendeid ja
-inventari;

4) tagama ettevõttes kehtestatud tuleohutusrežiimist kinni-
pidamise ja tuletõrjeorganite poolt esitatud abinõude õige-
aegse tarvituselevõtmise;

5) rangelt karistama isikuid, kes on süüdi tuleohutusmää-
ruste rikkumises, mitte ühelgi sellisel juhul süüdlast vastavalt
mõjustamata jättes;

6) mitte lubama peale töö lõppu ruumidest lahkuda ja neid sulgeda ilma nende eelneva ülevaatuseta ja tuleohutust häirivaid puudusi kõrvaldamata.

Vahetu töö tulikahjude vältimisel ja kustutamisel ettevõttes lasub kutselistel tuletõrje- (tuletõrje-valve) komandodel ja vabatahtlikel tuletõrjesalkadel (VTS) tuletõrje ülema või VTS-i ülema juhtimisel.

Koosseisulise tuletõrje puudumisel ettevõttes, samuti ka selle väikesearvulisuse puhul tuleb organiseerida ettevõtte töötajast vabatahtlik tuletõrjesalk.

Partei-, kommunistlike noorte ja ametiühinguorganisatsioonid peavad salga organiseerimisest aktiivselt osa võtma.

Tuletõrjeülema koha puudumisel peab ettevõtte juhataja panema tema kohustused ühele vastutavaist töötajast, kindlustades tema erialase ettevalmistuse vastavatel kursustel.

Tuletõrjeülem (või tema kohuseid täitev isik) on kohustatud:

1) koostama plaani ettevõtte jõudude ja vahendite kasutamise kohta tulikahju korral;

2) kontrollima tuleohutusmääruste täitmist;

3) teostama tuletõrjekomando ja vabatahtliku tuletõrjesalga isikulise koosseisu tuletõrjealast väljaõpet;

4) tutvustama ettevõtte töölisi ja teenistujaid tuleohutusmäärustega ja õpetama neid tuletõrjeinventari ja -varustust käsitsema;

5) pidama arvestust tuletõrjevarustuse ja tulekustutusvahendite üle ning valvama nende korrasoleku järele;

6) valvama teede, vesivarustuse ja tuletõrje sidevahendite korrashoiu järele;

7) valvama tuletõrjelis-tehniliste ülevaatusete ettekirjutustes ja aktides ettenähtud abinõude tarvituselevõtmise järele, kandma ette esinenud puudustest ettevõtte juhatajale ja teatama kõrgemalseisvatele tuletõrjeorganitele tähendatud ettekirjutuste täitmise käigust.

Tuletõrjeülemale antakse õigus:

1) takistamatult teostada ülevaatuset kõigis ettevõtte ruumides;

2) keelata mittekorrasolevate ja tuletõrjelisest seisukohast ohtlike kütte-, valgustus- ja muude seadmete kasutamine;

3) keelata lahtise tule tegemine, samuti sädemeid tekitavad tööd, kui nende juures ei rakendata tuletõrjerežiimi määrusi;

4) vastavalt kehtivatele seadustele allub tuletõrjeülem vahetult ettevõtte juhatajale, ent samal ajal on tal õigus ette kanda kõrgemalseisvaile tuletõrjeorganitele oma tööst ja tuleohutuse seisukorrast tema poolt valvatavas ettevõttes.

3. Organisatsioonilis-praktilised abinõud tuleohutuse kindlustamiseks.

Tuleohutuse kindlustamiseks on tarvilik rea organisatsioonilis-praktiliste abinõude rakendamine. Nende hulka kuuluvad abinõud, mis on suunatud tulikahjude tekkimise ja levimise vältimisele, mis tagavad eduka tulekustutamise, samuti aga ka need, mis on suunatud inimeste ja inventari kiirele evakueerimisele tulikahju puhul.

Tulikahju vältimiseks on tingimata tarvis:

1) rakendada tuleohutusnõudeid uute ehitusobjektide projekteerimisel, samuti aga ka ettevõtte hoonete, ehituste, üksikute ruumide, seadmete ja riistade ümberehitamisel ja ekspluateerimisel;

2) välja töötada tuleohutuse eeskirjad kõigile ettevõtte tsehhidele, laboratooriumidele, ladudele jne.;

3) õpetada kõigile ettevõtte töötajatele tuleohu vältimise nõudeid;

4) valvata tuleohutuseeskirjade täitmise ja ettevõttes valitseva tuleohutusseisundi järele;

5) luua range distsipliin, mis tagab tuletõrjerežiimi täitmise kõigi ettevõtte töötajate poolt;

6) organiseerida tuletõrje posti- ja valveteenistus, eriti ohtlikemais tsehhides;

7) luua vabatahtlikud tuletõrjerühmitused tuletõrje profülaktika alal;

8) toimetada tsehhide, töökodade, ladude ja ettevõtte teiste ruumide järelevaatust enne nende sulgemist pärast töö lõpetamist.

Vaatleme, kuidas rakendatakse praktiliselt neid abinõusid.

Uute ehitusobjektide projekteerimisel ja olemasolevate ettevõtete rekonstrueerimisel peavad projekteerimis-organisatsioonid projektides ette nägema kõik tuleohutusabinõud

vastavalt kehtivate tuleohutusmääruste, -normide, OCT-ide ja ΓOCT-ide nõudeile.

Kõik tuleohutusabinõud tuleb rakendada ehitusprotsessi (rekonstrueerimise) kestel ning täielikus kooskõlas kinnitatud projektiga.

Ent mõnikord töötatakse projektid välja tuleohutusnõudeid arvestamata ja selle tagajärjel ehitatakse või rekonstrueeritakse objektid tuleohutusnorme rikkudes. Mõnel juhul projektid näevad ette kõik vajalikud tuleohutusabinõud, kuid ehituse juures neid ei rakendata. Seetõttu tekib vajadus rakendada tuleohutusabinõusid juba peale ehitustöö lõpetamist, mis valmistab suuri raskusi, tõstab ehituse hinda ja lükkab edasi objektide eksploatatsiooniandmise tähtaega.

Kui näiteks ahjude ladumise juures ei eraldata neid tulekindlate müüritistega süttivaist hooneosadest, siis tekivad koos tulehuga suured raskused, sest sel juhul tuleb need müüritised ehitada peale ehitustöö lõppu, mis nõuab vahelagede, seinte ja teiste hooneosade lammutamist.

Selliseid näiteid võib tuua palju, kuid ka toodud näide tõendab seda, et õigeaegsel tuleohutusabinõude rakendamisel on väga suur tähtsus.

Et vältida projekteerimise ja ehitamise juures tuleohutusmääruste ja -normide rikkumist, mida vahel endale lubavad projekteerijad ja ehitajad nende määruste ja normide mitteküllaldase tundmise tõttu, tuleb neile soovitada konsultatsiooni saamiseks pöörduda Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organite poole.

Ehitamise või rekonstrueerimise lõppedes tuleb iga objekt erilise komisjoni poolt tuletõrjeesindaja osavõtul vastu võtta. See komisjon peab hoolikalt kontrollima ettenähtud tuleohutusabinõude rakendamist ja sõltuvalt kontrolli tulemustest võtma vastu otsuse objekti eksploatatsiooni andmise lubatavuse või mittelubatavuse kohta.

Ehitamise või rekonstrueerimise ajal peab projektis ettenähtud tuletõrjeabinõude rakendamise üle alalist kontrolli pidama tuletõrjeülem (või isik, kes täidab tema kohuseid). Tuletõrjeülem on kohustatud nende ürituste täitmise käigust ja esinevaist puudustest ette kandma ettevõtte juhatajale ja informeerima kõrgemalseisvaid tuletõrjeorganeid.

Hoonete, ehituste, seadeldiste ja aparatuuride eksploateerimisel tekib kindlasti tuleohutusabinõude tarvituselevõtmise vajadus. Seepärast peab ettevõtte juhataja isiklikult teostama kõikide ruumide ja maa-alade perioodilist järele vaatust esinevate, tulikahju tekkimist või levimist hõlbustavate ohutusnõuete rikkumiste väljaselgitamiseks. Kuid ei või piirduda üksnes järele vaatustega, tingimata on tarvis nende põhjal välja töötada tuleohutusabinõud kogu käitisele ja selle üksikutele osakondadele ning tagada nende elluviimine.

Üleliidulises ulatuses kehtivate OCT-ide, normide ja määruste alusel ja nendega kooskõlas tuleb välja töötada tuleohutusmäärused ja instruksioonid, arvestades kohalikke tingimusi ja iseärasusi. Sellised määrused tuleb välja töötada ettevõtte iga tsehi, töökoja, lao ja muude sektorite kohta. See on vajalik seepärast, et tuleoht, järelikult aga ka tuleohutusabinõud on igas ruumis erinevad.

Võtame näiteks traktori-remonditöökoja. Tuleohutusmäärused montaažitsehi jaoks peavad oluliselt erineva määrustest gaasikeevitustsehi jaoks. Esimesel juhul peitub tuleoht õlide ja väikese hulga masinaosade pesemiseks kasutatava petrooleumi olemasolus, teisel juhul aga — plahvatusohtlike gaasiühendite kontsentreerumise võimaluses, lahtise tule kasutamises jne. Määrused pesemisosakonna jaoks erinevad tunduvalt määrustest mehaanikatöökoja jaoks, sest pesemisosakond oma õliga läbiimbunud põrandate ja riulitega kujutab enesest märgatavat tuleohtu, mehaanikatöökoda aga, kus toimetatakse masinaosade külmtöötlemist, on vähem ohtlik ruum. Niisama erinevad on tuleohutusmäärused mittepõlevate masinaosade ladude kohta ja teraviljaladude kohta, kus tekib tuleohtlik tolm, on võimalik teravilja süttimine jne.

Seepärast tuleb kõikide üksikute tootmis-, ameti-, elu- ja muude ruumide jaoks koostada omad, igale antud ruumile vastavad tuleohutusmäärused. Need määrused tuleb igas ruumis asetada nähtavale kohale.

Peale selle on tarvis välja töötada tuleohutuse üldmäärused kogu ettevõttele tervikuna, s. o. sellised määrused, mis hõlmavad üldisi tuleohutusabinõusid. Neisse määrustesse tuleb sisse võtta abinõud, mis puudutavad tuleohutusrežiimi

ettevõtte territooriumil, kütte- ja valgustusseadmete eksploatatsiooni, lahtise tule kasutamist, suitsetamist jne.

Kõiki asutuse töötajaid, samuti ka nende perekonnaliikmeid, kes elavad ettevõtte majades, tuleb tutvustada tuleohutusmäärustega.

Vastavalt sisekorra tüüp määrustele riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete ning asutuste töölisele ja teenistujatele, mis on kinnitatud NSVL RKN-i poolt 18. jaanuaril 1941. a., on nende ettevõtete või asutuste administratsioon kohustatud tutvustama kõiki töötajaid tuleohutusmäärustega, töötajad aga peavad neist määrustest kinni pidama.

Tegelik elu on näidanud, et kõige väiksem arv tuleohutusmääruste rikkumisi esineb neis ettevõttes, kus:

1) töölevõetuid ei lubata töö juurde seni, kuni nad ei ole tutvunud tuleohutusmäärustega, mis kehtivad ettevõttes ja nende tulevase töö üksikutes lõikudes;

2) kõiki töötajaid tutvustatakse kordamise korras perioodiliselt tuleohutusmäärustega;

3) perioodiliselt organiseeritakse ettevõtte töötajate hulgas tuletõrjealaseid vestlusi.

Tuleohutusmääruste omandamine on edukam sel juhul, kui tutvutakse nendega töökohal.

On tarvis korraldada tuleohutusinstruktaaže ka ettevõtte töötajate perekonnaliikmeile, kes elavad ettevõttele kuuluvates majades. Õigeaegne instruktaaz perekonnaliikmeile soodustab tuleohutusmääruste rikkumiste arvu vähenemist elumajades ja parandab elukondliku sektori tuleohutusseisundit.

On tarvis nõuda tuleohutusmääruste vanumatut täitmist ja võtta tarvitusele abinõud neid määrusi rikkuvate isikute ühiskondlikuks ja administratiivseks mõjustamiseks.

Igasugune nõudlikkuse nõrgendamine tuleohutusmääruste täitmise suhtes ja igasugune leplikkus nende määruste rikkujate suhtes viib paratamatult korrarikkumisjuhtude sagenemisele ja tulikahjude arvu suurenemisele.

Kui ettevõtte juhatajad, üksikuid osakondi juhtivad või üldsust esindavad isikud ja tuletõrje esindajad ei suutu kül-

lalt tõsiselt tuleohutuse kindlustamise küsimustesse ja ei võta korrarikkujate suhtes abinõusid tarvitusele, siis distsipliin tuleohutusmääruste täitmises langeb, üksikud korrarikkumised muutuvad järk-järgult süsteemiks ja tulikahjude arv kasvab.

Ettevõtte administratsioon, osakondade juhatajad, partei-, komsomoli- ja ühiskondlikud organisatsioonid peavad osutama tõsist tähelepanu tuleohutusnõuete täitmisele ja nende nõuete rikkujate mõjustamisele. Sel juhul kaovad ettevõttes tuleohutusmääruste rikkumised, järelikult ka tulikahjud.

Uheks tähtsaks organisatsiooniliseks abinõuks, mis tagab distsipliini säilitamise ja tuleohutusmääruste täitmise, on isikute määramine, kes on vastutavad tuleohutuse eest ettevõtte üksikutes osakondades. Käskkirjaga tuleb teatada, kes millises osakonnas tuleohutuse eest vastutab. Nende vastutavate isikute nimed pannakse üles osakondades.

Samuti on tarvis, et üksikutes osakondades (tsehhides, töökodades, ladudes, elumajades, abihoones jne.) organiseeritaks tuletõrje abistamise või vabatahtliku tuletõrje profülaktika salgad (ilma tootmistöölt vabastamiseta). Need salgad peavad iga päev nimetama korrapidajad, kelle ülesandesse kuulub valvamine antud salga piirkonna tuleohutusseisundi järele.

Ettevõtte tuleohtlikumais tsehhides ja osakondades soovitatakse luua niinimetatud tuletõrjetoimkonnad.

Tuletõrjetoimkonnad moodustatakse isikuist, kes töötavad antud tsehhis või osakonnas, kusjuures nende vahel jaotatakse ülesanded tulikahju tekkimise juhuks, jagatakse personaalselt välja inventar ja korraldatakse neile perioodiliselt instruktaaže.

Neis ettevõtteis, kus on koosseisuline tuletõrje, organiseeritakse selle isikulisest koosseisust piiluri- ja postiteenistus.

Tuletõrjepostid tuleb paigutada tuleohtlikumaisse tsehhidesse (osakondadesse). Tuletõrjepostide ülesandeks on tulikahjude vältimine, nende likvideerimine ja tuletõrjekomando või -salga õigeaegne väljakutsumine tulikahju puhul.

Ettevõtteis, kus üldvalveteenistus on tuletõrjevalvega ühendatud, võib tuletõrjeposti funktsioonid liita üldvalve funktsioonidega. Näiteks on valvepost paigutatud kütteainete lao

valvamiseks. Sellele postile on tingimata vaja lisada ka tule-
tõrjeposti kohustused.

Piiluri- ja postiteenistuse organiseerimise kord on kind-
laks määratud SM Tuletõrje valveteenistuse määrustikus. Sõltuvalt valveteenistuse täitmise kestusest jagunevad postid alatisteks (osakonnad, mida valvatakse ööpäealiselt või kestvalt) ja ajutisteks, mis paigutatakse välja tarvi-
dusele vastavalt kohtades, kus töötatakse lahtise tulega jne.

Kõikide alatiste postide kohta koostab tuletõrjeülem pos-
tide tabeli, mille kinnitab ettevõtte juhataja. Postide tabel koostatakse vastavalt vormile nr. 1.

Vorm nr. 1.

Posti nr.	Posti nimetus	Posti poolt valvatava piirkonna tuleohu lühike iseloomustus ja seal asuvate tuleohtlike punktide nimetused	Tunni-meeste kohustused	Posti poolt valvatavas piirkonnas olevate tuletõrjevahendite nimetused

Tuletõrje tunnimees peab posti poolt valvatavas piirkonnas täitma järgmisi kohustusi:

1) alustades valvet postil hoolikalt kontrollima kogu posti poolt valvatava piirkonna tuleohutusseisundit, samuti ka tulekustutusvahendite, tuletõrjeinventari ja tulikahjust teatamise vahendite korrasolekut;

2) kõrvaldama põhjused, mis võivad tekitada tulikahju, mitte millegagi kõrvale kalduma pidevast ja tähelepanelikust vaatlusest;

3) mitte lahkuma oma postilt enne väljavahetamist või asendamist;

4) mitte astuma kõnelustesse, mis ei ole seotud kohustuste täitmisega postil;

5) ükskõik missugust laadi tuleohutusrežiimi ja -määruste rikkumise korral postil või selle läheduses nõudma nende

lõpetamist, juhul aga, kui need ei lakka, teatama sellest oma otsesele ülemusele ja isikule, kes esindab antud piirkonda;

6) tulikahju avastamisel andma viivitamatult tulikahjusignaali ja asuma posti valduses olevate vahenditega tuld kustutama, tõmmates kustutamisele kaasa kõiki lähedalasuvaid inimesi.

Peale postiteenistuse organiseeritakse ettevõtte tuletõrje isikulisest koosseisust piiluriteenistust, mille ülesannetesse kuulub:

1) ettevõtte üksikute hoonete, ruumide ja osakondade tuleohutusseisundi kontrollimine;

2) tuletõrjeinventari, tulekustutusvahendite ja tuletõrje sidevahendite seisukorra kontrollimine.

Tuletõrje piiluriteenistust soovitatakse rakendada kõigis ettevõttele kuuluvais hooneis, ehitustes ja maa-aladel.

Tähtsamasse hooneisse, ehitustesse ja osakondadesse tuleb paigutada piilkondi võimalikult tihedamini, vähemtähtsamasse hooneisse ja tuletõrjelisest seisukohast ohutuisse kohtadesse — harvemini.

Piiluriteenistust teostatakse plaani alusel, mis on koostatud vorm nr. 2 järgi.

Vorm nr. 2.

Marsruutide nr-id	Aeg, mida nõuab ringkäik marsruudil	Marsruudi suund	Piiluri marsruuti kuuluvate tuleohtlike punktide nimetused	Piilurite kohustused ringkäigul

Piilur on talle valvata antud marsruudil kohustatud:

- 1) liikuma täpselt mööda marsruuti ja kontrollima objektide tuleohutust ja tulekustutusvahendite, tuletõrjeinventari ning tuletõrjeside seisundit;

2) liikudes ühest objektist teiseni kontrollima territooriumi tuleohutusseisundit;

3) tuleohutuseeskirjade rikkumiste avastamisel võtma tarvitusele abinõud väärnähtuste kõrvaldamiseks, aga juhul, kui nende viivitamatu kõrvaldamine on võimatu, kandma sellest ette oma otsesele ülemusele;

4) tulikahju avastamisel andma viivitamata tulikahjuhäiret ja asuma läheduses leiduvate vahenditega tuld kustutama.

Need on peamised organisatsioonilised abinõud, mis tagavad tulikahjude vältimise.

Vaatleme nüüd abinõusid, mis kõrvaldavad tule kiire levimise võimaluse tulikahju tekkimisel ja kindlustavad selle eduka kustutamise.

Põllumajandusettevõtteis asetleidnud tulikahjud tõendavad seda, et enamikel juhtudel muutuvad väikesed süttimised suurteks tulikahjudeks tule kustutamist kindlustavate ettevalmistavate abinõude ebaõige organiseerimise ja puudulikkuse tõttu.

Tule kiire levimise vältimiseks ja tulikahjude edukaks kustutamiseks on tingimata tarvis:

1) võtta kasutusele tuleohutusabinõud, mis teeksid võimatuks tule kiire levimise nii hoones kui ka hoonelt hoonele;

2) varustada kogu ettevõtte tervikuna ja tema üksikud osakonnad tuletõrjeinventari ja tulekustutusvahenditega;

3) omada väljaõpetatud ja treenitud koosseisulist tuletõrjekomandot või vabatahtlikku tuletõrjesalka;

4) õpetada kogu ettevõtte isikulisele koosseisule tuletõrjeinventari käsitlemise võtteid, tulekustutusvahendite kasutamise eeskirju ja tulekustutamise meetodeid;

5) jagada ettevõtte isikulise koosseisu vahel ülesanded tulikahju kustutamise, inimeste ja vara evakueerimise puhuks;

6) omada tulikahjust teadaandmise vahendeid;

7) aegsasti jõuda kokkuleppele naaber-tuletõrjeorganisatsiooniga abiandmise suhtes tulikahju korral;

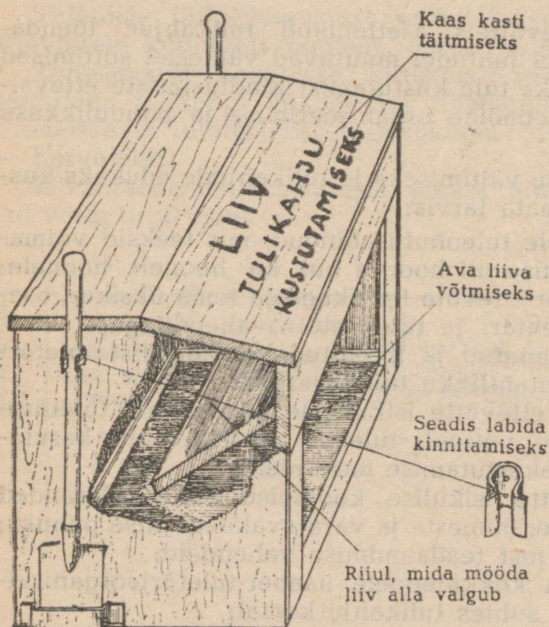
8) tagada tuletõrje posti- ja piiluriteenistuse õige organiseerimine ja selles teenistuses olevate isikute tähelepanelik suhtumine oma kohustustesse.

Nendeks üritusteks on hädavajalik säilitada hoones puhtus ja kord, sest vastasel korral praht ja ummistus ruumis, maha-

valatud vedelkütus ja määrdeained, tolmu ja tuleohtlike materjalide kuhjumine, loovad eeltingimused tule kiireks levimiseks hoones.

Tulekindlate materjalide kasutamine hoonete ehitamiseks, üksikute hooneosade kaitsmine süttimise eest, puude istutamine hoonete vahele, kujade jätmine mitmesuguste ehituste vahele nende ehitamisel ja ettevõtte territooriumi hoidmine puhtana, kõik see põhiliselt hoiab ära tule levimise hoonelt hoonele, ehituselt ehitusele.

Ettevõtte, samuti aga ka kõik tema osakonnad peavad olema varustatud tulekustutusvahendite ja tuletõrjeinventariga.

Joon. 1. Liivakast.

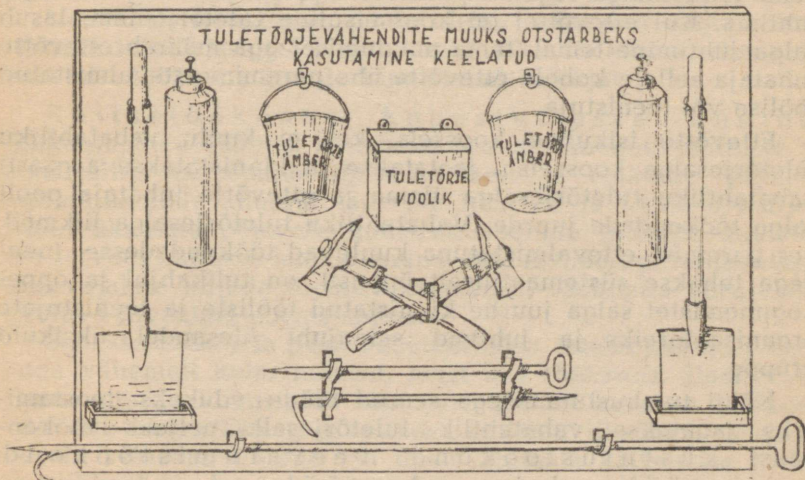
Üheks põhiliseks tulekustutusvahendiks on vesi. Ettevõtte territooriumile peab kindlasti ehitatama veehoidla, et varustada teda külaldase veehulga. Selleks, et likvideerida tulikahju kohe tema tekkimise algul, varustatakse kõik ruumid (töökojad, tsehhid jne.) käsi-kustutajatega ning veega täidetud tunnide, toobrite ja reservuaaridega. Algelisema tulekustutusvahendina, eriti tootmisruumides, kus hoitakse või kasutatakse kerges-

tisüttivaid ja põlevvedelikke, luuakse neis kuiva liiva tagavara, mille hoidmiseks valmistatakse erilised kastid (joon. 1).

Tulikahju organiseeritud kustutamiseks peab ettevõtte olema varustatud hädavajalike tuletõrjeseadmetega: tuletõrjepritside, voolikute, kangide ja lammutusriistadega, tuletõrjeredeliga jne.

Nende seadmete hoidmiseks peab olema eraldatud eriruum — tuletõrjedepoo või kuur.

Kõik tsehhid, tökojad, abi-, elu- ja ametihooned varustatakse lihtsaima tuletõrjeinventariga, mis koondatakse seal erilistele kilpidele (joon. 2).

Joon. 2. Tuletõrjekilbi varustus.

Kõik ettevõtte töötajad peavad oskama tulikahju puhul tuletõrjeinventari kasutada.

Selleks õpetatakse kogu ettevõtte isikulisel koosseisul tuletõrjeinventari ja seadmete käsitlemise reegleid ja tulekustutamise võtteid.

Peale selle on tingimata tarvis luua ettevõttes erilised tuletõrjeüksused — tuletõrjekomando ja vabatahtlik tuletõrjesalk (VTS), millele tulikahju puhuks mobiliseeritakse abiks kõik ettevõtte ülejäänud töötajad.

4. Vabatahtliku tuletõrjesalga ja ettevõtte isikulise koosseisu organiseerimine tulikahju kustutamiseks.

Võitlusvõimelisel vabatahtlikul tuletõrjesalgal peab olema koosseisus vähemalt 16 inimest.

Kustutustöö õigeaks organiseerimiseks tuleb tuletõrjesalk jagada töökondadeks, määrates igale töökonnale ülema, kes peab töökonnaga tegema praktilisi õppusi ja neid tulikahjul juhtima. Kui ettevõttel on koosseisuline tuletõrjeülem, lasub salga juhtimine temal, tema puudumisel aga määrab ettevõtte juhataja sellele kohale ettevõtte ühe paremini ettevalmistatud tööliste või teenistuja.

Ettevõtte isikuline koosseis, kes ei kuulu vabatahtliku tuletõrjesalga koosseisu, jaotatakse ja kinnistatakse aegsasti vabatahtliku tuletõrjesalga ülema ja ettevõtte juhataja poolt salga töökondade juurde. Vabatahtliku tuletõrjesalga liikmed, kes paremini ettevalmistatuna kuuluvad töökondadesse (nendega tehakse süstemaatiliselt õppusi), on tulikahjul ja õppekogunemistel salga juurde kinnistatud tööliste ja teenistujate organisaatoreiks ja juhivad salgajuhi ülesandel üksikuid grappe.

Kõigi tulekustutamiseiga seotud tööde edukaks teostamiseks jagatakse vabatahtlik tuletõrjesalk neljaks töökonnaks: kustutustöökont, veevarumistökont, kaitsetöökont ja valvetöökont.

Kustutustöökonna kohustustesse tulikahjul kuulub: inimeste päästmine, karja ja vara evakueerimine põlevaist ja süttimisohus olevaist ehitustest: kustutusvahendite ettevalmistamine (voolikute vedamine tuletõrjepritside juurest, redeli püstitamine ja lammutusriistade ettevalmistamine), s. o. võitlushargnemine tulikahjul; vahetu töö tulikahju kustutamisel joatoruga, samuti aga ka ämbrite abil; põlevate ehituste lammutamine.

See töökond on põhiline. Vabatahtliku tuletõrjesalga liikmeid peab selles olema vähemalt seitse inimest (neist üks töökonna ülem ja kuus liiget); koos sinna juurde kinnistatud töötajatega peab töökonda kuuluma vähemalt üksteist inimest.

Tähtsuset teiseks on veevarumistöökind.

Veevarumistöökinda kohustustesse kuulub: vahetpidamatu veeandmine tuletoorjepsididega töötajatele või pitsidide puudumisel asutuses vahetult tulikahjukohale; tulikahju kustutamiseks hädavajalike tünnid ja ämbrite hankimine; tuletoorjepsidide ja nende seadmete kohaletoimetamine; pitsidide ümberseadmine ja voolikuliinide ümberpaigutamine, kui seda nõuavad tulekustutamise tingimused, käsipitsidide ja muude veevarumisseadmete (voolikud, ämbriid, tünnid jne.) kordaseadmine peale tulikahju.

Veevarumistöökindas peab olema vähemalt kaks vabatahtliku tuletoorjesalga liiget (neist üks töökinda ülem) ja kaksteist töökinda juurde kinnistatud töötajat.

Kaitsetöökinda kohustustesse kuulub: tulikahjupaiga vahetus läheduses asuvate hoonete, ehituste ja materjalide kaitsemine süttimise eest ja eelkõige kõikide tulikahjukohale allatuult asuvate hoonete ja ehituste kaitsemine; üksikute põlevate konstruktsioonide (näiteks katuste) või tervete ehituste lammutamine, tule levimise pidurdamiseks hädavajalike kujade loomise eesmärgil; töökinda varustusse kuuluva inventari korrastamine.

Sellesse töökinda peab vabatahtlikust tuletoorjesalgast kuuluma vähemalt kolm inimest, neist üks töökinda ülem. Töökinda juurde kinnistatud töötajate arv määratakse lähtudes ettevõtte iseärasustest, arvestades ehituste tihedust, katematerjali iseloomu, ühete või teiste ehituste kaitsemise hädavajalikkust jne.

Valvetöökinda kohustustesse kuulub: kustutustöökinda abistamine vara ja karja evakueerimisel põlevaist hooneist; vara ja karja evakueerimine ohutusse kohta põleva hoone naaberuumidest; vara valvamine.

Vabatahtliku tuletoorjesalga koosseisust peab sellesse töökinda kuuluma vähemalt kaks inimest, neist üks töökinda ülem.

Töökinda juurde kinnistatud inimeste arvu määrab kindlaks vabatahtliku tuletoorjesalga ülem kohapealseist tingimustest ja võimalustest lähtudes.

Tulekustutamisel tarvisminevate tuletoorjeinventari ja vahendite maksimaalseks mobiliseerimiseks tuleb igale ette-

võtte töötajale ja teenistujale kinnistada mingisugune inventar, millega ta tulikahjuhäire puhul peab tulema tulikahjukohale.

Tuletõrjeinventar tuleb kinnistada kooskõlas sellega, misuguse vabatahtliku tuletõrjesalga töökonna juurde on kinnistatud see või teine töötaja või teenistuja. Nii näiteks: kustutustöökonna juurde kuuluvaile töötajaile kinnistatakse tuletõrjeredelid, kirved, pootshaagid jne.; veevarumistöökonna juurde kinnistatuile — tünnid, toobrid ja ämbrid koos küllalt pikkade nõõridega vee ammutamiseks ettevõttel olemasolevatest veevõtukohtadest; kaitsetöökonna juurde kinnistatuile — käsiredelid, ämbrid, luuad jne.; valvetöökonna juurde kinnistatuile — köied, puldankatted jne.

Kui ettevõttes organiseeritakse selline tuletõrjesalk ja salga isikulise koosseisuga korraldatakse regulaarseid praktilisi õppusi, siis toimub tulikahju kustutamine selle tekkimise puhul organiseeritult ja edukalt.

Tulikahju edukaks kustutamiseks on suure tähtsusega õigeaegne teadustamine tule puhkemisest. Seepärast peavad kogu ettevõtte territooriumil, ehituste ja hoonete lähedal olema üles seatud tulikahjuhäire signaalvahendid. Kõik ettevõtte töötajad peavad tulikahjusignaale tundma.

Väga tähtis on aegsasti arvestada abisaamise võimalust ettevõtte naabruses asuvate tuletõrjeorganisatsioonide (tuletõrjekomandode ja -salkade) poolt.

Selleks on vaja aegsasti kokku leppida kõigi organisatsioonidega, kes tulikahju puhul võiksid ettevõttele vajalikku abi osutada, ja luua nendega side, mis tagab kiire tulikahjust teatamise neile.

Tulikahju kustutamise edukus sõltub suurel määral posti ja piiluriteenistuse õigest organiseerimisest ja selle teenistuse valvsast täitmisest. Seepärast tuleb organiseerida süstemaatiline valve kõigi ettevõtte hoonete ja osakondade üle. Eriti aga on tarvis öösiti tule- või üldvalvet täitvas isikulises koosseisus süvendada vastutustunnet selleks, et iga ettevõtte ühes või teises osakonnas tekkinud tulikahju märgataks viivitamatult ja likvideeritaks õigeaegselt.

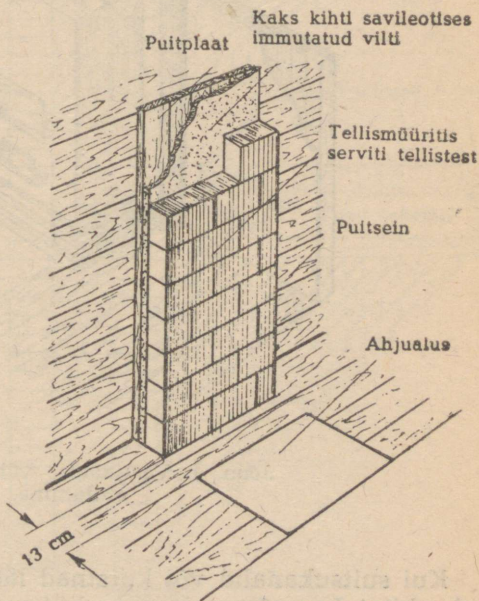
AHJUDEST TEKKIVATE TULIKAHJUDE VALTIMINE.

Ahjude õige ehitamine ja tuleohutusmääruste täitmine nende kütmisel on peamisteks vahenditeks tulikahjude tekkimise vältimiseks sellest kütteviisist.

1. Tuleohutusmäärused ahjude ehitamisel.

Hoone põlevate osade (seinte, vaheseinte, vahelagede) ja alatiste ahjude, samuti ka nende suitsukanalite ja korstnate vahele tuleb ehitada vahemüritised.

Ahjudele (suitsukanalitele), mille küttevältus ei ulatu üle kahe ja poole tunni, ehitatakse 25-sentimeetriline vahemüritis (tellis pikuti). Ahjudele (suitsukanalitele), mille küttevältus on enam kui kaks ja pool tundi (näiteks köökide, pagari-, igat laadi kuivatis- te, pesumajade, saunade jms. ahjud), ehitatakse 38-sentimeetriline vahemüritis (poolteist tellist pikuti). Puitosad isoleeritakse kokkupuutekohtades vahemüritisega savileoti-

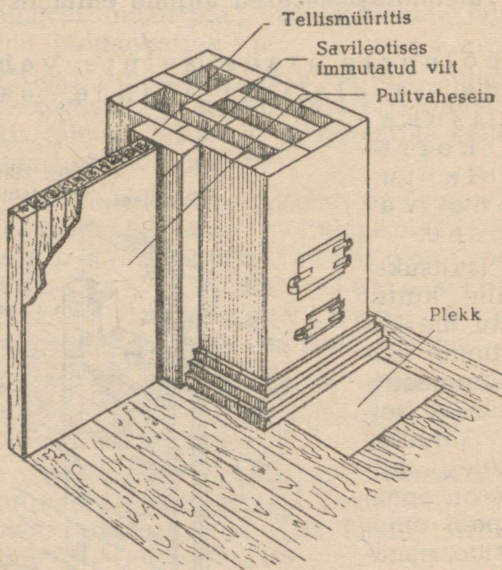

Joon. 3. Vaheruumi „külmveerand“ ehitamine.

ses immutatud vildi kahekordse kihiga. Viltisolatsiooni puudumisel puitosadel laiendatakse tellisest müüritist veel poole tellise võrra s. o. ehitatakse ta 38- või 50-sentimeetriline.

Põlevate seinte ja alatiste ahjude või seinte ja põhikorstnate vahele jäetakse vaheruum, niinimetatud „külmveerand“ (joon. 3).

Ahjude ehitamisel põlevate seinte avaustesse, samuti ka põlevate vaheseinte kokkupuutumisel ahjudega ehitatakse joon. 4 näidatud vertikaalne müüritis (vahesein).

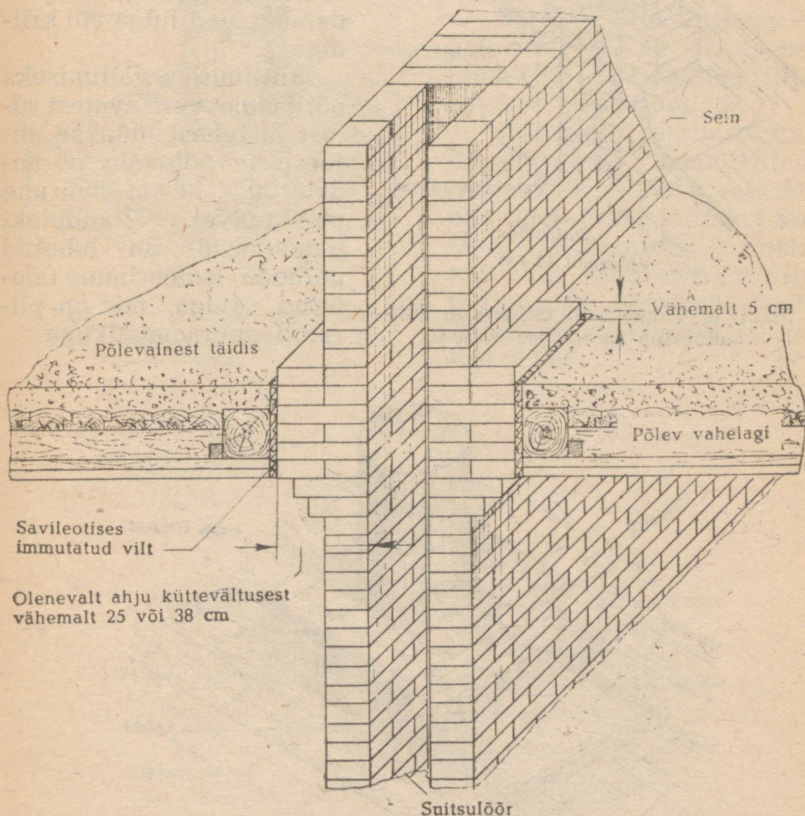

Joon. 4. Vertikaalse vahemüüritise ehitamine.

Kui suitsukanalid või korstnad läbivad põlevaid vahelagesid, ehitatakse sõltuvalt ahju küttevältusest 25- või 38-sentimeetriline müüritis (korstna või suitsukanali jämendus). Pealeselle isoleeritakse puitosad nende kokkupuutekohtades

vahemüritisega savileotises immutatud vildi kahekordse kihiga (joon. 5).

Kui suitsukorstnen läbib katust, jäetakse korstna ja kõikide põlevate katuseosade vahele 10-sentimeetriline õhuvahe (joon. 6).

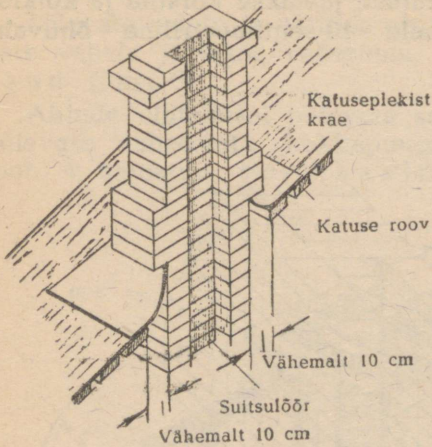

Joon. 5. Vahemüritise ehitamine tellisseinas asuva suitsukanali ja põleva vahelae vahele.

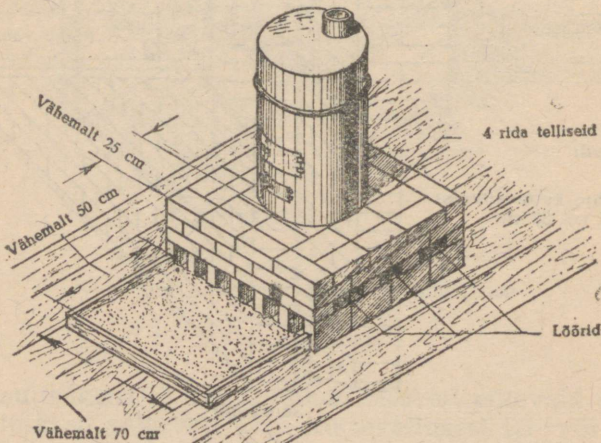
Õlgkatuse puhul ehitatakse suitsukorstna ümber savi ja peeneksraitud õlgede segust vahesein.

Pragude õigeaegseks avastamiseks pööningul asuvates korstnaosades (korstnajalgades), valgendatakse nad lubja või kriidiga.

Süttimise vältimiseks põrandale varisevatest sütest ja tuhast lüüakse ahjuesisele põlevale põrandale 70×50 cm suurune plekktahvel. Raudpleki puudumisel on lubatud põranda isoleerimine tambitud saviga, mis on piiratud puuraamistikuga.

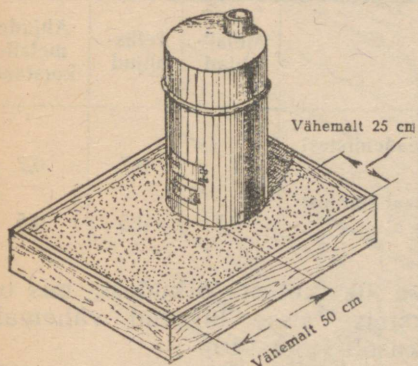
Joon. 6. Vaheruumi ehitamine suitsukorstna ja katuse vahele.

Joon. 7. Tellistest alus ajutise metallahjule.

Ajutiste ahjude püstitamine on lubatud vaid erandjuhtudel tuletõrjeorganite eriloal. Laoruumides ja tuletõrje seisukohast ohtlikes ruumides ajutisi ahje ehitada ei lubata.

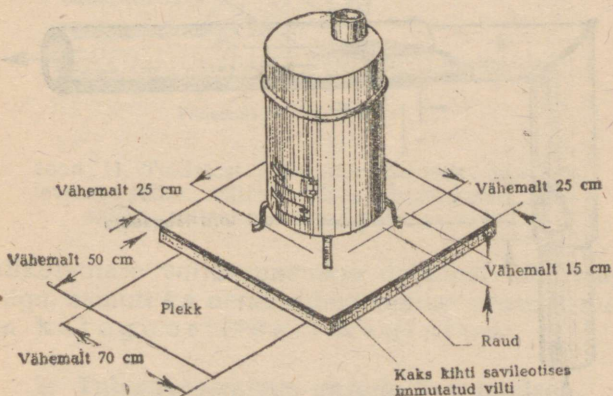
Jalgadeta ajutiste ahjude paigaldamiseks ehitatakse neile tulekindel alus neljast reast sidoselg lapiti laotud tellistest, kusjuures põrandast arva-tes esimene ja teine rida laotakse lõõride taoliselt (joon. 7).

Joon. 8. Ajutise metallahju alus tambitud savist või liivast.

Ajutise ahju alus on lubatud teha ka laudraami tambitud 25-sentimeetrilise savikivi näol (joon. 8).

Vähemalt 15 cm kõrguste jalgadega metallahjude paigaldamisel võib aluseks olla tahvelplekk, mis on asetatud savileotises immutatud vildi kahekordsele kihile (joon. 9) või ühekordsele, lapiti savisegule laotud tellisekihile.

Joon. 9. Alus jalgadel seisvale metallahjule.

Ajutise ahju alus peab igal juhul ahju servade alt välja ulatuma 25 cm laiuses, kütteava ees aga 50 cm laiuses.

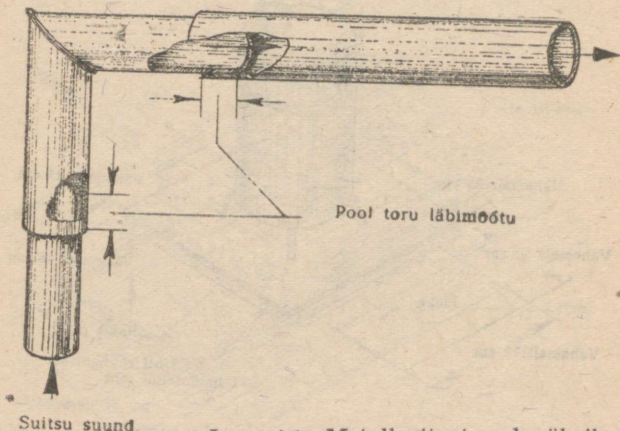
Ajutised ahjud peavad hoone ja sisustuse põlevate osade suhtes olema paigaldatud nii, nagu on näidatud tabelis nr. 1.

Tabel 1.

	Metall-ahjud	Tellis-ahjud	Ahjude metallkorstnad
Kaugus põlevatest seintest, lagedest, seadeldistest ja mööblist m	1	0,7	0,7
Kaugus krohvikorraga kaitstud põlevatest seintest ja lagedest m	0,7	0,5	0,5

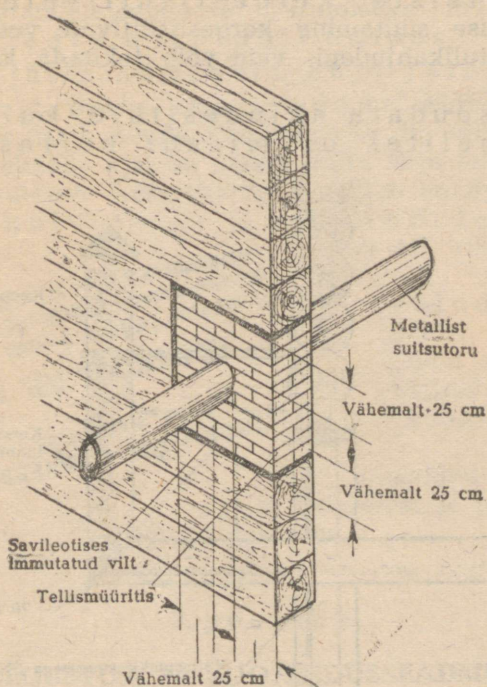
Metallkorstnad koostatakse üksikutest jätkudest, mis on suitsu liikumise suunas üksteise sisse lükatud vähemalt korstna poole läbimõõdu pikkuselt (joon. 10).

Kui metallist suitsukorstnad läbivad põlevaid seinu, ehitatakse tellistest vahemüüritis (joon. 11), korstna väljasuunamisel läbi akna aga valmistatakse rauast või asbestist vahesein, mõõtmeilt vähemalt kaks korstna läbimõõtu.

Joon. 10. Metallsuitsutorude üksikute jätkude ühendamine.

Põlevate seintega hoone välisküljel paigaldatakse metallkorstnad nii, nagu on näidatud joonisel 12, lõpetatakse ülespoole suunatud jätkuga ja sädemeid püüdva metallkupliga.

Joon. 11. Tellistest vahemüüritise ehitamine põlevmaterjalist välis- või vaheseintesse metallist suitsukorstnate läbimise kohal.

Metallkorstnate väljasuunamine ahjudest läbi vahelagede ja pööningu, samuti ka nende ühendamine ventilatsioonikanalitega on kategooriliselt keelatud.

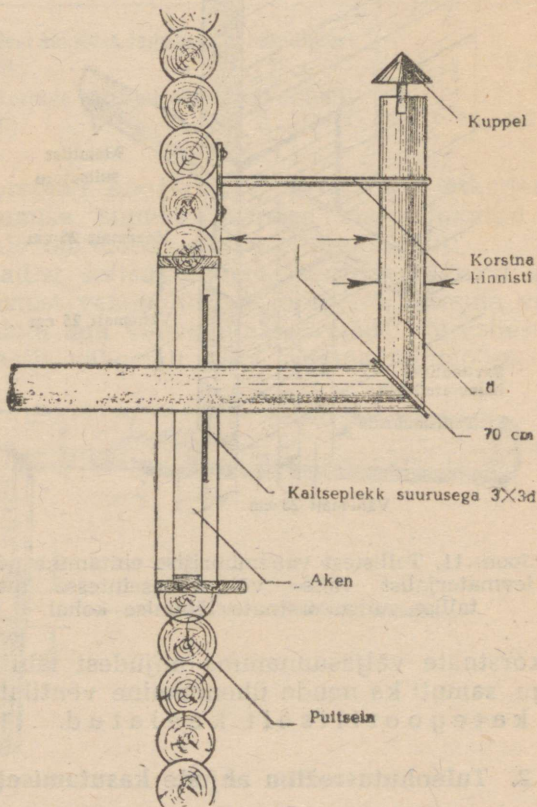
2. Tuleohutusrežiim ahjude kasutamisel.

Suurem osa tulikahjusid tekib tuleohutusrežiimi rikkumise tõttu ahjude kütmisel.

Tulikahjude vältimiseks on tarvis täita järgmisi tuleohutusnõudeid:

Mitte süüdata kütust petrooleumi, bensiini ja teiste kergestisüttivate vedelikega. Kütuse süütamine kergestisüttivate vedelikega viib mitte ainult tulikahjudeni, vaid võib tekitada ka inimestele põletishaavu.

Mitte süüdata ahjudes tuld, kui neis või suitsukanalites on midagi korrast ära.

Joon. 12. Hoone välisküljele ulatuvate metallkorstnate ehitus.

Mitte kasutada küttekoldest pikemaid puid, see põhjustab tukkide ja süte varisemist põrandale ja viimase süttimist.

Süte põrandalelangemise vältimiseks mitte kütta ahje kütteava uksi lahti hoides.

Mitte jätta küdevaid ahje järelevalveta.

Ahje mitte üle kuumendada. Ahjude ülemäärane kütmine põhjustab nende pragunemise ja viib tulikahjuni. Tugevate külmade ajal on parem kütta ahju mitu korda päevas, kuid väikeste kütusehulkadega. See hoiab ahju korras.

Mitte kuivatada ahju peal või taga kütust, pesu ja riideid. Kuiv kütus, pesu või riided, puutudes ahjuga kokku, süttivad.

Mitte kuivatada riideid avatud ahjuuste ees või hõõgivate pliitide kohal.

Mitte lubada lastel ahjus tuld süüdata.

Kestvalt köetavaid ahje ja suitsukanaleid puhastatakse tahmast kaks korda kuus, normaalse küttevältusega ahje puhastatakse aga kord kahe kuu tagant.

Regulaarselt puhastada ahjude küttekolded ja tuhakambriid tuhast, seda põlevmaterjalist hoonetest ja põlevmaterjalidest võimalikult kaugemale puistates.

3. peatükk.

VALGUSTUS- JA SOOJENDUSSEADMETEST TEKKIVATE TULIKAHJUDE VÄLTIMINE.

1. Elektervalgustus.

Elektrijuhtmete süttimise vältimiseks lühiühenduste ja elektrivõrgu ülekoormatuse tagajärjel seatakse sisse erilised kergestisulavatest metallidest kaitsmed.

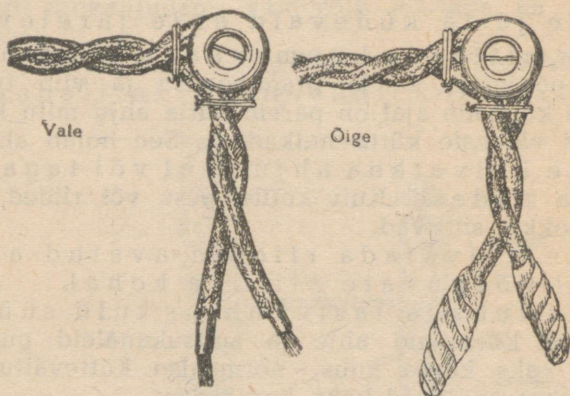
Läbipõlenud kaitsmete asendamine oma tehtutega (traadipuntraga jne.) viib tulikahjuni.

Elektrijuhtmed tuleb tõmmata rullikuile ja isolaatoreile.

Elektrijuhtmete kinnitamine naeltega rikub isolatsiooni, viib lühiühenduste ja tulikahjudeni.

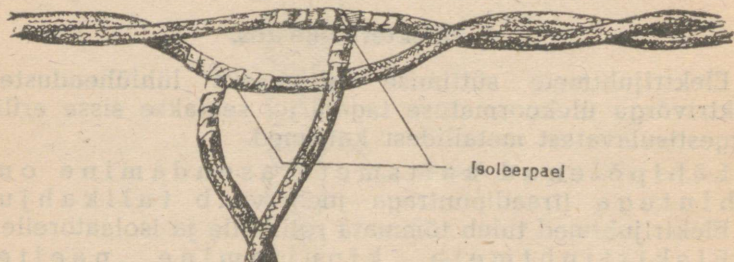
Elektrijuhtmete vigastatud isolatsiooniga kohad ja paljastatud juhtmeotsad tuleb hoolikalt isoleerida (joon. 13).

Kahe elektrijuhtme ühendamine peab toimuma jootmise ja hea isolatsiooni abil (joon. 14).

Joon. 13. Elektrijuhtmete otste isoleerimine (ilma isolatsioonita ei või juhtmeotsi jätta).

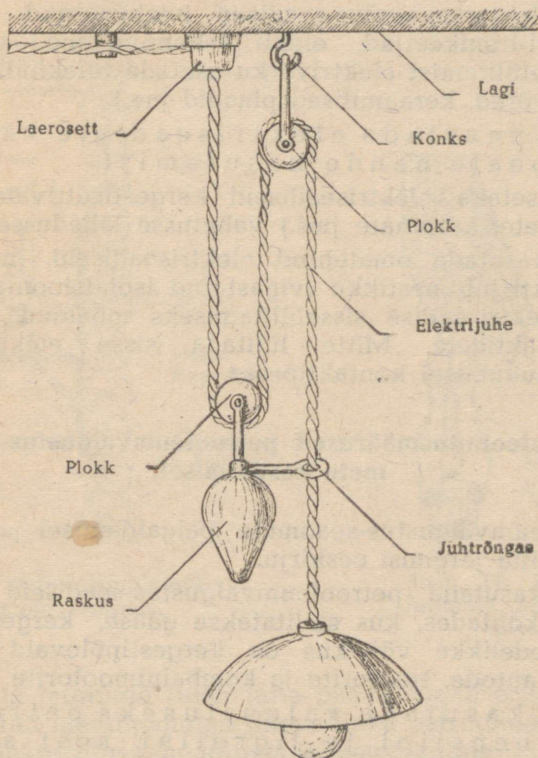
Ei tohi lubada, et elektrijuhtmed puutuksid kokku hoone konstruktsioonide ja mingisuguste esemetega. Elektrijuhtmete isolatsiooni vigastamise vältimiseks on keelatud neid sõlme siduda ja traadi või nõöri abil pingutada. Elektrijuhtmete

Joon. 14. Õige elektrijuhtmete ühendamine.

lühendamiseks on tingimata vaja umbes sellist tüüpi konstruktsiooni, nagu on näidatud joonisel 15.

Niisketes või mitteköetavates ruumides tuleb elektrijuhtmed tõmmata isolaatoreile. Kantavate lampide juhtmed tuleb

Joon. 15. Elektrijuhtme lühendamise ploki abil.

asetada kummivoolikusse või kasutada selleks vastavat kaablit. Kantavad elektrilambid tuleb kaitsta metallvõrguga.

Elektrilampe ei tohi mähkida riide või paberiga. Riidest või paberist lambivarje lubatakse kasutada vaid metallsõrestikul.

Kõik tööd, mis on seotud elektrijuhtmestiku remondi, läbi- põlenud elektrikaitsmete vahetamise ja uute elektrijuhtmete ühendamisega, tuleb lasta teha spetsialistidel-elektrikutel.

Elektersoojendus-seadiste kasutamisel tuleb tingimata täita järgmisi eeskirju.

Kõik elektersoojendus-seadised (elektriahjud, elektripliidid, elektri-liimikeetjad, elektriteekannud jne.) tuleb enne nende sisselülitamist elektrivõrku asetada tulekindlatele alustele (traatvõred, keraamilised plaadid jne.).

Mitte unustada elektriseadiste väljalülitamist peale nende kasutamist.

Mitte asetada elektriseadiseid kergestisüttivate materjalide (eesriiete, kardinade jms.) vahetusse lähedusse.

Mitte kasutada omatehtud elektriseadiseid, mittekorrasolevat elektrijuhtmestikku (vigastatud isolatsiooniga), samuti aga ka elektriseadise sisselülitamiseks mõeldud juhet ilma tõpsel-kontaktideta. Mitte lülitada sisse elektriseadmeid kaitsme puudumisel kontaktipesas.

2. Tuleohutusmäärused petrooleumvalgustus-seadmete kasutamisel.

Petrooleumvalgustus-seadmete paigaldamisel ja kasutamisel tuleb täita järgmisi eeskirju.

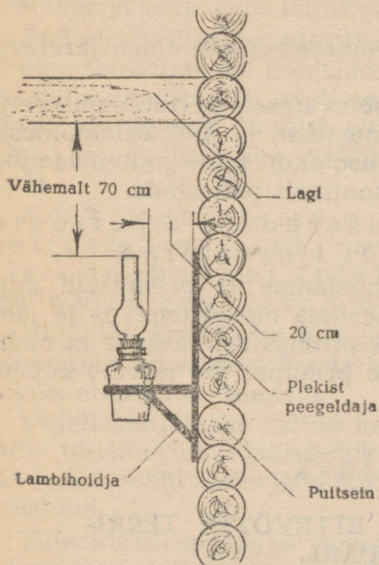
Mitte kasutada petrooleumvalgustus-seadiseid (lampe ja laternaid) kohtades, kus säilitatakse gaase, kergestisüttivaid ja põlevvedelikke või kus on kergestipõlevaid materjale, samuti ka autode, traktorite ja kombainimootorite tankimisel.

Mitte kasutada valgustuseks petrooleumi asemel bensiini ja ligroiini, sest see viib mitte üksnes tulikahjuni, vaid ka plahvatuseni.

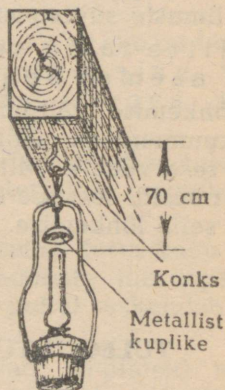
Lampi või laternat süüdates tuleb veenduda reservuaari korrasolekus, samuti tuleb puhastada lambipea ja taht tahmast.

Lambid tuleb riputada seintele või lakke nii, nagu on näidatud joonistel 16 ja 17. Laternad tuleb riputada seinte toenditele või vastupidavaile metallripatseile, mis on kida- või vintkonksudega lakke kinnitatud.

Mitte valada petrooleumi põlevatesse lampidesse ja laternatesse ning mitte kasutada nende täitmisel lahtist tuld.

Joon. 16. Petrooleumilambi kinnitamine seinale.

Joon. 17. Petrooleumilambi kinnitamine lakke.

Lampe ja laternaid tuleb täita päevavalgel, eriruumis, mis on varustatud metallpanniga (ülevoolava petrooleumi kogumiseks) ja tulekustutusvahenditega (paksuvahuline tulekustutaja, liivakast ja labidas).

Lampide ja laternate täitmine ruumides, kus asuvad kergestisüttivad materjalid ja põlevvedelikud, samuti tootmisruumides on keelatud.

Mitte paigutada ega riputada lampe kergestisüttivate materjalide lähedusse ega nende alla.

Mitte kasutada lambiklaasidel paberist kupleid ja laterna-klaaside asemel paberit.

3. Tuleohutusmäärused petrooleumsoojendus-seadiste kasutamisel.

Petrooleumsoojendus-seadiste paigaldamisel ja kasutamisel tuleb täita järgmisi nõudeid:

Mitte jätta töötavaid soojendusseadmeid ilma järelevalveta.

Mitte valada petrooleumi põlevatesse petrooleumikeetjatesse või ülekuumenenud priimustesse ja jootmislampidesse. Jälgida soojendusseadmete korrasolekut. Enne jootmislampide ja priimuste süütamist põletid hoolikalt puhastada.

Mitte täita soojendusseadiseid petrooleumi asemel bensiini või ligroiiniga.

Lõhkemise vältimiseks jootmislampe ja priimuseid mitte üle kuumendada, aeglaselt katkestada nende tegevus ja jahutada reservuaare. Mitte asetada priimustele raskeid ja mahukaid nõusid, sest see kuumendab priimuse üle ja võib kutsuda esile selle lõhkemise.

4. peatükk.

TULEOHUTUSREŽIIM ETTEVÕTTE TERRITOORIUMIL.

Ettevõtte territooriumil võib tulikahju tekkida lahtise tule ettevaatamatust kasutamisest, hooletust suitsetamisest, vedurisädemetest ja teistest põhjustest.

Territooriumil tekkinud tulikahju võib prahi, kuiva rohu ja põlevmaterjalide kuhjumise puhul territooriumil kiiresti levida ja süüdata sellel territooriumil paiknevad hooned, seadeldised ja muud materiaalsed väärtused. Tuleohutusmääruste mittetäitmise ja territooriumi tuletõrjelisest seisukohast mitterahuldava korrashoiu puhul võib tulikahju kergesti kanduda ühelt hoonelt teisele.

Seepärast tuleb üheaegselt hoonete ja seadeldiste tuleohutuse kindlustamisega võtta tarvitusele rida tuletõrjeabinõusid ka ettevõtte territooriumil.

Ettevõtte territoorium peab alati puhas hoitama.

Igasugune praht tuleb territooriumilt kavakindlalt koristada ja vastavalt selle korjumisele territooriumi piiridest välja vedada. Prahi kogumiseks tuleb eraldada vastav koht, võimaluse piires kaugemal ehitustest ja igasugustest materjalide, masinate ja muu vara hoiukohtadest.

Põllumajandusliku ettevõtte üksikuis sektoreis, nagu kütteenainete, teravilja- ja heinaladudes, põllumajandusliku inventari hoiukohtades jne. tuleb peale territooriumi hoolikat puhastamist igasugusest prahist puhastada see veel kuivast umbrohust ja kulust. See väldib tule leviku tulikahju tekkimisel.

Kõik materjalid ettevõtte territooriumil (ehitusmaterjalid, samuti ka tooraine, valmistoodang jne.) tuleb laduda ranges korras neile eraldatud platsidele.

Väga tähtis on sisse viia ja alati säilitada kindlat, tuleohutusnõudeid arvestavat korda kõikide materjalide paigutamisel selleks ettenähtud aladele.

Sageli kuhjatakse sellise korra puudumise tõttu kogu ettevõtte territoorium, läbisõidukohad ja hoonete juurdepääsud täis igasuguseid materjale, mis tulikahju puhul raskendab kustutustööd.

Tuleohutuseeskirjade kohaselt peavad laoplatsid mittepõleva materjali jaoks asuma hoonest eemal vähemalt 20 m ja põlevmaterjali jaoks 50 m.

Vahemaa materjalide paigutamise kohast kuni tuleohtlike ladudeni (kergestisüttivad ja põlevvedelikud, heinad jne.) peab olema vähemalt 75 m.

Selliseis sektoreis, nagu naftabaasid, laod, loomafarmid jne. peab suitsetamine olema keelatud. Ettevõtteis, mis pole seotud kergestisüttivate ja põlevvedelike kasutamise ja säilitamisega või ei oma kergestisüttivaid materjale ja materiaal-seid väärtusi, peab suitsetamine olema piiratud. Suitsetamiseks tuleb eraldada vastav koht, mis paberossiotste äraviskamiseks on varustatud veega täidetud urnide või tünnidega. Vajadus piirata suitsetamist aladel, mis tuletõrje seisukohast pole ohtlikud, seletub sellega, et suitsetamise lubamisel ilma piiramiseta käiakse tulega ettevaatamatult ümber: suitsuotsad ja tikud heidetakse kuhu juhtub; käigul suitsetades sisenevad

inimesed paberossiga tihti ka ruumidesse, kus suitsetamine on keelatud.

Tegelikkus kinnitab, et piiramatu suitsetamine ettevõtte territooriumil viib sageli hoones ja ehituses ettenähtud tuleohutusrežiimi rikkumiseni.

Lahtise tule kasutamine ettevõtte territooriumil on lubatud vaid tuleohutusabinõude rangel täitmisel.

Igasugused tööd, kus kasutatakse lahtist tuld (tuletegemine, kantavate äaside kasutamine, mootorite soojendamine tule abil, gaaskeevitus, elekterkeevitus jne.) kergestisüttivate ja põlevvedelike, heinte- ning kütteainete ladude, samuti ka teraviljahoidlate ja teiste taoliste objektide territooriumil tuleb keelata. Territooriumil, kus ei hoita ega kasutata kergestisüttivaid ja põlevvedelikke, samuti aga ka tuleohtlikke materjale ja toiduaineid, on lahtise tule süütamine ja sädemeid tekitavad tööd lubatud vaid järgmisi ettevaatusabinõusid tarvitusele võttes.

Koht lahtise tule tegemiseks olgu eemal põlevate seinte ja katusega hooneist ning seadeldistest 40—50 m, tulekindlate seinte ja katusega hooneist 25 m ja põlevmaterjalide ning masinate hoiukohtadest 50 m.

Kohad lahtise tule tegemiseks või sädemeid tekitavate tööde teostamiseks puhastatakse hoolikalt põlevast prahist, kolist ja igasugustest materjalidest, mis võiksid olla tule leviku allikaiks.

Kohad, kus on ette nähtud lahtise tule kasutamine või tuleohtlike tööde teostamine, kooskõlastatakse ettevõtte või osakonna juhatajaga ja kohaliku tuletõrjega ning varustatakse lihtsamate tulekustutusvahenditega.

Tuleohtlike tööde puhul teostatakse nende üle pidevat kontrolli. Seda kohta ei tohi jätta ilma inimeste järelevalveta.

Pärast seda, kui ei vajata enam lahtist tuld, peab see hoolikalt kustutatama.

Tuulise ilmaga on tuletegemine ettevõtte territooriumil keelatud.

Ettevõtte territooriumil pannakse nähtavaile kohtadele selgestiloetavad sildid: „Suitsetamine keelatud“, „Suitsetamis-koht“, „Prügi ja jäätmete mahapaneku koht“ jne.

Ettevõtte või objekti, eriti aga tuleohtliku objekti territooriumi sissekäigu juurde on soovitatav üles panna selgestiloetaval ja suurelt kirjutatud väljavõtted antud territooriumi peamistest tuleohutusrežiimi eeskirjadest. See on eriti vajalik isikuile, kes tulevad esmakordselt ettevõttesse ja ei tunne selles kehtestatud tuleohutusrežiimi nõudeid.

5. peatükk.

ÜLDMÄÄRUSED TULEOHUTUSREŽIIMI KOHTA TOOTMIS- JA ABIRUUMIDES.

Tootmis- ja abiruumides, sõltumata nendes toimuva tootmisprotsessi iseloomust, on tarvis jälgida rea tuleohutusrežiimi nõuete täitmist, mis on suunatud tulikahjude vältimisele, samuti ka tingimuste loomisele, mis väldiksid tule kiire leviku ja tagaksid tule kustutamise ning inimeste ja vara kiire evakueerimise.

Üldisteks abinõudeks, mis väldivad süttimisi tootmisruumides, on suitsetamise, lahtise tule kasutamise ja õliga läbiimbenud kaltsude ning eririetuse hoidmise kord ja ruumide ülevaatus peale töö lõpetamist.

Üldiste abinõude hulka, mis loovad tingimused tule kiire leviku vältimiseks, kuuluvad ruumi puhastamine prahist ja jäätmeist; põrandate, riulite ja tööpinkide puhastamine masuudist, tooraine, valmistoodangu ja tagavaraosade paigutamise ja hoidmise kord.

Süttinud tule kiire kustutamine tagatakse järgmiste üldiste abinõudega: tulekustutamishandide ja tuletõrjeinventari olemasolu ja pideva valmisolekuga; kõigi ettevõtte tööliste ja teenistujate oskusega neid tulikahju ajal kasutada.

Üldiste abinõude hulka, mis tulikahju puhul tagavad inimeste ja vara kiire evakueerimise, kuuluvad evakuaatsiooni- teede ja -väljapääsude nõuetele vastav seisund, samuti ka varem väljatöötatud plaan inimeste ja materiaalsete väärtuste evakueerimiseks.

Vaatleme neid üldmäärusi tuleohutusrežiimi kohta tootmis- ja abiruumides.

Suitsetamine ja lahtise tule kasutamine tuleb ära keelata neis ruumides, kus:

1) kasutatakse ja hoitakse kergestisüttivaid ja põlevvedelikke (kergestisüttivate ja põlevmaterjalide laod, garaažid, jõu- ja katsejaamad jms.);

2) tootmisprotsessis võivad tekkida põlevgaaside (atsetüleen, vesinik) plahvatusohtlikud segud õhuga või ruumides kus neid gaase saadakse ja hoitakse (gaasigeneraatorite, auto-geense keevituse, akumulaatorite, vulkaniseerimise jms. ruumid);

3) töödeldakse või hoitakse kergestisüttivaid materjale ja aineid (puidutöökojad, maalritsehhid, linavabrikud jne.);

4) hoitakse põllutöömashinaid, -materjale ja -seadeldisi, tagavaraosasid ning põllumajandussaadusi.

Tingimata on vaja jälgida, et suitsetamine toimuks ainult selleks eraldatud kohtades (mitte tuleohtlikes ruumides).

Kohad, mis on suitsetamiseks eraldatud, varustatakse veega täidetud urnidega paberrossiotste äraviskamiseks ja siltidega „Suitseta ainult siin!“

Kõigis ruumides, kus suitsetamine on keelatud, pannakse üles silmatorkavad ja selgestiloetavad sildid „Suitsetamine keelatud!“

Neis tootmis- ja abiruumides, mis tuletõrjelisest seisukohast pole ohtlikud, tuleb jälgida suitsetamise korda.

Ei tohi lubada, et suitsuotsad ja tuletikud visatakse kuhu juhtub, need tuleb heita töökoha juurde asetatud urnidesse.

Tingimata tuleb võidelda käigul suitsetamise vastu (liikumisel ruumides), sest neil juhtudel lõpunsuitsetamata paberross või süüdatud tuletikk heidetakse sageli hoolimatult põrandale, mis viib süttimiseni.

Lahtise tule kasutamine on kõigis plahvatus- ja tulikahjuohtlikes ruumides keelatud.

Lahtise tule kasutamiseega seotud tööd ruumides, kus see pole keelatud, tuleb kooskõlastada antud osakonna (tsehhi, töökoja jne.) juhatajaga ja teatada sellest ettevõtte tuletõrjevalvele. Pealeselle on vaja veel tarvitusele võtta järgmised ettevaatusabinõud:

1) puhastada hoolikalt töökoht põlevast prahist ja põlevmaterjalidest;

2) vältida sädemete laialilendamist;

3) panna tulekustutusvahendid täielikult valmis;

4) pärast töö lõpetamist vaadata hoolega üle koht, kus lahtist tuld kasutati ja veenduda, et tulikahjukoldeid ei ole.

Palju tulikahjusid tekib tööpinkide, aparaatide ja mehhanismide puhastamiseks kasutatud õliste puhastuskaltsude ja -narmaste isesüttimisest. See seletub sellega, et mitte alati ja kõikjal ei pöörata vajalikku tähelepanu õliga läbiimbunud kaltsude hoidmise korrale. Vahel loobitakse õliga läbiimbunud kaltsud ja narmad hoolimatult ruumi põrandale laiali, hoitakse tööpinkidel, tööpingilaegastes, ahjudel ja keskkütteradiaatoreil. Kõik see viib tule puhkemiseni.

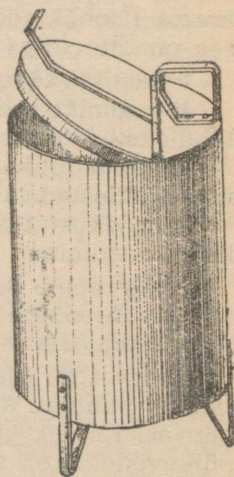
Tulikahjude tekkimise vältimiseks õliste kaltsude ja narmaste isesüttimisest tuleb neid mitte põrandale laiali loopida ega jätta tööpinkidele, kappidesse, tööriietuse taskutesse jne., vaid asetada nad tihedalt sulguva kaanega raudkastidesse (joon. 18).

Pärast töö lõpetamist tuleb õlised lapid tingimata koristada eriti selleks ettenähtud, hooneist eemal asuvaisse kohtadesse, sest ruumidesse jäetud kaltsud võivad töövaheajal ise põlema süttida ja viia tulikahjuni isegi siis, kui nad on metallkastides. Inimeste puudumisel ruumis võib selline tulikahju kergesti levida.

Kasutatud õliseid puhastuskaltsu ja -narmaid on soovitatav pesta, kõlbmatud aga hävitada maassekaevamise või põletamise teel.

Väga ohtlik isesüttimise võimaluse seisukohast on isegi õliga läbiimbunud eririietus, eriti kui ta on kokku käärdatud või hunnikusse kuhjatud. Õliga läbiimbunud eririietuse isesüttimise vältimiseks ei või lubada, et seda hoitaks kus juhtub ja korratutes. Õlise eririietuse hoidmine plahvatus- ja tuleohtlikes ruumides pole lubatud, selle hoidmiseks eraldatakse erilised kohad (ruumid), kus eririietus riputatakse kappidesse või nagidele, kuid tingimata nii, et ta hästi tuulduks.

Tuleohutuis ruumides võib eririietust hoida ruumis eneses, kuid ainult ülesriputatult. Väga õline eririietus tuleb pesta.

Joon. 18. Kast õliste kaltsude ja narmaste ajutiseks hoidmiseks.

Vahel tekivad tulikahjud õlise eririietuse jätmise tõttu autodesse, traktoritesse ja kombainidesse. Mehhaanikutele, autojuhtidele ja kombaineriitele tuleb selgitada, et eririietuse jätmise masinaisse võib viia selle isesüttimiseni.

Üheks oluliseks abinõuks, mis väldib tulikahjude tekkimise tootmis-, abi-, lao- ja teistes ruumides, on ruumide hoolikas ülevaatus pärast töö lõppu. Ülevaatus toimetas antud osakonna (tsehhi, töökoja, lao jne.) juhataja koos tuletõrje (kui see on ettevõttes olemas) esindajaga.

Pärast töö lõppu ruumide ülevaatus eesmärgiks on:

1) ruumide seisundi hoolikas ülevaatamine süttimisohu kindlakstegemiseks;

2) kõigi tulikahju tekkimist põhjustada ja tule kiiret levimist soodustada võivate väärnähtuste kõrvaldamine;

3) tulekustutusvahendite ja tuletõrjeinventari kasutamiskorda seadmine.

Alles peale hoolikat tuleohutusseisundi kontrollimist ja kõikide tuleohutusmääruste rikkumise kõrvaldamist võib pärast tööd ruumidest lahkuda ja need sulgeda.

Tootmistöö ajal peab kõigis tootmis- ja abiruumides säilitatama puhtust. Ruumide põrandaid tuleb pühkida mitu korda päevas. Kohad, kuhu loksutatakse maha kergestisüttivaid või põlevvedelikke, tuleb viivitamatult saepuru või liiva abil puhastada, määrdunud saepuru või liiv aga viia välja tuleohutusse kohta, mis asub eemal hooneist, ehitustest või materjalide kogumiskohtadest.

Õlidega läbiimbnud põrandaid ja riiuleid tuleb puhastada ja pesta kuuma leelilahuse või mõne muu õlisid mahapeseva lahusega. Seinad, vahelaed ja teised ruumide konstruktsioonid tuleb vähemalt üks kord nädalas perioodiliselt puhastada tolmust. Seadeldistelt (tööpingid, elektrimootorid, elektriaparatuurid jms.) tuleb pühkida tolm iga töövahetuse lõpul.

Iga päev enne töö lõpetamist tuleb teha hoolikas puhastus, pühkides prahti mitte ainult põranda nähtavatelt kohtadelt, vaid ka tööpinkide, masinate jne. tagant.

Et vältida tule kiire leviku võimalust tootmis- ja abiruumides, tuleb kategooriliselt keelata nende ummistamine tooraine, tagavaraosade ja valmistoodanguga.

Põlevmaterjalidega ummistamine kutsub süttimisel esile

tule kiire levimise, mittepõlevate materjalidega täiskuhjamine aga raskendab tulekustutusvahendite käsitlemist.

Seepärast tuleb jooksvaks tööks vajalikud toorained ja masinaosad paigutada korralikult, jättes läbikäigukohti. Valmistoodang, remondist väljunud masinad jne. aga tuleb ruumidest viivitamatult eemaldada.

Tingimata tuleb ruumidest süstemaatiliselt koristada kõik vanad ja mittevajalikud masinaosad ja materjalid.

Juurdepääsu olemasolevale tuletõrjeinventarile ja tulekustutusvahendeile (käsikustutajad, tuletõrjekraanid, liivakastid jms.) ei tohi tõkestada. Pääs nende juurde peab olema vaba.

Tambuure, trepikäike, pea- ja abiväljapääse, juurdepääsuteid neile ja läbikäigukohti ruumides ei tohi ummistada, sest see raskendab tulikahju puhul normaalset ja kiiret inimeste evakueerimist, samuti ka vara päästmist ruumidest. Inimeste evakueerimise teede ei tohi laduda põlevmaterjale, et tuli ei saaks inimestele teed sulgeda.

Reas põllumajanduslike ettevõtete tootmis- ja abiruumides kasutatakse kergestisüttivaid ja põlevvedelikke. Need vedelikud kujutavad enesest suurt tuleohtu nii tulikahju tekkimise koldena hooletul ümberkäimisel nendega, kui ka tule kiire leviku keskkonnana. Seepärast esitatakse nende vedelike hoidmisel tsehhides ja kasutamise puhul tootmises rida nõudmisi. Kergestisüttivate ja põlevvedelike hulk, mida võib hoida vahetult tootmisruumis, peab olema rangelt piiratud. Nende vedelike tagavara peab moodustama mitte enam kui ettevõtte poole-, äärmisel juhul üheööpäevase vajaduse.

Kergestisüttivate ja põlevvedelike tagavara tuleb hoida eriti selleks määratud tsehhilaos, mis teistest tootmisruumidest on eraldatud tulekindlate seintega.

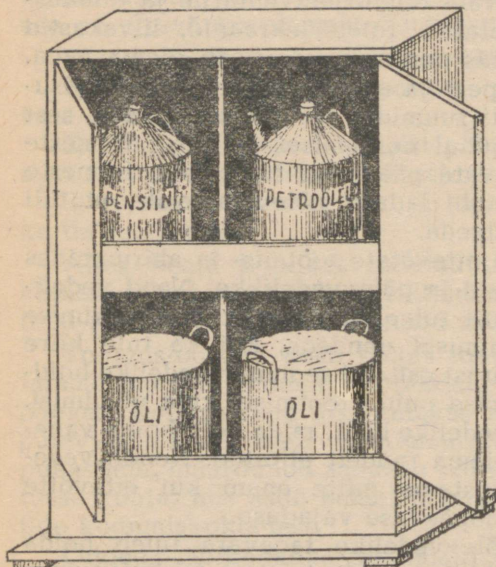
Sel juhul, kui tööprotsessis kasutatakse väiksel hulgal kergestisüttivaid ja põlevvedelikke (näiteks 2—3 l petrooleumi), võib lubada nende hoidmist vahetult tootmisruumis, kuid ainult erilises metallkapis (joon. 19) või tihedalt sulguva kaanega metallkastis.

Kergestisüttivate ja põlevvedelike hoidmine klaastaras on keelatud. Neid võib hoida ainult tihedasti sulguvates metallnõudes.

Tingimata on tarvis jälgida puhtust kappides, kastides ja laoruumides, kus hoitakse kergestisüttivaid ja põlevvedelikke.

Kogemata mahavalatud vedelik tuleb kohe ära koristada. Kergestisüttivate vedelike hoiukohtadesse on absoluutselt keelatud jätta õliseid puhastuslappe ja -narmaid ning õliga läbiimbnud eririietust.

Praktikas tekib tihti vajadus üksikute detailide pesemiseks petrooleumis. Neil juhtudel tuleb täita rida tuletõrjelisi ettevaatusabinõusid.

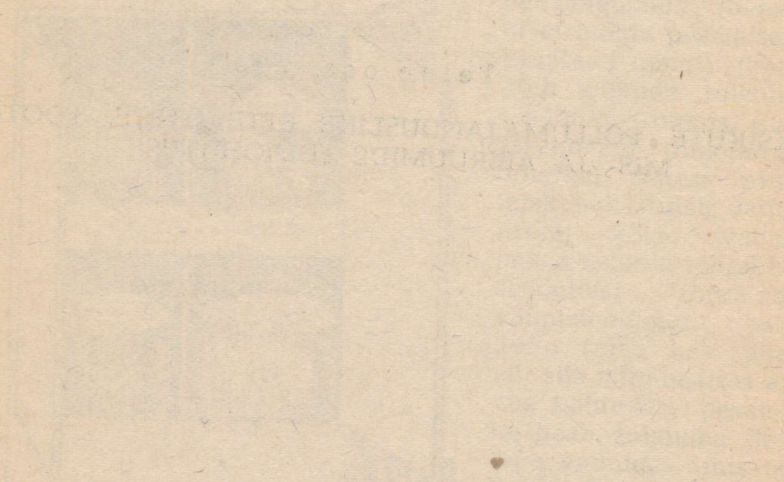
Joon. 19. Metallkapp kergestisüttivate vedelike ja õlide hoidmiseks.

Ajutise iseloomuga pesemine vähese hulga petrooleumiga (bensiiini ei lubata pesemiseks kasutada mingil juhul) võib toimuda tuleohutus tootmisruumis, kuid järgnevaid tuleohutusnõudeid täites: pesemiskohaks tuleb valida ruumi kõige vabam osa, kus pole tööpinke, seadeldisi, toorainet, valmistoodangut jms.; pesta tuleb kas ühes või siis minimaalses arvus kohtades; pesemine peab toimuma äärtega vannides, mis takistavad petrooleumi mahavalgumist; petrooleumi mahavalgumise korral peab see kohe koristatama; pesemiskohtades on keelatud

kasutada lahtist tuld ja suitsetada; pesemiskoha juures peavad olema tulekustutusvahendid (soovitav on paksuvahuline käsikustutaja „Bogatõr“ nr. 3, liivakast ja labidas, asbestvaip või tükk tihedat riiet); tööde lõpetamisel ruumis või pesemise vajaduse möödumisel pannakse petrooleum metallkappi või laoruumi, pesemiskoht aga puhastatakse hoolikalt. Petrooleumi jätmine vannidesse töö vaheajaks või ööks on kategooriliselt keelatud.

Teine osa.

UKSIKUTE PÖLLUMAJANDUSLIKE ETTEVÖTETE, TOOT-
MIS- JA ABIRUUMIDE TULEOHUTUS.

ÜKSIKUTE PÕLLUMAJANDUSLIKE ETTEVÕTETE, TOOTMIS- JA ABIRUUMIDE TULEOHUTUS.

Peatükkides 4 ja 5 toodud üldisi tuleohutusabinõusid üksikute põllumajandusettevõtete tuleohutuse kindlustamise küsimuste käsitlemisel ei korrata. Neid on vaja silmas pidada tule-
tõrje profülaktikas ükskõik millises ruumis või millise objekti territooriumil.

6. peatükk.

MASINA-TRAKTORIREMONDITÖÖKODA.

Masina-traktoriremonditöökojas on järgmised tootmisruumid: mehhaanika-, vase-, keevitus-, gaasigeneraatori- ja elektro-
tehnilised töökojad, jõu- ja katsejaamad, sepikojad ja instrumentaaltöökojad, traktorite ja teiste põllutöömashinade pesemis-, lahti- ja kokkumonteerimisruumid. Igaühel neist ruumidest on oma iseärasused ja seetõttu on tuleohutusabinõud neis erinevad. Vaatleme neid iseärasusi.

1. Jõujaamaruum.

Jõujaam paneb liikuma kogu masina-traktoriremonditöökoja mehhaanilised seadeldised ja on sageli valgustus- ja kütte-
allikaks. Seepärast tuleb jõujaama tuleohutuse tagamisele omistada kõige tõsisemat tähelepanu, seda enam, et jõujaama ruum on tuleohtlikum.

Jõujaamad võivad olla varustatud kolme liiki jõumasina-
tega: naftal, kergestisüttivail vedelikel (bensiin ja petrooleum) ja auru-
jõul töötavate jõumasinatega (aurukatlad).

Igal neist jõumasinaist on erinev tuleohutusaste; järelikult on erinev ka jõujaamade eneste tuleohtlikkus.

- a) tuleohtlikkus ja tuleohutusabinõud naftal töötavate mootorite puhul.

Naftamootorite puhul võib tulikahjude tekkimine ja tule levik olla tingitud:

- 1) nafta-toitepaagi lähedasest asetusest mootorile;
- 2) mootori ja selle juurde viivate naftatorujuhtmete masuudistumisest ja nafta mitteõigeaegselt koristamisest mootori alt põrandalt;
- 3) naftatorujuhtmete ja nende liitekohtade rikked (lekki-mine), mis põhjustab nafta valgumise jõujaama põrandale;
- 4) mootori toitepaagi täitmisest käsitsi (ämbritega), mis põhjustab nafta laialiprimsimise ning seinte, põranda ja redeli, s. o. kõigi paagi juurde kuuluvate kohtade masuudistumise;
- 5) naftamootori süütamisest jootmislambi või tungla abil;
- 6) naftasaaduste hoidmisest jõujaama ruumides;
- 7) isolatsiooni puudumisest naftamootori väljalasketoru ja hoone põlevate konstruktsioonide vahel või väljalasketoru lähedasest asetusest naftatorujuhtmetele;
- 8) tuleohutusrežiimi mittetäitmisest.

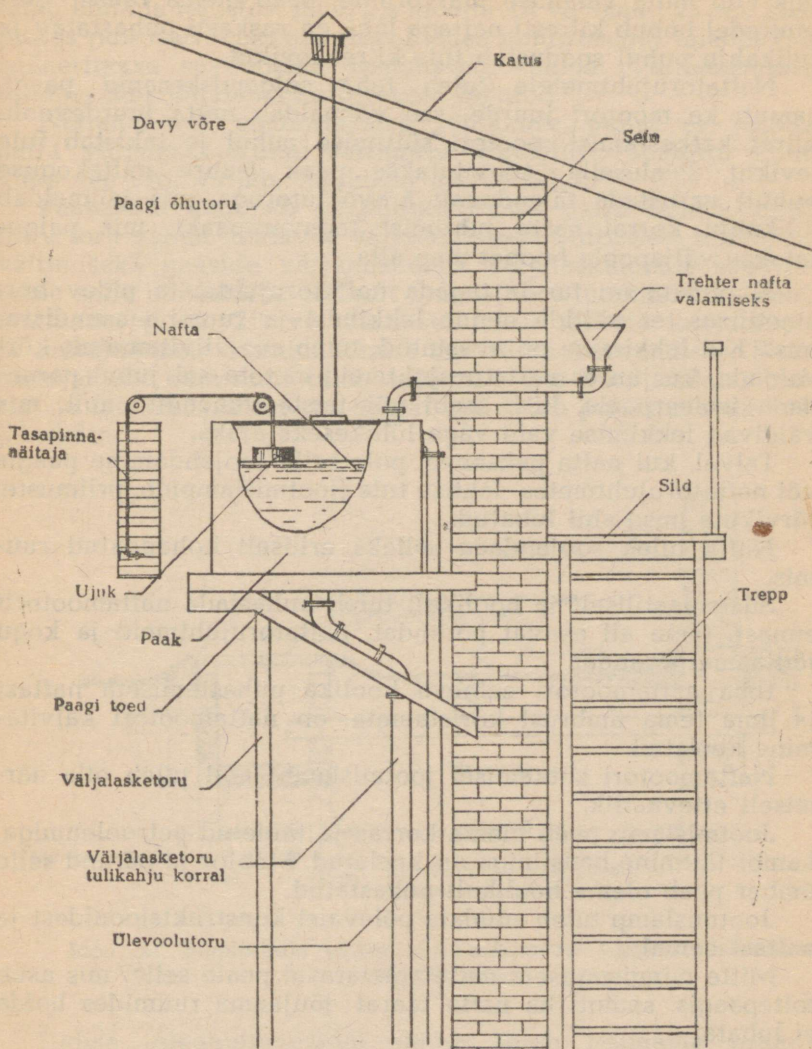
Tulikahjude tekkimise ja tule leviku vältimiseks jõujaa-mas tuleb tingimata kinni pidada järgmisest tuleohutusrežiimist.

Mootori toitepaak soovitatakse paigutada jõujaama ruumi naabruses asuvasse isoleeritud ruumi või juurdeehitusse, koridori jne.

Paagi paigutamisel vahetult jõujaama ruumi tuleb: kasu-tada paaki mahutavusega mitte üle ööpäevase naftavajaduse; jõujaamapealne vahelagi ehitada tulekindel või kaitsta sütti-mise eest tsementkrohviga metallvõrgul või lubjaga vildil ja krohvimattidel; asetada paak hästi kinnitatud toendile, võima-luse piirides mootorist eemale (mitte lähemale kui 3 m) ja mitte mingil juhul mootori kohale.

Naftapaaki (sõltumata selle asukohast) tuleb täita pumba abil, aga mitte käsitsi ämbrite või muude anumatega. Paak peab olema varustatud naftatasapinna ujuk-näitajaga. Klaa-sist vedelikunäitaja kasutamine pole lubatud, sest see võib tulikahju puhul kutsuda esile nafta ülevoolamise (klaas võib kõrge temperatuuri mõjul lõhkeda) ja tule leviku.

Masina-traktoriremonditöökodades, kus pole veel organi-seeritud nafta mehhaanilist pumpamist, võib soovitada kuni selle sisseseadmiseni paagi täitmist kõrvalruumist. Selleks paigutatakse läbi jõujaama välisseina (paagipoolse) trehtriga toru nafta valamiseks paaki (joon. 20). Selline talitusviis hoiab ära paagi asukoha ja jõujaama ruumi masuudistumise. Redel,

Joon. 20. Naftamootori toitepaagi ehitus.

mis viib nafta valamise platvormile, peab olema rauast, sest puuredel imbub kiiresti naftaga läbi, on raskesti puhastatav ja tulikahju puhul soodustab tule kiiret levikut.

Naftatorujuhtmetele tuleb teha sulgemiskraanid, paagi, samuti ka mootori juurde; see võimaldab nafta juurdevoolu kiiret katkestamist mootori süttimise puhul ja takistab tule levikut. Pealeselle soovitatakse paak (suure naftakoguse puhul) varustada täiendavalt äravoolutoruga, mis võimaldab tulikahju korral nafta juhtimist tagavarapaaki, mis paigutatakse väljapoole hoonet maa alla.

Tingimata on tarvis tagada naftatorujuhtmete pidev hermeetilisus, et vältida nende lekkimist ja ruumi masuudistumist. Kui lekkimine on avastatud, tuleb see viivitamatult kõrvaldada, kusjuures naftatorujuhtmeid ei tohi sel juhul parandada isoleerpaela, kiti, seebi või teiste vahendite abil, mis väldivad lekkimise vaid väga lühikeseks ajaks.

Talvel, kui nafta pakseneb, pole selle soojendamine paagis või naftatorujuhtmetes lahtise tule (jootmislampide, priimuste, törvikute jms.) abil lubatud.

Nafta tuleb soojendada selleks eriliselt kohandatud ruumis.

Süsteemaatilisel ja hoolikalt tuleb puhastada naftamootorit ennast, tema all asuvat põrandat, naftatorujuhtmeid ja kogu jõujaama põrandat.

Ilma naftamootori eelneva hoolika puhastamiseta naftast ja ilma tema ümbrust koristamata on naftamootori käivitamine keelatud.

Naftamootori süütamisel jootmislambi abil tuleb olla äärmiselt ettevaatlik.

Jootmislamp peab olema korras ja täidetud petrooleumiga. Lambi täitmine bensiiniga on keelatud. Mootor ja põrand selle ümber peab olema hoolikalt puhastatud.

Jootmislamp tuleb süüdata põlevaist konstruktsioonidest ja naftast eemal.

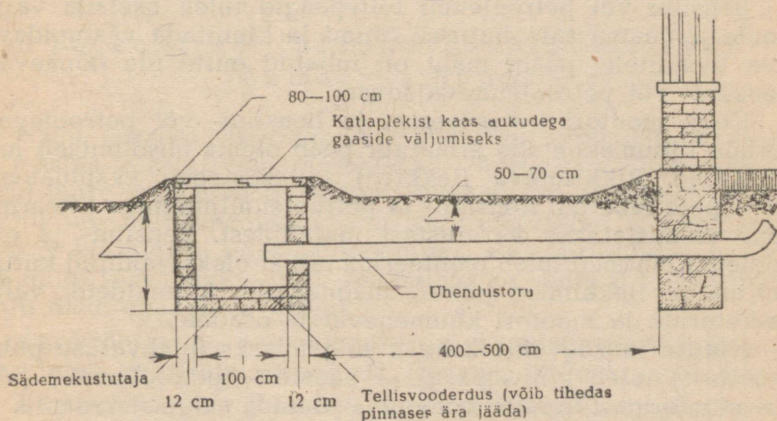
Mitte mingisuguseid naftatagavarasid peale selle, mis asub toitepaagis, samuti ka nafta taarat jõujaama ruumides hoida ei lubata.

Naftamootori väljalasketoru, mis töö ajal tugevasti kuumeneb, ei tohi kulgeda piki põlevaid konstruktsioone lähemal kui 50 cm neist. Kohtades, kus see toru läbib põlevaid seinu,

tuleb ehitada tellistest müüritis mõõtmeilt vähemalt 25 cm, kusjuures puitosad (kokkupuutekohtades müüritisega) täiendavalt isoleeritakse savileotises immutatud vildiga. Väljalasketoru viimine läbi jõujaama katuse pole lubatud.

Naftamootori ebanormaalse töötamise puhul ei väldita nafta väljalasketorusse sattumise võimalust; seetõttu koht, kuhu see toru väljub, tingimata masuudistub.

Pealeselle koguneb väljalasketorusse palju tahma, mille tõttu toru vahelt lendavad välja sädemed. Süttimiste tekkimise vältimiseks gaaside väljumiskohas väljalasketorust soovitakse selle ots juhtida eriliselt valmistatud tulekindlasse summutajasse (joon. 21) või äärmisel juhul sädeme kustutamist ja naftajäätmete kinnipüüdmist tagavasse kaevendisse. Summutajat või kaevendit tuleb vähemalt üks kord nädalas naftast ja tahmast puhastada. Samal ajal tuleb puhastada ka väljalasketoru.

Joon. 21. Summutaja ehitus väljalasketorust väljuvate sädemete püüdmiseks.

Üldise tuleohutusrežiimi suhtes tuleb jõujaama ruumis rakendada peatükis 5 mainitud abinõusid.

Tulikahju kustutamiseks peab jõujaamas olema paksuvahuline käsikustutaja („Bogatõr“ nr. 3) ja liivakastid labidatega.

b) Tuleohtlikkus ja tuleohutusabinõud
benziinil ja petrooleumil töötavate
jõumasinate puhul.

Kui jõujaamas on jõumasin, mis töötab benziinil või petrooleumil (plahvatusmootor), siis suureneb tuleohtlikkus võrreldes naftamootorigega.

Peale ülalmainitud põhjuste kutsub tuleohu esile:

kergestisüttivate vedelike kasutamine, järelikult ka nende vedelike aurude tekkimise ja plahvatusohtlike ühendite moodustumise võimalus õhus;

kütuse plahvatamise võimalus mootori ebaõigel ekspluaterimisel ja selle rikkisolekul.

Jõujaama ruumi tuleohutuse tagamiseks, kui selles on benziini- või petrooleumimootor, tuleb tarvitusele võtta järgmised tuletõrjeabinõud.

Benziini või petrooleumi toitepaagid tuleb asetada väljapoole jõujaama tuleohutusse ruumi ja kinnitada vastupidavatele toenditele; paagi maht on lubatud mitte üle ööpäevase benziini- või petrooleumivajaduse.

Kogu mootori toitesüsteem ja benziini- või petrooleumitorude liitumiskohtade armatuur peab olema absoluutselt hermeetiline. Rikkisoleva (lekkiva) toitesüsteemi ekspluaterimine pole lubatud. Benziini- ja petrooleumijuhtmete liitearmatuur valmistatakse värvilistest metallidest. Benziini- ja petrooleumijuhtmed tuleb monteerida nii, et oleks välditud kütuse sattumine (lekkimise puhul) magneetole, küünaldele, väljalasketorule ja mootori kuumenevatele osadele.

Kütuse juurdevoolu kiireks sulgemiseks (plahvatuse puhul mootoris) tuleb kütusepaagi ja benziini- (petrooleumi-) juhtme mootoriga liitumise kohtadele asetada sulgemiskraanid.

Sädemete tekkimise vältimiseks tuleb mõõteriistad vedeliku tasapinna kindlaksmääramiseks paakides valmistada ujuk-süsteemilised ja metallidest, mis hõõrdumisel ei tekita säde-
meid.

Benziini- ja petrooleumimootorite ekspluaterimisel tuleb jõujaamas keelata:

jahtunud mootori käivitamine lahtise tule abil (kütteenega immutatud ja põlemasüüdatud kaltsudega jne.); jahtunud mootori käivitamiseks tuleb kasutada kuuma vett või soojendatud õli;

kergestisüttivate vedelike hoidmine, välja arvatud toitepaagis olev, samuti ka nende vedelike taara hoidmine;

bensiini- ja petrooleumijuhtmete ning toitepaakide ajutine parandamine isoleerpaela, kiti jms. abil.

Rikkisolevad toitepaagid, bensiiini- ja petrooleumijuhtmed tuleb viivitamatult maha võtta ja peale hoolikat pesemist kuuma leeliselahusega või peale läbiaurutamist kinni tinutada või joota. Seda tööd tuleb teha mitte jõujaamas, vaid tinutamiseks ja jootmiseks ettenähtud töökojaruumis.

Üldine tuleohutusrežiim ja tuletõrjeabinõud väljalasketoru kohta heitegaaside ärajuhtimiseks mootori juurest on samad, mis naftamootoriga jõujaamal.

Tulikahju kustutamiseks jõujaamas, kus on plahvatusmootor, peavad olema paksuvahulised käsikustutajad, liivakastid labidatega, samuti ka vilt- või asbestvaip mõõtmeilt vähemalt 2×2 m.

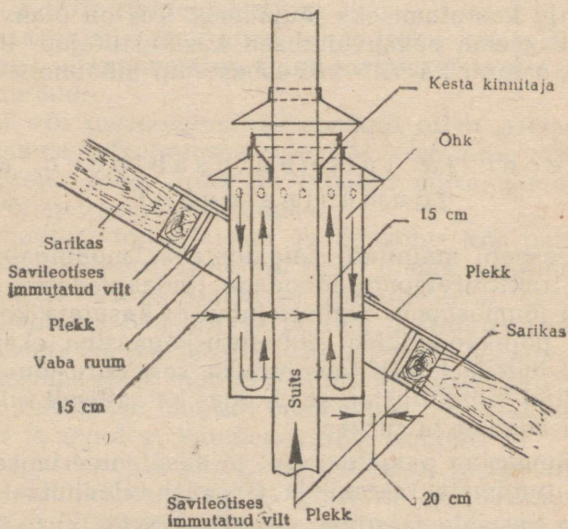
d) Tuleoht ja tuleohutusabinõud auru-jõumasina puhul.

Nagu eespool mainitud, paigaldatakse mõningate MTJ-de ja masina-traktoriremonditöökodade jõujaamadesse aurumootorid (auru-jõumasinad). Sellisel juhul ei kasutata kergestisüttivaid või põlevvedelikke, ent auru-jõumasina ekspluateerimist ei või lugeda täiesti tuleohutuks, sest auru-jõumasin töötab mitut liiki tahkkütustel, sealhulgas ka selliseil tuleohtlikel, nagu õled, aganad ja turvas.

Auru-jõumasina paigaldamisel ja ekspluateerimisel jõujaamas tuleb tingimata rakendada järgmisi tuleohutusabinõusid:

Korsten gaaside ja suitsu ärajuhtimiseks auru-jõumasina juurest tuleb püstitada nii, et sellest väljalendavad sädemed ei saaks langeda jõujaama hoonele. Kui metallsuitsukorsten läbib põlevat katust, peab olema ehitatud vahemüüritis, nagu on näidatud joon. 22. Vahemüüritis võib olla ka teist tüüpi, kuid tingimusel, et ta likvideerib võimaluse katuse süttimiseks korstnast. Näiteks valmistatakse liivakast selliste mõõtudega, et korstnast kuni puiduni oleks vahemaa vähemalt 50 cm. Puit peab vahemüüritisega (liivakastiga) kokkupuutekohtades olema isoleeritud savileotises immutatud vildiga.

Suitsukorstna väljaviimine läbi põleva vahelae pole soovitatav, sest sel juhul korstnaosa, mis läbib pööningut, ei ole alalise järelevalve all. Selle tagajärjel jäävad tahma põlemised korstnas ja sellest väljalendavad sädemed märkamata, mis võib viia süttimiseni. Kui auru-jõumasin paigaldatakse või on paigaldatud jõujaamas, millel on pööningulagi, siis soovitatakse süttimise vältimiseks korstna ümber teha vähemalt 38-sentimeetriline telliseist müüritis kohas, kus korsten läbib vahelage, ja isoleerida puitosad savileotises immutatud vildi kahekordse kihiga. Kogu pööninguruumi ulatuses tuleb korsten katta suitsukanalite kujuliselt laotud tellistest kestaga või kaitsta keraamilise korstnaga.

Joon. 22. Katuse kaitsemine süttimise eest, kui teda läbib metallsuitsukorsten.

Auru-jõumasina korstnale tuleb tingimata asetada sädemetepüüdja.

Auru-jõumasina paigaldamisel peab jõujaama lagi olema tulekindel või äärmisel juhul kaitstud süttimise eest krohviga (soovitatav metallvõrgul või vildil).

Õlgi, turvast ja muud kütust tuleb auru-jõumasina juurde tuua ainult vajaduse piirides; kütusetagavarade ladumine jõujaama ruumidesse pole lubatud.

Kaevendid, kuhu auru-jõumasinast tuhk välja võetakse, tuleb ehitada tulekindlad. Auru-jõumasinast väljavõetav tuhk tuleb hoolikalt veega kustutada ja viivitamatult välja ohutusse kohta viia.

Mingil juhul ei tohi tuhka visata hoonete, ehituste või vara ja põllutöömasinate hoiukohtade lähedusse.

Tulikahju kustutamiseks jõujaamas, kus asub auru-jõumasin, peab olema käsikustutaja nr. 1, samuti aga ka veenõud ämbritega.

Jõujaama ruumi, kui selles töötab ükskõik millist tüüpi mootor (jõumasin), ei tohi jätta ilma järelevalveta, sest enamik tulikahjusid tekib momendil, millal ruumis pole teenindavat personali. Niisugused tulikahjud võtavad tingimata suure ulatuse, sest nad avastatakse mitteõigeaegselt ja nende kustutamine toimub suure hilinemisega.

2. Traktorite pesemise ja lahtimonteerimise ruumid.

Remontimise eel ja sellega ühenduses traktorite, jõumasinate ja autode lahtimonteerimisel tuleb paagid täielikult tühjendada kütteaineist (bensiin, ligroiin ja petrooleum), mootorite karterid ja sidurikarbid — määrdeõlist.

Kütuse ja määrdeõlide väljavalamine peab toimuma väljaspool töökoja ruume. Seejuures tuleb vältida nende valgumist põrandale ja mullale. Kütuse ja õlide väljalaskmise juures ei tohi suitsetada ega kasutada lahtist tuld.

Väljalastud kütus ja määrdeõli tuleb kohe viia lattu, mis on selle hoidmiseks ette nähtud. Kui kõigile ettevaatusabinõudele vaatamata on õli või kütust juhuslikult põrandale valatud, tuleb see kohe eemaldada.

Enne remonti on tingimata tarvis puhastada traktorid ja autod porist, sest vastasel korral koguneb pori töökoja või traktorite lahtimonteerimise ruumi põrandale. Õlidega läbiimbunud pori soodustab süttimist ja tule levikut. Traktorite puhastamist porist tuleb toimetada väljaspool töökoja hoonet (õues), nende pesemist veega — selleks ettenähtud ruumis.

Vahel toimetatakse traktorite ja jõumasinate puhastamist porist, nende pesemist, kütusest ja määrdeõlidest tühjendamist ning lahtimonteerimist kokkumonteerimisruumis. See tekitab ruumis prahti ja loob tuleohtlikud tingimused.

Seepärast on kütteainest ja määrdeõlidest tühjendamine, pesemine ja lahtimonteerimine lubatud vaid eriruumides või -kohtades.

Gaasigeneraator-traktorite paigutamine remondiks remonttöökoja ruumi on lubatud vaid kütusest tühjendatud ja jahutatud generaatori puhul.

Enne gaasigeneraator-traktorite pukseerimist remonttöökoja ruumi on tingimata tarvis:

enne luugi avamist ja tuha väljavõtmist asetada traktor nii, et alltuule küljel 50 m ulatuses ei oleks hooneid, põlevmaterjale ega kergestisüttivaid vedelikke;

sulgeda asbestiga generaatori õhuklappide avad, anda sellele võimalus 3,5—4 tunni vältel kustuda ja jahtuda; väljavõetud söed ja tuhk valada veega üle ja kallata maasse kaevatud auku.

Erandina on lubatud sissesõit remonttöökoja ruumidesse traktoril XT3-T2, samuti aga ka teistel traktoritel ja autodel tingimusel, et:

mootor ei töötaks bensiinil üle 3—5 min;

traktori (auto) liikumisteel ei asuks kergestisüttivaid ja põlevvedelikke, koht aga, mis on ette nähtud traktori (auto) remonti paigutamiseks, puhastatakse hoolikalt prahist ja kergestisüttivate ning põlevvedelike jälgedest;

võetakstarvitusele abinõud sädemete väljalendamise vastu summutajast traktori (auto) liikumisel ja paigutamisel.

Ruum, kus toimub traktorite (mootorite) lahtimonteerimine on tuleohtlik seetõttu, et lahtimonteerimisel möödapääsmatult masuudistuvad põrand ja riiulid, millele lahtivõetavad osad laotakse. Tulikahju tekkimise vältimiseks lahtimonteerimise ruumis on tingimata tarvis:

jälgida, et traktorite ja mootorite lahtimonteerimisel tekivad õlijägid võimaluse piires kokku kogutaks, pärast aga töökojast välja selleks ettenähtud kohta viidaks;

sagedamini puhastada põrandaid, riuleid ja muid lahtimonteerimisruumis asuvaid seadeldisi, keelata lahtise tule kasutamine ja suitsetamine.

3. Masinaosade pesemisruum.

Masinaosad pestakse kuumas leeliselahuses. See protsess pole tuleohtlik. Kuid tsehhi, kus seda toimetatakse, ei või lugeda tuleohutuks, sest lahtimonteerimisruumist toodavad masinaosad prahistavad pesemisruumi, masuudistavad riiuleid jm., see aga kutsub esile süttimisohu.

Seepärast on tingimata tarvis kavakindlalt puhastada pesemisruumi põrand ja kogu sisustus porist ning määrdeõlidest. Pesemisruumis ei tohi suitsetada ega kasutada lahtist tuld. Masinaosade pesemise lahus tuleb pärast kasutamist (sogaseks muutumist) valada selleks ettenähtud kanalisatsiooni. Mingil juhul ei tohi seda valada MTJ-i või masina-traktoriremonttöökoja territooriumile, sest see prahistab viimase ja kutsub esile tuleohu; samuti ei tohi musta lahust peale tööd vannidesse jätta.

Lahust soojendatakse auru abil. Selleks asetatakse vannidesse spiraalitorud (-aurukeskküttetorud). Uksikutes MTJ-des ja MTR-des soojendatakse lahusevanne koldeahjude abil. Sel juhul peab koldeahjude kütmine toimuma mitte pesemisruumist, vaid selle juurdeehitusest või tambuurist. Segu soojendamisel koldel tuleb jälgida, et kolle oleks pidevalt korras ja et ei oleks mingit sädemete ja lahtise tule sattumise võimalust pesemisruumi.

4. Mehhaanikatöökojad.

Mehhaanikatöökodades on tuleoht seotud õliste lappide kasutamisega, ruumide prahistumise ja ummistumise võimalusega, samuti aga ka ettevaatamatusega suitsetamisel ja lahtise tule kasutamisel, sest mehhaanikatöökodades on suitsetamine lubatud.

Seepärast tuleb mehhaanikatöökodades tingimata täita peatükis 5 esitatud üldise tuleohutusrežiimi nõudeid, mis käsitlevad õliste puhastuslappide ja eririietuse hoidmist, suitsetamist ja puhtuse säilitamist ruumides.

Mõningates MTJ-des, masina-traktoriremonttöökodades ja remonttehastes kasutatakse mehhaanikatöökodades petrooleumil töötavaid masinaosade lihvimispinke. Sellistes mehhaanikatöökodades on tarvis:

petrooleumi koguses piirduda pooleööpäevase vajadusega, peale töö lõpetamist töökojas aga kogu olemasolev petrooleum paigutada selle hoidmiseks ettenähtud ruumi;

teha petrooleumil töötavate tööpinkide alla metallpannadekujulised seadised, mis tagavad tilkva ja laialipritsi petrooleumi täieliku kokkukogumise;

mitte suitsetada ja kasutada lahtist tuld, samuti ka mitte teha töid, mis võivad tekitada sädemeid, lähemal kui 5 m tööpinkidest.

5. Tööriistade ruum.

Ruumi, kus hoitakse tööriistu, ei loeta tuleohtlikuks, kuid ka selles tuleb täita tuleohutusrežiimi nõudeid, iseäranis aga: hoida ruum puhas, säilitada korda tööriistade paigutamisel, mitte ummistada ruumi kõrvaliste esemetega, keelata suitsetamine ja lahtise tule kasutamine, samuti ka õliste puhastuslappide hoidmine. Lahtise tule kasutamine ja suitsetamine tööriistade ruumis on keelatud, sest sinna on koondatud materiaalsed väärtused.

6. Keevitustööd.

Keevitustööde puhul tuleb pöörata tähelepanu ruumi või kohtade, kus keevitamine toimub, vastavusele kehtivatele määrustele, samuti aga ka keevitusaparatuuri korrasolekule.

Autogeensed ja elekterkeevitustööd on erineva tuleohtlikkusega, seepärast peavad ka tuleohutusabinõud olema erinevad.

a) Autogeensed keevitustööd.

Autogeensetel keevitustöödel kasutatavad gaasid on atsetüleen ja hapnik. Atsetüleeni saadakse kaltsiumkarbiidi ja vee ühinemisel erilistes aparaatides — generaatoreis. Mõlemad gaasid kujutavad endast suurt tuleohtu. Atsetüleen põleb, hapnik aga soodustab põlemist. Pealeselle moodustab atsetüleen, segunedes õhuga vahekorras 3—80 protsendini mahult, plahvatava segu; seepärast loetakse ruumid, kus atsetüleeni-aparaadid on üles seatud või kus atsetüleen võib õhus kontsentreeruda, plahvatusohtlikuks.

Gaasigeneraatorite ruumis, aga samuti ka kohtades, kus tehakse keevitustöid, peab olema kehtestatud rangeim tuleohutusrežiim.

Keevitustööde äärmise tuleohtlikkuse tõttu on keelatud lasta keevitusaparatuuri käsitseda ja keevitustöid teha isikuil, kellel puudub erialane ettevalmistus ja keda pole tuleohutusmäärustes instrueeritud.

Atsetüleeniparaadid tuleb tingimata üles seada selleks eriliselt ettenähtud ruumidesse (töökojale juurdeehitatud putkasse).

Eriruumide puudumisel tuleb soovitada gaasigeneraatorite paigaldamist väljapoole tsehhe või töökodasid. Kehtivate tuleohutusnormide järgi on üle 10 m³ gaasitootlikkusega gaasigeneraator-aparaatide ülesseadmine lubatud ruumides, mille kubatuur on vähemalt 300 m³.

Peale paraadi täitmist kaltsiumkarbiidiga seguneb tekkinud atsetüleen paraadi kaane alla jäänud õhuga ja moodustab paraadis plahvatusohtliku segu. Samasugune segu võib tekkida torujuhtmetes ja voolikutes, kui seal asuvat õhku välja ei suruta. Selleks, et põleti süütamisel ei tekiks plahvatust, samuti selleks, et paraadist ja voolikutest kogu õhk välja surutaks, tuleb esimesed gaasiannused enne põleti süütamist õhku lasta. Alles seejärel, kui tuleb puhas atsetüleen, võib põleti süüdata.

Gaasigeneraatori töötamisel tuleb jälgida, et oleks korras vesisulg, mis takistab leegi tungimist põletist paraadi. Kui paraadi vesisulus ei ole vett või vee tasapind on madal, tuleb töö katkestada, sest sulu rikkisoleku või ettenähtust madalama veetasapinna tagajärjel võib tekkida plahvatus.

Atsetüleeni väljavoolu puhul (mida on kerge ära tunda lõhna järgi) paraadi, gaasijuhtmete, gaasivoolikute või gaasiarmatuuri ühenduste rikke tagajärjel tuleb paraadi töö ja gaaskeevitus viivitamatult katkestada, seejärel hoolikalt üle vaadata ruum, kuhu gaas voolas ja kõrvaldada rike, mis kutsus esile gaasi väljavoolamise. Gaasi läbilaskva koha kindlaksmääramine lahtise tule (tikud, küünlad jms.) abil on kategooriliselt keelatud, sest selline meetod võib põhjustada tulikahju ja isegi plahvatuse. Gaasi läbilaskva koha võib kindlaks määrata seebivee abil.

Tulikahjude ja võimalike plahvatuste vältimiseks atsetüleense gaaskeevituse seadeldiste ja nende armatuuride kasutamisel tuleb silmas pidada järgmist.

Ei tohi kinnikülmunud atsetüleenigeneraatoreid ja nende osi — reductoreid, ventiile, torustikke ja teisi detaile — soojendada lahtise tule või kuumendatud metalli abil, samuti ka aparaatidelt jääd maha raiuda sädemeid andvate metallriistadega; aparaate või armatuure võib lahti sulatada ainult kuuma vee või auru abil.

Ei tohi suruda karbiidi atsetüleeniparaadi trehtrisse metallpulga või traadi abil, sest metalli hõõrdumisest metalli vastu võib tekkida säde, gaasi süttimine ja isegi plahvatus.

Ei ole soovitatav suurendada rõhku aparaadis mingisuguse raskuse asetamisega kaitsekuplile. Ei tohi pärast töö lõppu gaasigeneraatorite juurest lahkuda, ilma et neist enne oleksid kõik lubjajäätmel kõrvaldatud ja generaatori šahtid ning üksikosad põhjalikult pestud. Lubjajäätmel tuleb kõrvaldada 25—30 m kaugusel ehitustest ja materjalide ning masinate paigutuskohtadest, ühtlasi on soovitatav, et jäätmel heidetaks veeauku.

Keelatud on gaasiballooni ventiilide remontimine enne kogu balloonis asuva gaasi väljalaskmist; juhul, kui tekib vajadus remontida ventiile, tuleb gaas välja lasta väljas, eemal lahtise tule allikaist.

Keelatud on surugaasiballoonide kokkupuute võimaldamine elektrijuhtmete ja -seadeldistega.

Mitte mingil juhul pole lubatud hapnikuballoonide ja hapnikutorustike kokkupuute taime-, looma- ja mineraalrasvadega, samuti riietus- ja muude esemetega, mis on nende rasvadega läbi imunud, sest rasvaine kokkupuutumine hapnikuga kutsub viivitamatult esile nende süttimise, põlemine võib aga sel juhul põhjustada ballooni soojenemise ja lõhkemise.

Enne gaaskeevituse alustamist tuleb kontrollida aparaadist reductori ja põleti juurde viivate voolikute korrasolekut. Vahel kasutatakse voolikute ajutiseks parandamiseks isoleerpaela ja teisi ajutisi vahendeid. Seda ei tohi teha, sest voolikute ajutine parandamine ei väldi gaasi väljavoolamist.

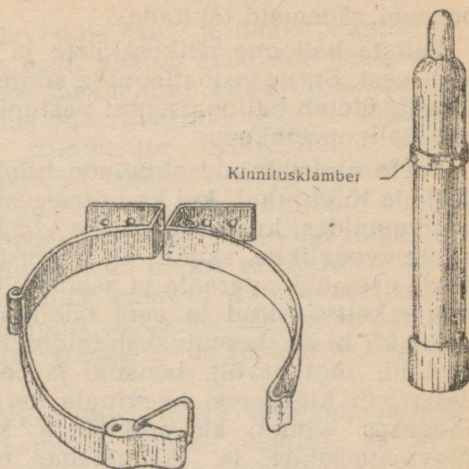
Põleti süütamisel tuleb avada algul hapniku, alles seejärel atsetüleen kraan. Põleti kustutamisel tuleb kraanide sulgemist toimetada vastupidises järjekorras.

Et põleti töötamisel üle ei kuumeneks, soovitatakse keevitamine aeg-ajalt katkestada ja põletit veega jahutada.

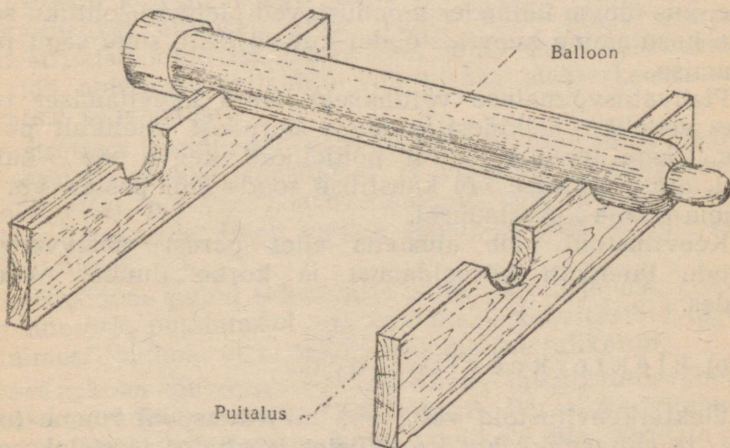
Hapnikuballoonide kasutamisel tuleb täita järgmisi nõudeid:

hoida balloone kukkumiste ja löökide eest. Balloonid tuleb kinnitada kindlalt seina külge või asetada erilistele puitalustele (joon. 23 ja 24);

mitte lubada balloonide, ventiilide, mutrite või vintide määrimist mistahes rasvainete või õlidega;

Joon. 23. Gaasiballoonide kinnitamine püstasendis.

Joon. 24. Gaasiballoonide hoidmine rõhtasendis.

mitte kasutada balloone avamisel esemeid, mis võiksid löömisel sädemeid tekitada;

kaitsta balloone päikesekiirte ja igasuguste soojusallikate mõju eest. Surugaasiballoonide soojenemisel tõuseb rõhumine kiiresti, ületab ballooneinte vastupidavuse ja selle tagajärjel võib balloon lõhkeda.

Peale ülalmainitud abinõude tuleb keevitustöödel keelata: alustada tööd juhul, kui keevitusseadmed ei ole korras; keevitada ruumides, kus kasutatakse või hoitakse kergestisüttivaid ja põlevvedelikke, samuti ka kergestisüttivaid materjale; keevitada esemeid, aparate ja seadmeid, mis on surve all, samuti ka värskeltvärvitud ja veel täielikult kuivamata esemeid ja masinaid; hoida keevituskabiinides riideid või muid kõrvalisi esemeid; töötada õli, bensiini ja petrooleumiga läbiimibunud riietes või kinnastes; keevitada kergestisüttivate materjalide läheduses, samuti ka prahistada keevituskohta igasuguste põlevmaterjalide ja jäätmetega; asetada põleti süttivaile esemeile ja materjalidele; paigaldada keevitus-voolujuhtmeid gaaskeevitusvoolikute ja -torustikega ühte.

Sageli tekivad tulikahjud ja plahvatused ettevaatusabinõude täitmatajätmise tõttu põlev- ja kergestisüttivate vedelike taara keevitamisel. Sellises taaras leidub nende vedelike aure, mis õhuga ühinedes moodustavad plahvatusohtliku segu. Tule kasutamine keevitustöödel kutsub esile selle segu plahvatamise.

Plahvatusvõimaluse vältimiseks taara keevitamisel tuleb taara vedelike jääkidest ja nende aurudest täielikult puhastada. Seda tehakse taarat põhjalikult keeva vee, kuuma auru, nuuskpiirituse või kaustilise sooda abil pestes, või siis kuuma õhuga kuivatamisel.

Keevitustöid võib alustada alles pärast põlevvedelike aurude täielikku kõrvaldamist ja kõrge (luuke) avatuna hoides.

b) Elekterkeevitustööd.

Elekterkeevitustöid võib teha nii väljaspool ruume (montaaž- ja ehitustööd) kui ka erilistes tsehhides ja selleks eriliselt määratud ning eraldatud aladel tööstusruumides tingi-

musel, et neis ruumides tehakse töid, millel ei ole tule- või plahvatusohtlikku iseloomu.

Kõik vahetult pinge all olevad paiksete ja ümberpaigutatavate elekterkeevitusseadmete osad, mis on määratud keevitustöödeks, peavad olema kindlalt maandatud. Liikuvad seadmed maandatakse enne tööde algust ega vabastata neid töö lõpuni. Maandamine peab toimuma painduvate vaskjuhtmete abil, mis on varustatud kindlat kontakti tagavate vaskklemmidega.

Tuleohutusmääruste kohaselt on kaar-keevitustöid neile eelneva detailide kuumendamisega lubatud teha vaid tuleohutuis ruumides, mille põrandad peavad olema tulekindlad. Kui kaar-keevitustöid tehakse detailide eelneva kuumendamiseta, siis võivad põrandad olla puitpüstpakudest. Põlevate põrandate puhul tuleb keevitamist teostada mittepõleval alusel, näiteks plekktahvlitel.

Keevitusmasinaid kontaktkeevituse jaoks võib paigaldada otse metallitöökodadesse, kusjuures punkt-, õmblus- ja reljeef-keevitusaparaadid peavad süttivaist materjalidest ja konstruktsioonidest asetsema vähemalt 4 m kaugusel või olema kaitstud metallekraanidega.

Juhul, kui gaas- ja elekterkeevitus toimub ühes ruumis, tuleb surugaasiballoonid paigutada vähemalt 5 m kaugusele keevitustööde kohast, samuti nagu gaaskeevituselgi.

Keevitustöid ehitusel tuleb vahel teha põlevmaterjalist konstruktsioonide läheduses. Sel juhul tuleb tarvitusele võtta rida abinõusid tulikahju vältimiseks elekterkeevitusel tekkivatest sädemetest.

Kavatsetava keevitustöö koht ja selle ümbrus tuleb hoolikalt puhastada prahist, laastudest ja muudest põlevmaterjalide jäätmetest, põlevad konstruktsioonid aga, mis kuuluvad keevituskoha juurde, tuleb kaitsta sädemete eest asbest- või plekktahvlitel.

Keevitustööde puhul tuleb välja panna tuletõrjepost, koha- pealse tuletõrje puudumisel aga kohustada keevitustöid tegevaid inimesi jälgima, et ei tekiks sädemetest tulikahju.

Keevituskoha läheduses peavad olema tulekustutusvahendid (käsikustutajad, veeamid ja ämbrid). Pärast keevitustöö lõpetamist tuleb keevitamise koht hoolikalt üle vaadata ja vöenduda tulikahjukollete puudumises.

d) Eeskirjad gaasiballoonide hoidmiseks ja transportimiseks.

Surugaasiballoone tuleb kaitsta päikesekiirte mõju eest. Hoides balloone laos, värvitakse lao aknad valge värviga üle, hoides neid aga väljas vabas õhus või transportimisel, kaetakse balloonid kinni.

Balloonide hoidmiseks vertikaalasendis valmistatakse neile pesad või barjäärid, mis takistavad balloone kukkumast, aga balloonide hoidmisel horisontaalasendis laotakse nad kuni viie rea kõrgustesse virnadesse. Balloonide ventiilid asetatakse ühele poole.

On keelatud ühes ruumis hoida balloone gaasidega, mis võivad omavahel tekitada plahvatavaid segusid. Samuti on keelatud hoida gaasiballoone koos põlev-, seda enam kergestisüttivate materjalidega või põlev- ja kergestisüttivate vedelikega.

Gaasiballoonide hoidmisel ja transportimisel tuleb vältida nende põrutamist ja kukkumist ning rasvainete ja rasva või õlidega läbiimbunud materjalide sattumist neile. Balloonide hoidmisel ja transportimisel tuleb balloonipeadele keerata kaitsekuplid ja ventiilide külgavadele sulgurid.

e) Juhendid kaltsiumkarbiidi hoidmise kohta.

Tuletõrjelisest seisukohast kujutab kaltsiumkarbiid endast suurt ohtu ja võib ebaõige hoidmise korral olla mitte ainult tulikahju, vaid ka plahvatuse põhjuseks. Kaltsiumkarbiid eritab veega ühinedes atsetüleen, kuumenedes seejuures süttimistemperatuurini. Atsetüleen ühend õhuga eespoolmärgitud proportsioonides annab iga tuleallika puhul plahvatuse. Samuti on tuleohtlik kaltsiumkarbiidi kokkupuutumine hapetega.

Arvestades kaltsiumkarbiidi neid iseärasusi on tarvis:

hoida kaltsiumkarbiidi tulekindlais või pooltulekindlais, kuivades ja hästituulutatavais ruumides hermeetiliselt suletud metallanumais;

mitte lubada kaltsiumkarbiidi hoidmist keldriruumides;

lubada kaltsiumkarbiidi hoida põlevais ehitustes ainult ajutiselt (näiteks uusehitustel), võttes seejuures tarvitusele kõik abinõud nendesse ruumidesse vee sattumise vältimiseks;

mitte lubada kaltsiumkarbiidi anumate avamiseks kasutada lahtist tuld (näiteks jootmislampe), samuti ka metallinstrumente, mis võivad töö juures anda sädemeid (meislid, haamid jne.). Lahtine tuli või sädemed võivad kaltsiumkarbiidi anumate avamisel põhjustada tulikahju või plahvatuse, sest anumas leidub alati teatud hulk atsetüleenit. Samadel kaalutlustel on kaltsiumkarbiidi hoiukohtades keelatud suitsetada ja kasutada lahtist tuld.

Avatud kaltsiumkarbiidi anumaid kaitstakse veekindlate kaantega, mille ääred on tagasikoolutatud ja katavad tihedalt nõu. Kaltsiumkarbiidi laos peavad olema tulikahju kustutamiseks keemilised käsikustutajad ja liivakastid labidatega.

7. Katsejaamad.

Katsejaamad kuuluvad tuleohtlike ruumide hulka, seda võrd kui neis toimub mootorite katsetamine (proovimine), mille juures kasutatakse kergestisüttivaid vedelikke. See pärast isoleeritakse katsejaamad teistest ruumidest ja varustatakse ventilatsiooniga tekkida võivate kergestisüttivate vedelike aurude eemaldamiseks.

Tuleohutusmääruste mittetäitmise ja küllaldase hoolikuse puudumise korral mootorite katsetamisel tekivad sageli süttimised, mis võivad kergesti muutuda tulikahjudeks.

Tuletõrje peab osutama katsejaamadele püsivat tähelepanu.

Tulikahjude ja nende kiire leviku vältimiseks tuleb katsejaamades tagada katsetatavate mootorite kütte-toitesüsteemi tuleohutu ekspluateerimine, milleks soovitatakse:

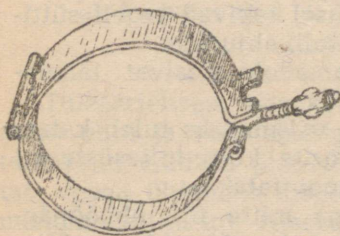
tarvitada kütteinetepeaake mahuga mitte üle üheööpäevase vajaduse; paagid kütusega paigutada võimalikult välja poole katsejaama ruume kindlatele alustele või toenditele;

paagid ühendada bensiinijuhtmetega, mis lähevad katsetuspostidele, mutriga, mis garanteerib juhtme hermeetilisuse; kohtadele, kus bensiinijuhtmed on ühendatud paagi ja katsetatava mootoriga, asetada kraanid, et vajaduse korral sulgeda kütuse juurdevool;

vedeliku tasapinna mõõteriistad paakides tuleb valmistada

ujüksüsteemilised, mitte mingil juhul klaastorukeste näol; ujüksüsteemilise mõõtja trossiks tuleb sädemete tekkimise vältimiseks kasutada vaske või muud metalli, mis hõõrumisel ei anna sädemeid.

Mahavalatud määride- ja kütteained tuleb viivitamatult eemaldada liiva või saepuru abil. Eriti hoolikalt tuleb puhastada stendid ja nende alune peale katsetatava mootori mahavõtmist ja enne järgneva mootori paigaldamist katsetamiseks. Hoides stende puhtaina ei soodusta katsetuse ajal mootoril tekkinud plahvatus tule kiiret levikut ja seda võib kergesti likvideerida. Tihti on süttimise põhjuseks stendil katsetatavast mootorist gaase eemaldava väljalasketoru valesti paigutamine või rikkisolek. Et vältida süttimisi neist põhjustest, tuleb katsetatavatele mootoritele kinnitada erilised torud või paindud voolik, mille ots suunatakse sädemete kustutamiseks välja, tulekindlasse summutajasse, või veega täidetud auku. Väljalasketoru tuleb ühendada katsetatava mootoriga nii, et välditaks võimalus gaaside ja sädemete sattumiseks ruumi. Seda võib teha erilise lahtivõetava võruga kinnitatud tihenduse abil, mille surve tihedus tagatakse poldi ja tiibmutri abil (joon. 25). Torusid, mis juhivad eemale heitegaase, tuleb süsteemaatiliselt, kuid mitte harvemini kui üks kord nädalas puhastada neisse kogunenud tahmast.

Joon. 25. Lahtivõetav võru väljalasketoru kinnitamiseks mootorile.

Katsetatavate mootorite stendide alla soovitatakse paigutada metallpannid mahavalguvate kütte- ja määrideainete kogumiseks. Tuleb pidevalt jälgida, et ventilatsioon oleks korras ja töötaks katkestamatult, mis tagab kergestisüttivate vedelike aurude eemaldamise katsejaamast.

Katsejaamades on keelatud:

hoida kergestisüttivaid vedelikke, välja arvatud paakides olev, ja määrideõlised üle üheööpäevase vajaduse;

loopida puhastusmaterjale laiali põrandale ning mootorite katsetamise stendile ja jätta neid katsejaama ruumi peale töö lõpetamist;

katsetada mootoreid mittekorrasolevate (lekkivate) toitepaakide või bensiinijuhtmete puhul;

teostada bensiinijuhtmete ja toitepaakide ajutist parandamist isoleerpaela, kiti jms. abil.

Katsetatavate mootorite rikkisolev kütte-toitesüsteem tuleb viivitamatult maha võtta, kaustilise sooda lahusega hoolikalt pesta või läbi aurutada, seejärel kinni joota selleks ettenähtud ruumis, kuid mitte mingil juhul katsejaamas.

Tuletõrje üldrežiimi abinõud katsejaamas on antud peatükis 5.

Mootorite katsetamise režiim peab olema selline, et välditaks leegi tagasilöögi võimalus karburaatorisse ja hoitaks seega ära süttimine mootoril.

Süttimise puhul mootoril tuleb viivitamatult katkestada kütuse juurdevool, seejärel aga kustutada tuli käsikustutajatega, liivaga või lämmatades tule asbest- või viltvaibaga.

Tulikahju kustutamiseks peavad katsejaamas olema paksuvahulised käsikustutajad, liivakast labidatega ja asbest- või viltvaip.

8. Sepikojad.

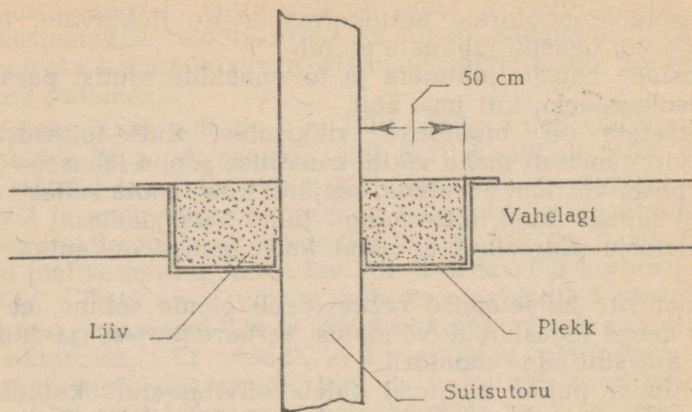
Sepikoja ruumid ei kuulu tuleohtlike objektide hulka, kuid tuleohutusnõuete mittetäitmisel pole tulikahju juhud välditud ka sepikojas.

Kui sepikojas on õlikarastusvann, tuleb see tingimata varustada tihedalt sulguva kaanega, et õli süttimise korral vannis likvideerida põlemine kaane kiire sulgemise teel. Tulikahju kustutamiseks soovitatakse sepikodades omada käsikustutajaid nr. 1 ja nr. 3 (viimane õlikarastusvannide kasutamise korral), samuti ka veetünni ja ämbreid.

9. Vasetöökoja ruum.

Vasetöökoja ruum ei ole tuleohtlik. Selles ruumis tuleb: valvata küttekolde korrasoleku ja tema õigeaegse remondi järele; täita tuleohutusrežiimi nõudeid jootmislampide kasutamisel; sinna mitte kokku kuhjata põlevmaterjale ja esemeid; valvata puhtuse järele.

Kütteinepaake võib plahvatuse ärahoidmiseks joota alles peale nende põhjalikku puhastamist kütuse jäätmeist.

Joon. 26. Liivakaitsme ehitus metallkorstna suunamisel läbi katuse.

10. Traktorite ja põllutöomasinate monteerimise tsehhid.

Traktorite ja põllutöomasinate monteerimise tsehhid ei kujuta oma tehnoloogialt erilist tuleohtu, ent monteerimiskohdade masuudistatus, suure hulga õliga läbiimbunud kaltsude kogunemine ja petrooleumi kasutamine osade pesemiseks võivad puuduliku tähelepanu puhul olla põhjuseks mitte ainult tulikahjule, vaid ka tule kiirele levikule. Vahel tekivad traktorite monteerimise ruumides süttimised hooletul ümberkäimisel tulega ja suitsetamisel.

Tulikahjude tekkimise ja leviku vältimiseks ülalmainitud põhjustest tuleb täita peatükis 5 näidatud tuleohutusnõudeid.

Tuleohutuse tagamiseks käesolevas peatükis käsitletud tööstusruumides tuleb ühtlasi täita ka tuleohutusnõudeid, mis on seotud kütte- ja valgustusseadmete ekspluatatsiooniga.

Käesoleva peatüki juhendid puudutavad mitte üksnes MTJ-e ja masina-traktoriremonttöökodasid, vaid ka teisi objekte, kus leidub samalaadilisi ruume.

AUTODE HOIU- JA REMONDIRUUMID.

1. Uldjuhendid.

Autode hoiuruumide (garaažid) ja teenindamis- (remondi) ruumide tuleohtlikkus ei ole ühesugune.

Autode hoiukoht on tuleohtu seisukohast vähem ohtlik kui teenindamisruum. Seepärast on suure arvu autode hoidmine ja remontimine ühes ruumis keelatud. Autode remont peab toimuma teises hoones või ruumis, mis on varustatud tulekindla isolatsiooniga.

2. Autode hoiukohad.

Garaažide tuleohutuse tagamise peamiste abinõude hulka kuulub:

tuleohutusrežiimi säilitamine, tuleohutusmääruste täitmine kütte- ja valgustusseadmete eksploateerimisel, tingimuste loomine autode edukaks evakueerimiseks tulikahju puhul ja tulekustutusvahendite pidev valmisolek.

Autode hoiukohtades pole lubatud teha mingisuguseid töid, mis on seotud autode remondi, profülaktilise järelevaatuse või katsetamisega.

Külmal ajal tuleb külmunud mootorite käivitamiseks neid soojendada. Vahel kasutatakse selleks jootmislampe või tõrvikuid. Selline soojendusviis on lubamatu, olles tihti tulikahju tekkimise põhjuseks. Raskuste puhul mootori käivitamisel külmal ajal tuleb radiaatorisse valada kuuma vett, karterisse aga — soojendatud õli.

Vahel kasutatakse tuletikke ja petrooleumlaternaid määrdesüsteemi ülevaatamiseks ja vedelkütuse hulga kindlakstelemiseks autode paakides, mis samuti viib tulikahjuni. Et autode hoidmine on seotud vedelkütuse ja õlide kasutamisega, on garaažides keelatud kasutada lahtist tuld, samuti ka teha ükskõik milliseid sädemeid tekitavaid töid. Iseäranis aga ei tohi autode hoiukohtades proovida magneeto, akumulaatorite ja küünalde korrasolekut. Auto paigutamisel hoiukohta tuleb jälgida, et autode bensiinipaagid, bensiini- ja õlijuhtmed olek-

sid korras. Lekkivate bensiinipaakide või õli- ja bensiinijuhtmetega autosid kuni lekkimiste kõrvaldamiseni garaaži paigutada ei tohi. Selle nõude mittetäitmisel imbub garaaži põrand kiiresti läbi vedelkütuse ja õliga ning iga süttimine võib viia tule kiire levikuni ruumis. Absoluutselt lubamatu on teostada autode või traktorite hoiukohtades nende tankimist vedelkütuse ja määrdeõlidega, samuti ka hoida garaažis ükskõik milliseid vedelkütuse või õlide tagavarasid ja nende taarat. Autode ja traktorite tankimine ruumis pole lubatud seepärast, et ta on seotud rea tuleohtlike momentidega ja nimelt:

kergestisüttivate ja põlevvedelike mahavalgumise võimalusega;

vältimatute vedelkütuse ja õlijääkidega taaras;

kergestisüttivate vedelike üleliigsete aurude tekkimisega jne.

Autosid ja traktoreid tuleb tankida vedelkütuse ja määrdeainetega väljaspool hoiu- või remondiruumi eriti selleks eraldatud kohtades.

Tulikahjude vältimiseks isesüttimise läbi ei lubata hoida autodes õliga läbiimbunud kaltse, eririietust ja mootorikatteid.

Pealeselle on autode hoiuruumides keelatud hoida ükskõik milliseid materjale või esemeid, välja arvatud selle ruumi juurde kuuluv sisustus;

ehitada igasuguseid ladusid, töökodasid ja eluruumi, teostada autokerede, seadeldiste, detailide, samuti ka käte ja riie-tuse pesemist ja puhastamist bensiini või petrooleumiga;

jätta autosid seisma lahtiste bensiinipaakide avadega.

Autode ja traktorite järelevaatamiseks on lubatud kasutada kantavaid madalpinge (kuni 12 w) elektrilampe, kuid ainult varustatuna voolikjuhtmete ja metallvõrguga. Ajutise elektri-juhtmestiku kasutamine garaažis pole lubatud.

Et tagada tulikahju puhul autode ja traktorite kiire evakueerimine garaažist, tuleb täita järgmisi nõudeid:

mitte lubada garaaži ülekoormamist üle kindlaksmääratud normi;

mitte paigutada autosid või traktoreid värvate suhtes liikumisteede ette ja mitte lubada korrasolevate masinate ette paigutada rikkisolevaid, sest viimased pidurdavad tulikahju ajal korrasolevate masinate evakueerimist;

kõik väravad hoida sellises seisukorras, et neid oleks võimalik kiiresti ja hõlpsasti avada.

Talvel peavad väravate esised olema väljastpoolt puhastatud lumest ja jääst. Väravate kinninaelutamine on keelatud.

3. Tuleohutusabinõud autode teenindamisektoris.

Autode teenindamisektorisse kuuluvad põhiliselt samad tootmis- ja abiruumid, nagu masina-traktoriremonditöökotta. Seepärast tuleb tuleohutuse tagamiseks neis ruumides juhinduda ülalmainitud nõuetest. Kuid reas ruumides on tuleohtlikus ja tuleohutusabinõud mõneti erinevad (ruumid akumulaatori-, puidu-, tislari- ja vulkaniseerimistöökoks, vee ja õli soojendamiseks). Enamik neist ruumidest on iseloomustavad just autode teenindamisektorile.

a) Ruumid akumulaatoritöödeks.

Akumulaatoriruumid ehk akumulaatorite laadimise kohad on mitte üksnes tuleohtlikud, vaid ka plahvatusohtlikud, sest akumulaatorite laadimisel eraldub vesinik, mis segunedes õhuga mahult 4,15—75% piires, moodustab plahvatusohtliku segu. Väävelhappe kasutamine akumulaatorite laadimiseks on samuti tuleohtlik. Väävelhape, sattudes kergestisüttivaile materjalidele, süütab need. Et aga hapet hoitakse pudelites, mis on paigutatud laastudega täidetud korvi, siis pole hapelega hooletul ümberkäimisel nende materjalide süttimise võimalus välditud.

Nimetatud ohust lähtudes on lisaks tuleohutusrežiimi nõuetele akumulaatoriruumis vaja:

vesiniku kogunemise vältimiseks seada sisse hea ventilatsioon;

sädemete tekkimise võimaluse vältimiseks tuleb kogu laadimiskilpide juurde minev elektrijuhtmestik hoida absoluutses korras ja mitte lubada ajutise elektrijuhtmestiku ehitamist;

piirata hapete kogust akumulaatorite laadimise ruumis ühe-kahe ööpäeva vajaduseni;

happe hoidmisel võtta tarvitusele abinõud, mis väldivad selle juhusliku mahavalämise. Mitte lubada happetaara hoidmist akumulaatorite ruumis.

b) Vulkaniseerimistöökojad.

Vulkaniseerimistöokoja ruumides teostatakse autokummide (sise- ja väliskummid) remontimist (vulkaniseerimist).

Kummide remontimisel on vältimatuks vahendiks kummiliim, mis koosneb toorkummist, lahustatud kõrgemat sorti äärmiselt tuleohtlikus (kiire aurumise tõttu) bensiinis. Kummide vulkaniseerimist teostatakse kuummenetlusel, mis kutsub esile kiire aurustumise. Selle tagajärjel koguneb vulkaniseerimisruumi bensiiniaure ja järelikult tekib tuleoht.

Kuivõrd vulkaniseerimisaparaat on soojendusseadis, võib selle kokkupuutumine põlevate konstruktsioonide ja materjalidega kutsuda esile tulikahju. Peale üldise tuleohutusrežiimi tuleb vulkaniseerimistöokojas täita veel järgmisi eeskirju:

kummiliimi, samuti ka bensiini kogust tuleb rangelt piirata poole ööpäeva vajaduseni, liimiga töötamise ja bensiini hoidmise koht aga valida vulkaniseerimisaparaadist 2—3 m eemal; vulkaniseerimisaparaat paigaldada põlevatest hoonekonstruktsioonidest ja riiulitest vähemalt 1 m kaugusele;

põleva põranda puhul vulkaniseerimistöokojas isoleerida vulkaniseerimisaparaadi alune põrand raudplaadiga, mis on asetatud asbestile või savileotises immutatud vildile;

mitte jätta vulkaniseerimisaparaati töö ajal järelevalveta;

kui vulkaniseerimisaparaat töötab mitte aurul, vaid mõnel muul kütteinel, tuleb täita sama tuleohutusrežiimi, nagu ahjude ekspluateerimisel;

torud, mis juhivad auru vulkaniseerimisaparaadi juurde, tuleb juhul, kui nad läbivad konstruktsioone, isoleerida asbestiga, savileotises immutatud vildiga või mõnel muul viisil. Kui aurutorud kulgevad paralleelselt põlevate konstruktsioonidega neile lähemal kui 10 cm, peavad need konstruktsioonid olema kogu toru ulatuses isoleeritud.

Tulikahju kustutamiseks varustatakse vulkaniseerimistöökogjad paksuvahuliste käsikustutajate ja labidatega.

Bensiiniaurude eemaldamiseks peab vulkaniseerimisruum olema kergesti tuulutatav.

Peale töö lõpetamist vulkaniseerimistöokojas tuleb kummiliim ja bensiin viia hoidlasse või asetada selleks ettenähtud metallkasti; vulkaniseerimisaparaadi küttekolle aga tuleb hoolikalt kustutada.

d) Vee- ja õlisoojendusruumid.

Külmal aastaajal on auto- ja traktorimootorite käivitamiseks vaja kuuma vett ja soojendatud õli.

Vee- ja õlisoojendusruumid kuuluvad tuleohtlike hulka, nende ekspluateerimisel tuleb täita rida nõudmisi.

Kolle õlide ja vee soojendamiseks tuleb ehitada nii, et selle kütmine toimuks võimaluse korral teisest ruumist ja et õli juhuslikul koldele sattumisel või ülekeemisel oleks välditud selle vahetu kokkupuutumine tule või hõõguva metalliga.

Paagid, milles soojendatakse õli või vett, peavad olema hoolikalt koldesse müüritud, nii et tuli paakidega vahetult kokku ei puutuks ja need läbi ei põleks.

Selleks tuleb paagid müürida mitte kolde esimesse gaasideringesse, vaid teise või isegi kolmandasse.

Nõul, milles õli soojendatakse, peab olema väljavoolukraan, et vältida õli mahavalamist väljajagamisel ja ruumi määrdumist. Kraani alla põrandale tuleb asetada pann väljajagamisel mahatilkuva õli kogumiseks. Õli tuleb kallata soojendusnõusse trehtri abil, et vältida õli mahavalamist.

Vee- ja õlisoojendusruumides peab säilitatama puhtust, suitsetamine ja lahtise tule kasutamine neis on keelatud.

Õli keemahakkamise vältimiseks tuleb vahetpidamata kontrollida selle temperatuuri. Mingil juhul ei tohi lubada ruumi jätmist ilma järelevalveta.

Kolde korrasoleku üle peab olema alatine järelevalve. Kolde mittekorrasoleku puhul tuleb see õigel ajal remontida. Keelatud on õli soojendamine mittekorrasoleval koldel.

Õlisoojendaja töö lõppedes tuleb kolde kütmine lõpetada, ärapälemata kütus aga hoolikalt kustutada.

Tulikahju kustutamiseks peavad vee- ja õlisoojendusruumides olema paksuvahulised käsikustutajad, liiv kastides ja kaks-kolm labidat.

Autode teenindamisektoris ja üksikutes garaazides on töökanalid, mis kujutavad endast tunduvalt tuleohtu.

Bensiiniaurud on õhust raskemad, seepärast kogunevad nad ruumi kõige madalamatesse kohtadesse, kui aga on olemas töökanalid, siis esimeses järjekorras neisse. Tihti on töökanalid väga prahised, neid ei puhastata õigeaegselt, mis tekitab reaalse süttimisohu.

Et vältida tule süttimist ja kiiret levikut töökanalis, on tarvis: keelata neis kasutada lahtist tuld ja teha sädemeid tekitavaid töid; kantavate lampide (ainult madalpingelised) kasutamisel tuleb need kaitsta vigastuste eest metallvõrguga; süsteematiliselt puhastada kanaleid prahist ja masuudist.

8. peatükk.

PUIDUTÖÖTLEMISTSEHHID JA TISLERITÖÖKOJAD.

Puidutöötlemistsehhid ja tiseritöökojad kuuluvad tuleohtrike objektide hulka neisse kogunevate põlevmaterjalide ja kergestisüttivate jäätmete tõttu.

Tiseritöökodade ja puidutöötlemistsehhide tuleohutuse tagamisel tuleb pöörata tähelepanu: tooraine tagavarade (metsamaterjalid) ja valmisesemete hoidmise viisile; metsamaterjalide kuivatamise protsessile; jäätmete õigeaegsele koristamisele; valgustus- ja soojendusseadmete ning elektriseadiste korrasolekule.

Metsamaterjali kuivatamine vahetult puidutöötlemistsehhis või tiseritöökojas on keelatud. Kuivatamine peab toimuma erilises kuivatises, vähese metsamaterjali vajaduse puhul — eraldi ruumis, kuid mitte puidutöötlemis- või tiseritööde kohtades.

Puidutöötlemistöde kohtadesse ei tohi koondada metsamaterjale üle vahetuse vajaduse. Tsehhis või töökojas olemasolevaid materjale pole lubatud paigutada kütte- ja soojendusseadmete lähedusse, seda enam nende peale, samuti ka elektriseadmete või elektrijuhtmete lähedusse. Metsamaterjalide asetamine soojus- või elektrivooluallikate lähedusse viib kindlasti tulikahjuni. Vahemaa põlevmaterjalide (samuti ka põleva valmistoodangu) ja soojus- või elektrivooluallikate vahel peab olema vähemalt 25 cm.

Et vältida tule kiiret levimist tulikahju tekkimisel, tuleb kõik puidutöötlemise jäätmed (saepuru, laastud jne.) järjekindlalt kokku pühkida ja viia välja selleks ettenähtud kohta (mitte mingil juhul heita välja töökodade lähedusse). Puidutöötlemistsehhi või tiseritöökoja sulgemine ööks on lubatud vaid peale selle hoolikat puhastamist ja kõikide jäätmete ära-

koristamist ning materjalide, samuti ka ülejäänud valmistoo-
dangu korrastamist (ärapaigutamist). Puidutolmu korjumise
vältimiseks tuleb järjekindlalt (mitte harvemini kui üks kord
nädalas) kogu tsehhi (töökoja) seadmed, samuti ka konstruktsioonid (seinad, laed jne.) tolmust puhastada.

Elektrijuhtmed, elektrimootorid, elektriseadmed, ahjud, keskkütte-radiaatorid, korstnad ja tööpingid tuleb puhastada tolmust iga päev.

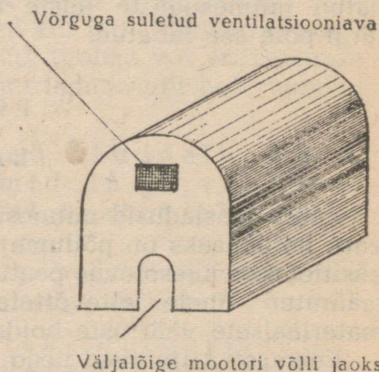
Elektrimootorite ja elektri-seadmete (katmata tüüpi) liigse tolumise vältimiseks soovi-tatakse neid ülalt kaitsta kate-tega. Selline kate elektrimoo-tori jaoks on näidatud jooni-sel 27.

Kui tiseritöö juures kasu-tatakse elekter-liimikeetjaid, siis tuleb neid soojendada ma-terjalide hoiukohtadest eemal. Elekter-liimikeetjad ise tuleb asetada tulekindlale alusele. Kui elekter-liimikeetjat enam ei vajata tuleb ta viivitamata elektrivõrgust välja lülida.

Ahikütte ehitamisel tsehhi või töökoja hoonesse tuleb ahjude kütteavad ehitada väljapoole tsehhi (töökoja) ruumi. Kui ahjude kütteavad on ehitatud ruumidesse, siis peavad nad olema kaitstud barjääridega nii, et nende juurde ei saaks sat-tuda tootmisjäätmel.

Tiseritööde tegemine ja üksikosade värvimine maalrivär-videga ühes ruumis on äärmiselt ebasoovitav, sest see kutsub esile täiendava tule puhkemise ja kiire leviku ohu. Seepärast tuleb maalritöid teha eraldi. Neil juhtudel, kui tiseri- ja maal-ritööde teostamine ühes ruumis on paratamatu, tuleb nende tööde juures võtta tarvitusele täiendavaid ettevaatusabinõu-sid:

eriti rangelt jälgida, et õliga läbiimbunud kaltse ei loobi-taks laiali, vaid hoolikalt metallkastidesse korjatakse ja peale tööd ruumidest välja viidaks;

Joon. 27. Elektrimootori kate.

mitte lubada hoida töökojas värvide, lakkide ja värnitsa tagavarasid, piirdudes nende koguses üheööpäevase vajadusega. Seda värvide, värnitsa ja lakkide tagavara tuleb hoida tihedalt sulguvate kaantega metallkastides. Need abinõud väldivad tule kiire leviku tulikahju tekkimise korral.

Kohtades, kus värvitakse detaile, tuleb põrand, tööpingid jne. järjekindlalt puhastada värvist. See väldib samuti tule kiire leviku tulikahju puhul.

Mõningates põllumajandusettevõtteis on tisleeritööd ühendatud mitmesuguste teiste tootmistega. Tuleohutusmääruste järgi pole see lubatud.

9. peatük k.

LAOD.

Suuri baasladusid mitmesuguste materjalide, toiduainete ja vara hoidmiseks on põllumajandusettevõtteis harva, seepärast käsitletakse käesolevas peatükis vaid selliseid ladusid, mis on määratud ühele ettevõttele või majapidamisele vajalike materiaalsete väärtuste hoidmiseks.

Enamasti kujutavad need laod endast üksikuid hoidlaid.

Et toiduainete, materjalide ja vara assortment, mida põllumajandusettevõtte ladudes võidakse hoida, on äärmiselt mitmekesine, siis ei osutu nende igaihe tuleoahu kirjeldamine võimalikuks. Seoses sellega käsitleme tuleohutuse küsimust vaid mõnede produktide ja materjalide hoidmisel, näidates üldisi tuleohutusabinõusid kõigi lao- ja hoiukohaliikide jaoks. Nende üldiste juhendite põhjal võib praktikas kergesti välja töötada tuleohutusabinõud igat liiki materjalidele ja varale, mida ettevõttes võib leiduda.

1. Üldised tuleohutusabinõud ladude ja hoiuruumide territooriumil.

Ladude, üksikute hoiuruumide või masinate ja vara lahtiste hoiukohtade territoorium tuleb puhastada prahist ja rämpsust, samuti ka kulust, kuivast umbrohust ja igasugustest põlevmaterjalidest.

Peab meeles pidama, et igasugune ummistus, praht ja põlevmaterjalid loovad soodsad tingimused tule levimiseks hoidlalt hoidlale või ühelt varahoiukohalt teisele.

Ladude territooriumil, samuti ka eraldi seisvate hoiuruumide läheduses on suitsetamine ja lahtise tule kasutamine keelatud.

Ladude territooriumil ja hoiuruumide seintel peavad olema selgesti kirjutatud, silmatorkavad (kaugelt nähtavad) keelusildid suitsetamise ja lahtise tule kasutamise kohta. Lõkete süütamine või tuleohtlikud tööd lähemal kui 100 m ladude ja hoiuruumide territooriumile pole lubatud, tuulise või eriti põuase ilmaga tuleb lahtise tule kasutamine ladude või hoiuruumide läheduses üldse ära keelata.

Teed ja ettesõidukohad ladudele, üksikult seisvatele hoiuruumidele ja veevõtukohtadele tuleb hoida igal aastaajal sõidukorras.

Talvel peavad veevõtukohtade ja hoonete juurde viivad teed ja juurdepääsukohad olema lumest puhastatud.

Tuleohtlikud laod, näiteks kergestisüttivate ja põlevvedelike, heinte, õlgede jne. laod, tuleb kaitsta tule võimaliku ülekandumise eest naaberterritooriumidelt.

Et vältida tule leviku võimalust rohtu mööda, tehakse ladude ümber künnivöönd laiusega vähemalt 3 m. Seda vööndit tuleb aeg-ajalt puhastada rohust ja umbrohus, igal uuel sesoonil aga ümber künda.

Kui laod asuvad turbamassiividel, tuleb peale künni kaevata lao ümber veel kraav sügavusega küni kindla pinnaseni ja laiusega vähemalt 60—100 cm; see takistab tule levimist ladude territooriumile turba põlemise korral lao naabruses asuval territooriumil.

Kui ladude territoorium puutub kokku okaspuumetsa massiividega, tuleb tule ülekandumise vältimiseks metsast ladude territooriumile luua selle ümber tuletõrje-kaitsevöönd laiusega vähemalt 100 m, mis on hoolikalt puhastatud mahalangenud või kuivanud puudest ja muust metsarisust. See kaitsevöönd tuleb pidevalt puhas hoida.

Ladude territoorium peab olema varustatud tarviliku tule tõrjeinventariga, tulikahju kustutamise ja sellest teatamise vahenditega.

Tulikahju kustutamise vahendid ja tule tõrjeinventar, samuti ka tulikahjust teatamise vahendid (helisignaalseadeldised häire andmiseks süttimise puhul) koondatakse lao territooriumile nii, et nad alati, ükskõik millises kohas tekkinud süttimise puhul oleksid käepärast. Suvel tuleb kogu hoiuruumide territooriumile (sissepääsude juurde) paigutada veetünnid ämbrite ja luudadega, kergestisüttivate ja põlevvedelike ladudes aga hoida küllaldaselt hulgal liiva ja labidaid.

2. Üldised tuleohutusabinõud hoiuruumides.

Kõigis hoiuruumides, sõltumata nendes hoitavate materjalide ja vara iseloomust, tuleb tagada rea üldiste tuleohutusabinõude tarvituselevõtmine, mis väldivad süttimised ja tule leviku ning loovad tingimused vara edukaks evakueerimiseks tulikahju puhul.

Produktid, materjalid ja vara tuleb laoruumides paigutada riita, virna või riiulile täies korras, jättes tingimata piki- ja põiklääbikäike lausega vähemalt 1 m. Seinte äärde tehakse läbikäigud vähemalt 0,6 m, värava (ukse) vastas aga — selle laiused. Vahekäikude jätmine takistab tule kiiret levimist ja võimaldab süttimisel tuld kustutada. Seepärast ei tohi mingil juhul lubada vara hoidmist (olguigi ajutiselt) vahekäikudes ja väljapääsude juures.

Riitade ja virnade ladumisel peab tagatama nende püsivus. Vahemaa lae ja vara vahel tuleb jätta vähemalt 1 m.

Vara kiire evakueerimise tagamiseks hoiuruumist tuleb väravad (uksed) hoida korras, nii et neid oleks tulikahju korral võimalik kiiresti ja hõlpsasti avada. Ei või lubada, et väravaid seest või väljastpoolt millegagi ummistataks, laudadega kinni löödaks või suletaks raskestiavatavate riividega. Talvel tuleb hoiuruumi väravate eest korrapäraselt koristada lund ja raiuda jääd.

Väravate (uste) kinnimatmine soojust säilitamiseks on keelatud.

Hoiuruumides pole lubatud suitsetada ja kasutada lahtist tuld. Kui hoiuruumis asuvad teenistusruumid, näiteks dokumentide vormistamiseks, siis on suitsetamine ja lahtise tule kasutamine keelatud ka neis ruumides.

Hoiuruumides ja teenistusruumides pole lubatud kasutada soojendusseadmeid (priimused, petrooleumikeetjad, elektripliidid jne.), samuti ka hoida kergestisüttivaid ja põlevvedelikke (väljaarvatud hoiuruumid, mis on eriti selleks määratud).

On keelatud hoida hoiuruumis mingisugust muud vara (materjale, produkte), peale selle, mille jaoks antud hoiuruum on ette nähtud. On keelatud üheskoos hoida materjale, mis teravalt erinevad üksteisest oma tuleohtlikkusest. Kui selline ühtepaigutus on möödapääsmatu, tuleb tuleohutusabinõud tarvitusele võtta, arvestades tuleohu seisukohast kõige ohtlikumat vara, mida selles laos hoitakse. Valgustus hoiuruumides peab vastama kõikide kehtivate normide ja määruste nõuetele, sõltuvalt hoitavate materjalide tuleohtlikkuse astmest. Tuleohutute ainete hoiuruumides, kus puudub elektervalgustus, võib lubada kasutada petrooleumvalgustust, kuid tingimusel, et võetak rangelt tarvitusele kõik ettevaatusabinõud. Tuleohutute hoiuruumide petrooleumvalgustuseks võib kasutada ainult laternat „Nahkhiir“ ja raudteetüüpi klaasitud laternat.

Mingil tingimusel pole lubatud laternate täitmine ja süütamine hoiuruumis, samuti pole lubatud ka mingisuguse muu vedeliku kasutamine petrooleumi asemel. Kui antud vara hoidmisega seotud tööde protsessis võib korjuda õliga läbiimbunud kaltse, peavad nende kogumiseks olema metallkastid, kuid mitte hoiuruumides enestes, vaid 5—10 m neist eemal. Õliga läbiimbunud riiete või kaltsude jätmine hoiuruumidesse pole lubatud.

Enne hoiuruumi sulgemist ööks või töövaheajaks tuleb nad hoolikalt üle vaadata. Hoiurume võib sulgeda alles peale kõikide ülevaatusel ilmnenuid tuleohutuseeskirjade rikkumiste kõrvaldamist. Hoiuruumi järelevaatus ja tuleohutusabinõude tarvituselevõtmine enne nende sulgemist väldib tulikahju tekkimise ajal, millal hoiuruum jääb ilma inimesteta.

3. Tuleohutusrežiim kergestisüttivate ja põlevvedelike hoidmisel ja transportimisel ning autode ja traktorite tankimine nendega.

a) Üldmõisted.

Kergestisüttivad ja põlevvedelikud jaotatakse nelja klassi: esimesse klassi kuuluvad vedelikud, mille aurude süttimine toimub kuni 28°C juures (bensiin, bensool, söehape, ligroiin),

teise klassi — vedelikud aurude süttimisega 28° — 45°C juures (petrooleum ja gasoliin),

kolmandasse klassi — vedelikud aurude süttimisega 45° — 120°C juures (masuut ja mootorikütus),

neljandasse klassi — vedelikud aurude süttimisega üle 120°C juures (määrdeõlid, asfalt jne.). Esimesed kaks klassi vedelike kuuluvad kergestisüttivate vedelike hulka, teised kaks põlevvedelike hulka.

Kergestisüttivate ja põlevvedelike tuleohtlikkus seisneb selles, et nad süttivad igast lahtise tule allikast, sädemest ja hõõguvast esemest. Pealeselle auravad nad äärmiselt kergesti. Nende aurud aga, segunedes õhuga teatud proportsioonides, moodustavad plahvatavaid segusid. Seetõttu võib lahtise tuleallika olemasolu ruumides, kus leidub kergestisüttivate ja põlevvedelike gaase, viia mitte ainult tulikahjuni, vaid ka plahvatuseni.

Kergestisüttivate ja põlevvedelike olemasolu ruumides, kus toimus süttimine, põhjustab tule kiire leviku.

Seepärast peab kergestisüttivate ja põlevvedelike hoidmisel, samuti ka nende kasutamisel ja transportimisel täitma rangemat tuleohutusrežiimi.

Kõigil neil juhtudel on tingimata tarvis tagada kõigi süttimist vältivate abinõude vastuvaidlematut tarvituselevõtmist.

Kergestisüttivate ja põlevvedelike laod, põllumajanduslikes ettevõtteis, võivad olla mitut liiki:

a) jaotus- (objekti) laod, milles hoitakse kuni 10 t kergestisüttivaid ja põlevvedelikke;

b) ajutised laod, mis organiseeritakse välitingimustes traktorite, kombainide ja autode töötamise ajaks põllul;

d) erilaod ehk nõndanimetatud naftabaasid, kus hoitakse üle 10 t kergestisüttivaid ja põlevvedelikke. Need laod jaotatakse kehtivate normide alusel kahte kategooriasse:

mahuga 10—250 t-ni ja 250—500 t-ni.

Jaotus- (objekti) laod, sõltumata nendes hoitavate vedelike hulgast, peavad olema paigutatud erilistesse, ainult selleks ettenähtud ruumidesse.

Kergestisüttivaid vedelikke on keelatud hoida hoonetes, kus asetsevad tööstus-, abi-, elukondlikud jms. ruumid. Naftabaasid tuleb paigutada eraldiseisvatele spetsiaalselt selleks määratud territooriumidele. Naftabaaside ehitamine ja hoiuruumide ning teiste ehituste asetus neil määratakse kindlaks erimääruste alusel.

Vaatleme tuleohutusmäärusi ja tuleohutusrežiimi kergestisüttivate ja põlevvedelike ladude kasutamisel, jättes puudumata nende ladude ehitamise määrused ja normid.

Kergestisüttivate vedelike voolamisel torudes (pumpamisel, tankimisel jne.) tekib nende vedelike hõõrumise tagajärjel vastu toru seinu staatiline elekter, mis järk-järgult kogunedes võib kutsuda esile löögi maasse. Staatilise elektri laengu löögiga maasse kaasub säde ja kõrge temperatuur, mis võib esile kutsuda vedeliku süttimise ja selle aurude ühinemise õhuga — plahvatuse. Et vältida staatilise elektri kogunemist, juhitakse ta erilise seadeldise — maandamise teel maasse.

b) Kergestisüttivate ja põlevvedelike jaotuslaod.

Tõenäolisemateks tulikahjude põhjusteks kergestisüttivate ja põlevvedelike ladudes võivad olla: lahtise tule kasutamine ja suitsetamine; sädemed, mis tekivad metalli löömisel metalli vastu; autod, mis sõidavad lao territooriumile; tule levimine naaberehitustelt ja laoga kokkupuutuvatelt territooriumidelt jne.

Tulikahjude vältimise abinõud kergestisüttivate ja põlevvedelike ladudes liituvad tuleohutusrežiimi säilitamisega lao territooriumil, selle ümber ja kergestisüttivate ning põlevvedelike hoiukohtades.

1) Tuleohutusrežiim lao territooriumil.

Peale ülaltähendatud tuleohutusrežiimi üldabinõude tuleb kergestisüttivate ja põlevvedelike ladude territooriumil:

puhastada hoiuruumi ümbrus vähemalt 20 m ulatuses prahist, rohust ja kulust ning katta liivaga;

juhuslikult mahavalatud põlev- ja kergestisüttivad vedelikud ühes nendega läbiimbunud mullaga koristada lao territooriumilt, koht aga katta värske liivaga;

tühjad korkidega kindlalt suletud kütusevaadid hoida riidas, mis asetsegu vähemalt 30 m hoiuruumist ja teistest ehitustest;

lao või üksiku hoiukoha territoorium piirata puit- või traat-aiaga, et takistada kõrvalistel isikutel vahetult lao juurde pääsemist;

et vältida tulikahju tekkimist autodest või traktoritest, tuleb keelata nende sissesõit lao territooriumile. Autode ja traktorite tankimist võib lubada vähemalt 10 m kaugusel tarast (väljaspool lao territooriumi).

Tulikahju kustutamiseks peavad lao territooriumil olema paksuvahulised käsikustutajad ja liivakastid 5—10 labidaga.

2) Tuleohutusrežiim hoiuruumides.

Kergestisüttivate ja põlevvedelike hoiuruumide tuleohutuse tagamiseks tuleb: vältida tuleallikate ning sädemete tekkimist ja isesüttimist; kõrvaldada tule kiire leviku põhjused; luua tingimused tule edukaks kustutamiseks ja kergestisüttivate ning põlevvedelike evakueerimiseks.

Tulikahjude vältimiseks lahtisest tuleallikast, sädemete tekkimisest või isesüttimisest tuleb:

kategooriliselt keelata lahtise tule kasutamine, suitsetamine ja petrooleumiseadmete kasutamine valgustuseks. Kunstlikuks valgustuseks on kergestisüttivate ja põlevvedelike hoiuruumides lubatud kasutada vaid välist elektervalgustust (läbi akna või niši). Hoiuruumidesse sisenemine on lubatud vaid plahvatusohutute (kaevuri-) laternatega. Põlevvedelike ladudes on lubatud vaid tolmukindel kunstlik valgustus;

mitte mingil juhul lubada teha töid, mis võivad tekitada sädemeid, iseäranis aga: metallvaatide peale- ja mahalaadimi-

sel neid mitte visata ja mitte lüüa üksteise vastu, vaatide kordide avamisel ja sulgemisel mitte kasutada mingisuguseid instrumente, mis löögi puhul metalli vastu võivad sädet tekitada. Selleks on lubatud kasutada ainult pehmest metallist (vask, alumiinium jne.) instrumente või puuhaamrit;

keelata hoida kergestisüttivate vedelikega koos värve, lakke, happeid, kaltsiumkarbiidi ja muid selliseid aineid ja vara, mis võivad ise süttida.

Õliga läbiimbunud kaltsud tuleb koguda metallkasti, mis on paigutatud välja, 5—10 m kaugusele hoiuruumist. Töö lõppedes laos tuleb kaltsud selle territooriumilt eemaldada.

Tule kiire leviku vältimiseks süttimise puhul hoiuruumis tuleb:

juhulikult põrandale mahavalatud vedelikud viivitamatult eemaldada liiva või saepuru abil laost ja selle territooriumilt; keelata vedelike hoidmine mittekorrasolevas taaras;

kütuse jaoti väljajagamise kohtadesse paigutada kütust koguvad pannid, millest pärast töö lõppu valada kütus kinnisesse taarasse.

Kergestisüttivate vedelike aurude kogunemise vältimiseks tuleb ehitada ventilatsioonikanalid, mis algavad 20—30 cm kõrguselt põrandast ja väljuvad katusele. Kanalid peavad olema kaitstud peene „Davy“ tüüpi metallvõrguga (igal ruutsentimeetril võrgupinnal 144 ava). Kergestisüttivate vedelike hoidmine lahtiste korkidega ja lahtises taaras pole lubatud.

Et tulikahju tekkimise puhuks luua tingimused vabaks manööverdamiseks hoiuruumist, samuti aga ka kütteainevaatide kiireks evakueerimiseks tuleb vaadid laduda korrapäraselt ja vahekäike jättes. Vaate bensiini ja ligroiiniga on lubatud laduda ühe rea kõrguselt, petrooleumi ja õlidega aga kahe rea kõrguselt. Igale juhul peavad vaadid olema laotud korkidega ülespoole.

d) Kergestisüttivate vedelike ajutised välilaod.

Välitingimustes tuleb põlev- ja kergestisüttivad vedelikud paigutada maa-alale, mis on puhastatud kuivast rohust, võsast, mättast ja prahist ning asub vähemalt 100 m viljakuhilaist ja mitte vähem kui 50 m igat liiki ehitustest.

Vaatide lõhkemise vältimiseks kergestisüttivate vedelike aurude rõhumise suurenemisel tuleb vaadid kaitsta päikesekiirte vahetu mõju eest katte, presendi, rokuski, tihedate punutud mattide ja muu sellisega. Pealeselle tuleb vaadid täita mitte üle 95% oma mahust ja asetada korkidega ülespoole. Kasutada võib ainult metallkorke.

Tühi taara tuleb paigutada laost 30 m eemale.

Kütteinete hoiukohtades on keelatud suitsetada ja süüdata tuld.

Tuld võib süüdata vähemalt 100 m kaugusel kütteinete hoidmise kohast.

Kütteinete ajutised hoiukohad tuleb piirata künniga.

Tulikahju kustutamiseks varustatakse ladu paksuvahuliste käsikustutajate, liivatagavara ja labidatega.

e) Vedelkütuse transport.

Kütust on soovitav vedada autotsisternides, järelvankritel või selleks eriliselt ettenähtud autodel.

Kütuse vedu taaras harilikel autodel on sageli tulikahjude põhjuseks, kõige sagedamini kütuse summutajale sattumise tagajärjel.

Selliste tulikahjude vältimiseks, mis lõpevad kütuse ja auto hävimisega, sageli aga ka inimeste tulehaavadega, tuleb vedelkütuse ja kergestisüttivate vedelike veoks ettenähtud masinatel juhikabiinide tagumised seinad plekiga üle lüüa, summutajad aga viia radiaatori alla, kusjuures toru pöörata nii, et summutajast väljuvad heitegaasid oleksid 45° all suunatud maa poole. Seejuures pööratakse väljalasketoru nii, et ventilaatorist tulev õhk väljalasketoru ja mootori toitesüsteemi vahelt vabalt läbi pääseks.

Peale selle on kütuse vedamisel taaras tarvis rakendada järgmisi täiendavaid abinõusid:

kasutada veoks vaid selliseid vaate, mis ei leki, paigutada nad korkidega ülespoole ja kinnitada tugevasti puitalustele; suvel vaate vedades tuleb nad katta presendi, kotiriide jms. materjaliga soojenemise vältimiseks päikesekiirte mõjul;

kategooriliselt on keelatud suitsetamine ja lahtise tule kasutamine autokastis või kabiinis.

g) Tuleohutusabinõud naftabaasides.

MTJ-des ja mõningates teistes põllumajandus-ettevõtetes (näit. suured sovhoosid) hoitakse kergestisüttivaid ja põlevvedelikke suurel hulgal erilistes naftabaasides, mille tuleohtlikkus ja tuleohutusabinõud mõningal määral erinevad eespooltoodust.

Kergestisüttivaid ja põlevvedelikke hoitakse naftabaasides harilikult mitte taaras, vaid erilistes alusmüürile asetatud reservuaarides ja mahutites.

Peale kergestisüttivate ja põlevvedelike hoiutsooni (reservuaaripargi) on naftabaasides rida abiehitusi: täitmise ja tühendamise kohad, pumbajaamad, laboratooriumid, katusealused taara hoidmiseks jms. See raskendab tuleohutuse saavutamist naftabaasis.

1) Tuleohutusrežiim naftabaasi territooriumil.

Naftabaasides tuleb täita kõiki tuleohutusrežiimi nõudeid, mis kehtivad kergestisüttivate ja põlevvedelike jaotusladude kohta ja peale selle veel rida tuleohutusnõudeid, mis on spetsiifilised just naftabaasidele.

Naftabaasi territooriumil on tulitikkude süütamine ja suitsetamine mitte ainult kategooriliselt keelatud, vaid kõigilt baasi territooriumile tulijailt tuleb väravaputkas ära korjata kõik suitsetamis- ja süütamisvahendid. Isikud, kes suitsetavad naftabaasi territooriumil, tuleb võtta kohtulikule vastutusele. Naftabaasi sissepääsu juurde ja kogu selle territooriumile tuleb tingimata üles panna plakatid: „Suitsetamise eest võetakse rangelt vastutusele!“

Kinnikülmunud torujuhtmete ja aparatuuri lahtisulatamise vajaduse korral tuleb kasutada ainult auru või kuuma vett, mitte mingil juhul aga ei tohi selleks kasutada lahtist tuld või jootmislampe.

Et vältida süttimisi liikuvtranspordist, tuleb:

keelata naftabaasi territooriumile sissesõit mootorratastele, traktoritele, gaasigeneraator-autodele, samuti aga ka autodele, millel on mingisugune rike, mis võib esile kutsuda süttimise (näiteks: väljalöök summutajast, süüteseadmete selline rike, mis tekitab sädeme süüteküünla välispinnal, vedelkütuse juhtmete ja paagi lekkimine, kinnitamata osad jne.);

keelata automootorite seismapanek isegi auto seismise ajal naftabaasi territooriumil, mootori ootamatu seismajäämise korral aga mitte lubada seda käivitada naftabaasis; seismajäänud mootoriga auto tuleb naftabaasi territooriumilt välja pukseerida;

mitte lubada mingisugust remonti autol selle seismise ajal naftabaasis;

algava äikese puhul tuleb kõik operatsioonid vedelkütuse vastuvõtmise, väljaandmise ja ümberpumpamise alal naftabaasis viivitamatult katkestada ning mahutite lahtised avad kaanetega katta.

Kui mahutites, torujuhtmetes, taaras jne. avastatakse lekkimine, tuleb see viivitamatult kõrvaldada, koht aga, kuhu vedelik maha valgus, tuleb puhastada ja katta liivaga, kusjuures lekkimise kõrvaldamiseks võib katkestada igasugust tööd, sealhulgas ka vedelkütuse ümberpumpamist ühest mahutist teise.

Sissepääs naftabaasi, eriti aga gaasiohtlikku tsooni peab olema rangelt piiratud.

2) Tuleohutusrežiim kergestisüttivate ja põlevvedelike hoiutsoonis.

Kergestisüttivate ja põlevvedelike hoiutsooni kuuluvad: reservuaaripaak, taaralaod ja lahtised maa-alad naftaproduktide hoidmiseks.

Hoiutsoon on kõige tuleohtlikum, sest sellesse on koondatud kõik kergestisüttivate ja põlevvedelike tagavarad ja seal võib alati leiduda nende auru.

Hoiutsoonis võib vähemgi süttimine viia suure tulikahjuni ja naftaproduktide hävimiseni. Seepärast on tarvilik kehtestatud tuleohutusrežiimi range ja vastuvaidlematu täitmine.

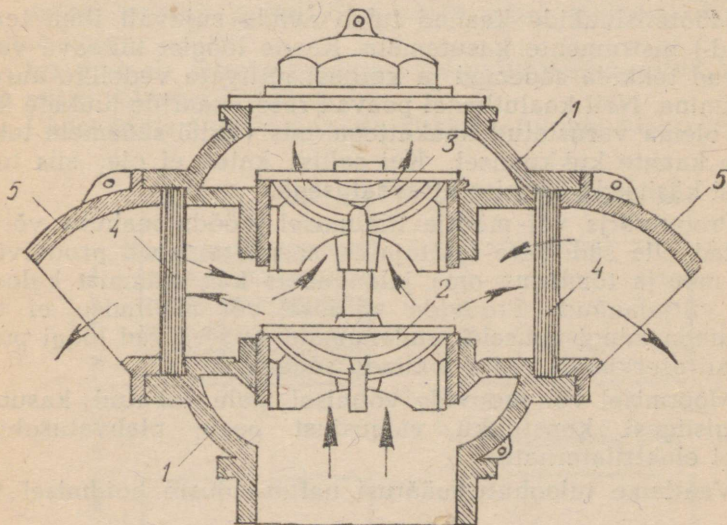
Kehtivate projekteerimismääruste järgi peab reservuaaripark olema piiratud muldvalliga:

tuleb pidevalt jälgida muldvalli korrasolekut, samuti aga ka sellelt rohu niitmist.

Naftasaaduste hoiutsoonis pole lubatud hoida mitte mingisuguseid põlevmaterjale, sest need oleksid liigseks tulikahju tekkimise allikaks. Naftasaadused hoitakse kinnistes mahutites (reservuaarides).

Et vältida neis surve tekkimist, mis võib viia seinte lõhkemiseni, ehitatakse mahutite katustele nn. hingamisklapid (joonis 28).

Niipea kui aurude surve reservuaaris tõuseb üle ümbritseva õhu surve, avaneb klapp ja surve reservuaaris langeb normaalseni. Selleks, et leek ei saaks tungida mahutisse, ehitatakse hingamisklappidesse tulekaitsmed.

Joon. 28. Hingamisklapi ehitus: 1. klapi kere; 2. ja 3. taldrik-klapid; 4. „Davy” võrk; 5. jätk.

Sädemete tekkimise vältimiseks staatilisest elektrilaengust tuleb kõik mahutid, samuti ka üle 100 m pikkused torujuhtmed hoolikalt maandada maasse kaevatud juhtmete abil, mis on kas keevitatud või joodetud mahutite või torujuhtmete külge.

Maaühenduste seisukorra üle tuleb teostada pidevat järelevaatust, mitte lubades nende oksüdeerumist (roostetumist). Roostekihi tekkimisel tuleb see viivitamatult puhastada, vastasel korral võivad juhtmed teatud aja jooksul läbi roostetada ja maaühendus rikneda. Maaühenduste taastamine mahutitel,

mis on täidetud kergestisüttivate vedelikega, on äärmiselt raske, sest sel juhul ei tohi kasutada lahtist tuld (keevitada või joota).

Mõõtmise ja kütteproovide võtmine mahutitest on teatud määral tuleohtlik, sest vajalike tuleohutusabinõude mittetäitmisel võib tekkida tulikahju. Seepärast tuleb mõõtmisel ja proovide võtmisel mahutitest täita järgmisi ettevaatusabinõusid.

Mõõtmisluukide kaaned tuleb avada sujuvalt ilma teras- (raud-) instrumente kasutamata. Kaane löögist täiteava vastu võivad tekkida sädemed ja kergestisüttivate vedelike aurude süttimine. Neil kaalutlustel peavad reservuaaride luukide kaaned olema varustatud tinakattega, mis väldib sädemete tekkimise kaante kukkumisel. Kui sellist katet ei ole, siis tuleb kaasi käsitseda äärmise ettevaatusega.

Proovivõtja või mõõtja liikumisel mööda mahutit võivad naelad olla sädemete tekitajaiks, seepärast peab proovivõtja või mõõtja tõmbama oma jalanõudele kas kummist kalossid või viltjalanõud. Proovide võtmisel või mõõtmisel ei tohi kasutada mingisuguseid raudanumaid, mis võivad löögi puhul metallreservuaari vastu tekitada sädemeid.

Mõõtmisel või proovide võtmisel pole lubatud kasutada mingisugust kunstlikku valgustust peale plahvatusohutut tüüpi elektrilaternate.

Vaatleme tuleohutusmäärusi naftasaaduste hoidmisel taaras.

Kergestisüttivate vedelike hoidmine taaras on lubatud vaid eriliselt selleks ettenähtud ruumides, mis on umbsete tulekindlate seintega üksikuteks kambriteks jaotatud. Erinevatest klassidest vedelike hoidmine ühises kambris pole lubatud.

Vaate esimesse klassi kuuluvate kergestisüttivate vedelikega võib asetada vaid ühe rea kõrgusesse riita, teise klassi kuuluvate vedelikega kahe rea kõrgusesse riita. Vaadid tuleb asetada gruppidesse mitte enam kui 7 igasse ritta, jättes vähemalt 2 m laiused peakäigud ja 0,65 m laiused abikäigud.

Taarahoidlatest naftasaaduste väljaandmine valamise teel ja pakkematerjali, tühja taara ja igasuguste kõrvaliste esemete hoidmine neis on keelatud.

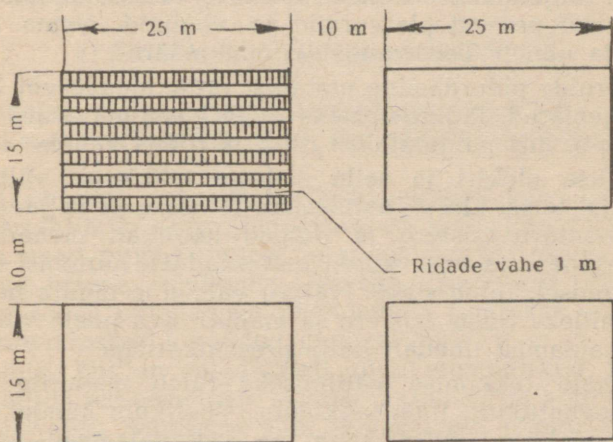
Põlevvedelike hoidmine on vajaduse korral lubatud ka lahtistel maa-aladel, mis asetsevad vähemalt 40 m eemal kõigist tööstusruumidest, reservuaarpaagist ja raudteeharudest. Põlevvedelike hoidmisel lahtistel maa-aladel tuleb täita järgmisi tuleohutusnõudeid:

laduda vaadid riitadesse mitte üle nelja rea, pikkuselt mitte üle 25 m ja laiuselt mitte üle 15 m, kujadega riitade vahel 10 m, paarisridade vahel vähemalt 1 m (joon. 29);

mitme maa-ala puhul jätta nende vahele vähemalt 20-meetriline kuja;

iga maa-ala piirata kraaviga või muldvalliga, mille kõrgus on mitte vähem kui 0,5 m.

Uhest küljest peab maa-ala kokku puutuma tuletõrjeteega.

Joon. 29. Vaatide asetamine lahtisele maa-alale.

3) Tuleohutusrežiim kergestisüttivate vedelike vastuvõtmisel ja väljaandmisel.

Kergestisüttivate ja põlevvedelike vastuvõtmise ja väljaandmise protsess on seotud rea võimalike süttimisallikatega. Peamisteks ja tõenäolisemateks neist on: raudtee- või auto-transport; sädemete tekkimine metallinstrumendi hõõrumi-

sest (teras- ja raudinstrumendid); hooletu ümberkäimine tulega; tuleohutusrežiimi mittetäitmine valgustamisel ja naftasaaduste soojendamisel; staatilise elektri laeng.

Raudteetsisternide täitmisel ja tühjendamisel naftasaadustest võivad süttimised tekkida veduri sädemetest rongikoosseisu etteandmisel, sädemetest, mis tekivad tsisternide kokkupõrkamisel, samuti ka tsisternide pidurdamisel metallist rattakingade abil või kangide või teiste metallesemete asetamise teel rattakodaratesse.

Et vältida süttimisi kõigist ülalmainitud põhjustest on tarvis: veduri sissesõitmisel naftabaasi territooriumile sulgeda tõmbeava, katkestada tõmbus ja lõpetada roopimine. Transport anda ette sujuvalt ja mitte lasta vedurit sõita lähemale kui 20 m tühjendamise kohast. Esimese klassi naftasaaduste etteandmisel peavad platvormid ja vagunid olema kaetud, nagu seda nõuab Teedeministeeriumi määrus.

Tsisternide pidurdamine metallist rattakingade või kangide abil on keelatud. Pidurdamiseks tuleb kasutada erilisi seadeldisi (käppi), mis paigutatakse ratta ja rööpa vahele.

Staatilise elektri ja selle sädeme tekkimise vältimiseks esimese ja teise klassi naftasaaduste sisse ja väljavalamisel tuleb sifoontoru, tsistern ja rööpad hoolikalt maandada. Et vältida esimese ja teise klassi naftasaaduste auramist sisse- ja väljavalamisel, tuleb sisse- (välja-) valamine muuta hermeetiliseks, milleks tuleb tsistern ja mahuti ava peale vooliku ja toru paigaldamist tihedalt katta presentkattega.

Sädemete tekkimise vältimiseks tuleb mahutite kaaned katta ettevaatlikult, ilma löökideta. Voolikute kandekastid ja muud seadeldised tuleb sisse- ja väljavalamisel ühendada samuti ilma löökideta. Ühendamist ja tihendamist võib teostada ainult puu- või vaskhaamrite või vasega kaetud instrumentide abil;

tühjendamisvoolikud ja metalltorud tuleb võimalust mööda varustada elektrit mittejuhtivatest metallidest otstega, mis väldivad sädemete tekkimise. Enne operatsioone 1. ja 2. klassi naftasaadustega tuleb metalltorud ja metallspiraaliga voolikud riidega mähkida.

Tsisterniluukide kaaned tuleb avada ja sulgeda sujuvalt, mitte lasta neil pöruda.

Äikese korral tuleb täitmis- ja tühjendamisoperatsioonid viivitamatult katkestada.

Kunstlik valgustus naftasaaduste sisse- ja väljavalamisel on lubatud vaid prožektorite või gaasikindlalt ehitatud elektervalgustajate näol.

Kergestisüttivate vedelike soojendamine on keelatud. Igasuguste muude naftasaaduste soojendamine aga on lubatud vaid kuuma vee ja auru abil. Lahtise tule kasutamine seks otstarbeks pole mingil juhul lubatud.

Peale täitmist või tühjendamist tuleb estakaad puhastada vedelkütuse jääkidest, koht aga, kuhu vedelkütus valgus, tuleb puhastada ja katta värske liivaga.

Täitmis- ja tühjendamiskohtadel peavad olema tulekustusvahendid ja tuletõrjeinventar, kusjuures ilma nende korrasolekuta pole sisse- ja väljavalamine lubatud.

4) Tuleohutusrežiim pumbajaamades.

Pumbajaamad naftasaaduste ümberpumpamiseks kuuluvad mitte üksnes tuleohtlike, vaid ka plahvatusohtlike ruumide hulka.

Neil juhtudel, kui naftasaaduste pumbajaamas kasutatakse plahvatusohtlikku tüüpi jõumasinat või elektrimootorit, eemaldatakse need pumbaruumist ja paigaldatakse ruumi, mis on eraldatud umbse tulekindla seinaga. Seejuures võllid, mis elektrimootorit pumpadega ühendavad, juhitakse läbi seinas asuva tihenduskarbi (toodud joonisel 32).

Ruumis, kus on paigaldatud plahvatusohtlikud mootorid, tuleb vältida naftasaaduste aurude tekkimise ja kontsentreerumise võimalus. Selleks ei tohi jõumasinate (elektromootorite) ruumi pumbaruumist eraldavas seinas olla ühtegi ava ega pragu. Iga päev tuleb kontrollida tihenduskarpide, mida läbivad pumpade võllid seinas, korrasolekut ja tagada nende hermeetilisus.

Pumbaruumis, kus naftasaaduste aurude ja plahvatusohtliku kontsentratsiooni tekkimine on väga tõenäoline, tuleb peale üldise tuleohutusrežiimi täita veel järgmisi tuleohutusnõudeid.

Et vältida tulikahjude tekkimist valgustusseadeldistest, ei tohi kasutada kunstlikku valgustust peale plahvatusohutute

kaevandustüüpi elektrilaternate või elektervalgustuse läbi pumbaruumi akna.

Naftasaadustega läbiimibunud eririietuse isesüttimise vältimiseks tuleb seda võimalikult sagedamini pesta ja hoida ainult ülesriputatuna.

Tule kiire leviku vältimiseks tulikahju puhul tuleb peale tööd pumbajaama põrandad ja rennid puhastada naftasaadustest, et viimaseid ei koguneks põrandale ja pumpade alla.

Pumbalaagrite süttimise vältimiseks ülekuumenemisest tuleb pumpasid määrada täpses kooskõlas tehnilise hoolduse normidega. Et tulikahjud ei tekiks staatilise elektri laengu läbi, tuleb valvata kõigi pumbamaja seadmete maaühenduste korrasoleku järele.

Suure hulga vedelikuaurude tekkimise vältimiseks tuleb keelata pumpadel töötamine mittekorrasoleva või sisselülitamata ventilatsiooni puhul.

Isikuline koosseis, kes teenindab pumbajaama, peab olema hästi instrueeritud ja kindlalt teadma, millised põhjused võivad pumbajaamas kutsuda esile tulikahju ja millist tuleohutusrežiimi seal tuleb täita.

Tulikahju kustutamiseks tuleb pumbajaam varustada paksvahulistele keemilistele käsikustutajatele, liivakastide ja labidatega.

5) Tuleohutusrežiim laboratooriumides.

Laboratooriumid kuuluvad tuleohtlike ruumide hulka, sest neis tehakse naftabaasis hoitavate ja sinna saabuvate naftasaaduste analüüsi. Selle juures soojendatakse neid tihti. Et vältida tulikahjude tekkimist laboratooriumi ruumides, eriti analüüside tegemisel, tuleb neis täita rangeimat tuleohutusrežiimi. Ei tohi lubada, et laboratooriumidesse kogutaks suur hulk naftasaadusi, eriti aga esimesse või teise klassi kuuluvaid.

Selleks tuleb hoida laboratooriumis mitte kõigi naftasaaduste proove, vaid ainult neid, mida on tarvis läbi töötada käesolevas vahetuses. Ulejäänud proovide hoidmiseks tuleb määrata eriline ruum (näiteks maa-aluse lao tüüpi).

Tuleohu vähendamiseks tuleb hoida päevaks vajalikke proove metallkappides või tihedalt sulguvate kaantega metallkastides.

Naftasaaduste analüüsimisel, eriti aga nende soojendamisel tuleb olla äärmiselt ettevaatlik.

Enne kui süüdatakse põleti kütuse soojendamiseks tuleb korrastada jahutaja normaalseks tööks, mis tagab naftasaaduste jahutamise ja kondenseerimise läbiajamisel.

Naftasaaduste läbiajamisel on tarvis valvata jahutaja ja põleti normaalse töötamise järele;

jahutaja ohtlikul kuumenemisel tuleb vähendada naftasaaduste soojendamist või katkestada soojendamine seniks, kuni taastatakse jahutaja normaalne töötamine.

Mitte mingil tingimusel ei tohi töökohta soojendusprotsessi kestel ilma järelevalveta jätta. Vajaduse korral lahkudes tuleb soojendusallikas välja lülida (kustutada). Soojendavate naftasaaduste jätmine ilma järelevalveta on reaalseks tuli- kahju tekkimise ja levimise ohuks.

Koha lähedusse, kus soojendamise teel analüüsitakse naftasaadusi, ei tohi paigutada teisi saadusi.

Naftasaaduste väljaurutamiseks lahtises anumas tuleb kasutada suletud ustega ventileeritavaid tõmbekappe.

Naftasaaduste destilleerimisel ei lubata kasutada lahtist tuld.

Kerge te fraktsioonidega vastuvõtjad tuleb kindlasti varustada jahutusega, kolbi alla aga, millest toimub naftasaaduste destilleerimine, tuleb paigutada pann vedeliku kogumiseks juhuks, kui kolb lõhkeb.

Analüüsideks kasutatavad tugevad mineraalhapped tuleb pikkamööda vette valada, mitte aga vastupidi. Kui tugevasse mineraalhappesse valada vett, võib see kutsuda esile tormilise reaktsiooni koos happe väljapaiskumisega.

Tuleoht tekib laboratooriumis ka naftasaaduste anumate pesemisel. Pesemisel tekivad vältimatult naftasaaduste aürud ja seepärast tuleb seda teostada eemal kohast, kus töötatakse lahtise tulega. Vesi tuleb peale pesemist valada kanalisatsiooni, mitte aga naftabaasi territooriumile, sest see masu- distaks territooriumi ja kutsuks esile tuleohu.

Kõik laboratooriumi ruumid tuleb varustada nõutava ventilatsiooniga ja tingimata keelata neis suitsetamine.

Peale töö lõpetamist tuleb laboratooriumis kõik põletid, lambid ja muud soojenduseseadmed kustutada või välja lülida.

Kõik kolbid ja katseklaasid reaktiividega, samuti ka naftasaaduste proovid tuleb sulgeda ja paigutada nende hoidmiseks ettenähtud kohta; lülida välja elekter.

4. Teravilja- ja seemnelaad.

Teravilja ja mitmesuguseid põllumajanduslikke seemneid ei või lugeda tuleohtlike saaduste hulka, ent teravilja- ja seemnehoidlad on teatud seisukohast tuleohtlikud. See oht seisneb järgnevas.

Salvestamise, kühveldamise ja muude operatsioonide ajal, mis on seotud teravilja ja seemne hoidmisega, tekib tolmu, mis järk-järgult koguneb hoidla kõigile konstruktsioonidele ja osadele. See tolm võib saada tule kiire leviku allikaks.

Teraviljal, samuti ka mõningail muil põllumajanduslikel seemnel on omadus kuumeneda salvestamisel ja niiskelt ning paksu kihina hoidmisel. Seejuures tekib temperatuuri tõus, mis on küllaldane põlevate konstruktsioonide süttimiseks.

Seepärast soovitatakse teravilja- ja seemnehoidlate tuleohtuse tagamiseks nende ehitamisel kasutada võimaluse piires kohalikke tulekindlaid materjale, nende puudumisel aga hoone põlevad osad süttimise vastu kaitsta (näit. seinad krohvida, üksikud sisemised konstruktsioonid katta tulekindlate segudega jne.).

Äärmiselt tähtis on, et teravilja- ja seemnehoidlate katused ehitataks tulekindlast materjalist (näit. katusekivid, eterniit, saviõled jne.).

Tulekindlate materjalide kasutamine väldib hoidla süttimise tulikahju puhul naaberhoonetes ja on samal ajal tagatiseks tule kiire leviku vastu tulikahju puhul hoidlas.

Et mitte luua liigseid tulikahju tekkimise allikaid, ei soovitata teravilja- ja seemnehoidlates kasutada kunstlikku valgustust. Kui see aga on hädavajalik, siis tuleb selleks kasutada elektervalgustust kui kõige tuleohtumat. Selle sisseseadmisel tuleb pidada kinni kõigist elektrotehnilistest normidest ja nõuetest. Juhtmestik valmistatakse kahest eraldi traadist ankrutel või suuremõdulistel rullikutel (nöörjuhtmete kasutamine ei ole käesoleval juhul lubatud). Lülitid ja kaitseseadmed, mis võivad tekitada sädet, paigutatakse väljapoole hoidla ruume ja asetatakse tulekindlatesse kastidesse.

Elektrienergia puudumisel antud maakohas või ettevõttes võib teravilja- ja seemnehoidlas kasutada ka petrooleumvalgustust, kuid ainult tuleohutusrežiimi rangel täitmisel.

Petrooleumvalgustuseks võib kasutada ainult laternaide „Nahkhiir“ või siis raudteetüpi laternaide.

Peale ülaltähendatud üldiste tuleohutusabinõude tuleb teravilja- ja seemnehoidlates tarvitusele võtta veel järgmised ettevaatusabinõud.

Kõik hoone osad ja konstruktsioonid hoidlas tuleb perioodiliselt puhastada tolmust.

Ahikütte ehitamine pole enamikes teravilja- ja seemnehoidlates lubatud. Hoidlates, kus hoitakse erikultuure, mis vajavad kindlat temperatuuri, (näit. maisiseemned koos tõlvikutega, sorgoseemned pöörises jne.) peavad ahjud olema ehitatud nii, et neid köetaks tambuurist. Ahikütte korral tuleb väga rangelt jälgida ahjude õiget ehitust ja tuleohutusrežiimi nõuete täitmist nende kütmisel.

Teravilja või seemnete isesüttimise vältimiseks tuleb: mitte salvestada teravilja või seemneid niiskelt;

võtta tarvitusele abinõud niiskuse tungimise vastu hoidlasse ja kui teravili on teatud määran niiskunud, teda perioodiliselt kuivatada;

süsteemiliselt kontrollida teravilja ja seemnete temperatuuri, selle tõusmisel üle 35° C kühveldada teravili (seemned) ümber, tuulutada, kuivatada jne.

Tulikahju kiireks kustutamiseks suvel tuleb hoidla juurde paigutada veetünnid ämbrite ja kustutusluudadega. Tuletõrje väljakutsumiseks tulikahju puhul tuleb hoidla juurde üles seada tuletõrje helisignaalvahendid.

5. Tagavaraosade laod.

Laod, milles hoitakse tagavaraosaid, ei kuulu tuleohtlike objektide hulka, kuid et tagavaraosad on suure materiaalse väärtusega, tuleb nende hoidmiseks luua tingimused, mille puhul süttimise võimalus oleks välditud.

Paralleelselt nende tuleohutusabinõude rakendamisega, mis väldivad tuleohu tekkimise, tuleb luua tingimused ka vara kiireks evakueerimiseks hoiuruumist.

Valgustuseks, kui see on tingimata vajalik, on lubatud hoiuruumides kasutada ainult elektervalgustust, mis on paigaldatud elektrotehniliste normide ja määruste järgi. Äärmisel juhul lubatakse elektrienergia puudumisel kasutada laternaid „Nahkhiir“ või raudteetüüpi laternaid. Laternate kasutamist võib lubada ainult tuleohutusrežiimi rangel täitmisel.

Et tagavaraosade hoidmine, nende ümberladumine ja jaotamine on seotud taara ja pakkematerjaliga, tuleb tingimata vältida liigsete põlevmaterjalide kogunemist.

Kogu tühi taara tuleb hoiuruumist eemaldada selleks eraldatud kohta, kõik pakkematerjalid aga hoida väljaspool hoiuruumi. Tagavaraosade lahtipakkimisel saadud pakkematerjal tuleb võimalikult kiiremini hoiuruumist eemaldada. Vara kiire evakueerimise võimaldamiseks tulikahju korral ei tohi läbikäike ja väljapääse ummistada sisustuse ja tagavaraosadega.

Neil kaalutlustel tuleb tagavaraosad paigutada kindlas korras riuleile või riitadesse, kusjuures seinte ja riulite (riitade) vahele peavad jääma vähemalt 0,6-meetrilised käigud, peakäigud — vähemalt 1 m, läbikäigud väljapääsu (väravate) vastas aga — väljapääsu (väravate) laiused.

Tagavaraosade hoidmisel riulitel tuleb viimased puhastada õlist. See on väga tähtis tule kiire leviku vältimiseks tulikahju korral hoiuruumis.

Loomulikult on keelatud hoida tagavaraosadega koos igasuguseid tuleohtlikke, seda enam kergestisüttivaid materjale ja vedelikke, sest tuleohtlikud ained ja vedelikud võivad tulikahju puhul viia tule levimiseni ja tagavaraosade hävimiseni. Samuti pole lubatud hoida tagavaraosasisid ruumides, mis pole tulekindlalt eraldatud igasuguste tuleohtlike materjalide ja vedelike hoidmise kohtadest.

Ülejäänus tagatakse tagavaraosade ladude tuleohutus lõigus „Üldised tuleohutusabinõud hoiuruumides“ käsitletud tuleohutusrežiimi täitmisega.

6. Hapetelaod.

Mõnede hapete tuleohtlikkus peitub selles, et puutudes kokku põlevmaterjalide, metallide ja mõnede muude ainetega nad kutsuvad esile temperatuuri tõusu, mis on küllaldane süttivate materjalide süütamiseks. On olnud juhtumeid, kus

mahavalatud azoothapest (kõige tuleohtlikum) süttis pakke- materjal (õled) ja korvid, milles happepudeleid hoiti. Peale selle eritab enamik happeid tulikahju puhul inimesele kahju- likke aure, mis raskendab tulikahju kustutamist.

Happeid tuleb tingimata hoida lahtistel maa-aladel või selleks eriliselt eraldatud ruumides.

Pudelid hapetega tuleb paigutada gruppidesse nii, et igas grupis oleks ainult üht liiki hape. Gruppide vahele tuleb jätta vähemalt 1-meetrilised kujud, mis hapete mahavalgumisel väl- diksid ühe grupi happe sattumist teise gruppi. Selline eralda- mine on eriti tähtis kangete azoot- ja väävelhapete hoidmisel.

Pudeleid hapetega tuleb kaitsta päikesekiirte läbi soojene- mise ja atmosfääriliste sademete eest. Pudelite soojenemine põhjustab hapete suure auramise ja pudelite lõhkemise. Niiskuse sattumine mõnedesse hapetesse, näiteks väävelhap- pesse, kutsub esile suure temperatuuritõusu. Kõik see võib viia pakkematerjali süttimiseni.

Tingimata on tarvis jälgida, et pudelid poleks valatud mitte liiga täis, korgid aga mitte liiga tihedalt suletud. See kaitseb pudeleid lõhkemise eest hapete suure auramise puhul.

Korvid hapetega täidetud pudelitega tuleb paigutada kind- lalt, et vältida pudelite ümberajamist ja hapete laialivalgumist.

Pole lubatud hoida hapetega koos tühja taarat ja pakke- materjali. Nende hoidmine peab toimuma eraldi kohas.

Hapete paigutamine soojusallikate lähedusse pole lubatud.

Pole lubatud hoida happeid koos kaltsiumkarbiidi, kustu- tamata lubja, õlide, metallipulbrite, rasvainete, põlev- ja kergestisüttivate vedelike ja kergestisüttivate materjalidega (heinad, õled jm.).

On keelatud hoida happeid elu-, tööstus-, teenistus- ja kul- tuurilis-elukondlike hoonete ning lasteasutuste keldreis. On tarvis meeles pidada, et hapete lao põlemisel eralduvad ohtli- kud gaasid, mis võivad mürgitada nende aurude piirkonnas olevaid inimesi.

Ruum hapete hoidmiseks tuleb varustada ventilatsioon- seadeldistega, mis garanteerivad happeaurude eemaldamise ruumist.

7. Kuur põllutöomasinate hoidmiseks.

Kuur põllutöomasinate ja traktorite hoidmiseks ehitatakse enamikus katusealuse kujul, millel on kolmes küljes (üks piki- külj ja kaks põikkülge) kinnised seinad. Neljas külj suletakse ettetõstetavate kilpidega.

Vahel on kuur kõigist neljast küljest seintega piiratud, sel juhul ehitatakse kuurile väravad inventari sisse- ja välja- veoks.

Põllutöomasinate kuuri ei kõeta ja selles ei ole kunstlikku valgustust. Kuid vaatamata sellele pole tulikahju tekkimise võimalus neis välditud. Tulikahju tekkimise põhjusteks võivad olla: hooletu ümberkäimine tulega, igat liiki sädemed, tule ülekandumine teistelt hoonetelt jne. Seepärast tuleb tingimata tarvitusele võtta abinõud süttimise vältimiseks kuuris ja eel- tingimuste loomiseks vara kiireks evakueerimiseks vajaduse korral. Inventar tuleb paigutada selle väljavedamise võimaluse suunas (suunaga värvate poole); kogu inventar, mis asub liikuvosadel, tuleb asetada ettepoole; kogukad masinaosad, näiteks kombaini niidumasin tuleb asetada nii, et need ei oleks takistuseks muu inventari väljavedamisel kuurist. Vära- vad või ette pandavad kilbid peavad hõlpsasti avanema; talvel tuleb värvate või kilpide esine puhastada lumest. Värvate kinnilöömine naeltega on kategooriliselt keelatud.

Kuuri tuleb perioodiliselt puhastada prahist ja rämpsust, samuti ka kergestipõlevatest materjalidest ja ainetest (hei- nad, õled jne.).

Pole lubatud hoida põllutöomasinatega koos põlev- materjale (lauad, palgid jne.) või kergestisüttivaid ja põlev- vedelikke.

On keelatud kasutada lahtist tuld ning suitsetada kuuris ja selle läheduses, samuti pole lubatud sisenemine kuuri lampide ja muude valgustusvahendite ning kaitsmata laternatega.

Kuuris ei tohi remontida traktoreid ja autosid juhul, kui see on seotud kergestisüttivate ja põlevvedelike või lahtise tule kasutamisega (keevitus, sepatööd jne.).

Kuuride kasutamine põllutöomasinate remondiks on luba- tud vaid erandjuhtudel ja tingimusel, et kuuris ei hoitaks midagi peale remonditava inventari.

Et vältida kuuri süttimist naaberehitustest, soovitatakse kuuride katused teha võimalikult tulekindlad või süttimise eest kaitstud (näiteks saviõled) ja ehitada kuurid tuleohutusnormide poolt ettenähtud kujadega.

10. p e a t ü k k.

KUIVATISED.

1. Teraviljakuivatised.

Teraviljakuivatised kuuluvad tuleohtlike objektide hulka järgnevail põhjustel:

teravilja kuivatamisel tekib tolmu ja süttivaid jäätmeid (aganad, õled jne.);

teravilja kuivatamisel kasutatakse soojendajat (kuivatusahju);

kuivatiste hooned ja sisemised seadeldised valmistatakse põlevmaterjalidest, mis püsiva temperatuuri mõjul loob reaalse ohu tulikahju tekkimiseks vähimastki tuleallikast.

Pealeselle on mehhaniseeritud kuivatistes jõumasinaid (harilikult naftamootor), ventilaatorid, isevedaja, transportöörid jne., mille eksploateerimine on samuti tuleohtlik.

Kõik see loob eeltingimused süttimiseks ja tule kiireks levimiseks.

Tulikahjude vältimine teraviljakuivatistes tagatakse ainult rangel tuleohutusmääruste täitmisel ja tuleohutusrežiimi säilitamisel.

Et teraviljakuivatisei on mitut tüüpi, siis ei osutu käesolevas raamatus võimalikuks kõigi nende tuleohtlikkuse iseloomustust anda; seepärast vaatleme vaid teraviljakuivatiste tuleohutuse peamisi põhimõttelisi küsimusi.

Teraviljakuivatistes kasutatakse kahte tüüpi soojendajaid:

1) keskkütteahjud, mis säilitavad kindla temperatuuri kuivatuskambris soojendaja seinte (kogu pinna) soojuselevitamisega; 2) kerisahjud, mis säilitavad nõutud temperatuuri kuivatuskambris soojendaja soojuselevitamise (mitte kõikides kuivatistes) ja gaaside läbi, mis tekivad kütuse põlemisel ning juhitakse mitte suitsukorstnasse, vaid kasutatakse vahetult vilja kuivatamiseks.

Tuletõrjelisest seisukohast on esimene tüüp soojendajaid, milles gaasid ei suundu vahetult kuivatuskambrisse, vaid kasutatakse ainult soojendaja seinte soojendamiseks, vähem ohtlik. Need soojendajad võivad kutsuda esile tulikahju vaid juhudel, kui nad pole korras või kui nende välispinnale satub kergestisüttivaid materjale ja tolmu.

Kerisetüüpi soojendajad aga võivad kutsuda esile tulikahju ka neil juhtudel, kui ei tagata vilja kuivatamisele suunatud gaaside täielik puhastamine. Seepärast tuleb kuivatistes, milles soojendajaks on kerisahi, rangelt valvata selle eksploatatsiooni järele.

Kerisahjude ehitamisel jäetakse ahju lõõri või kütteava võlvi pealsete telliste vahele tühi ruum. See tühik täidetakse pealt munakivikihiga, mõnede soojendajatüüpide juures aga algul plekiga ja seejärel kivikihiga.

Kerisahjude kütmise algul, kuni kivid ei ole veel soojenenud, juhitakse gaasid suitsukorstnasse. Niipea kui kivid küllaldaselt soojenevad, suletakse suitsukanal ja kõik gaasid, mis tekivad kütuse põlemisel, lähevad vahetult teravilja kuivatamiseks. Seejuures tungivad gaasid läbi kivikihi nagu läbi filtri. Gaaside filtreerimine toimub seetõttu, et hõõguvad kivid võimaldavad ära põleda kõigil kütuseosakestel, mis ahjus veel põleda ei jõudnud. Kõigi osakeste täielik ärapõlemine, see tähendab gaaside täielik puhastamine võib toimuda ainult järgnevail tingimustel:

kui kivikiht on küllaldane (harilikult tehakse see kiht sõltuvalt ahju konstruktsioonist 40—50 cm) ja kui kivid on õigesti asetatud (suured kivid all ja väikesed peal); kui kivid on eelnevalt küllaldaselt kuumenenud;

kui kivid, millest tehakse keris, on heakvaliteedilised (kivid peavad taluma kõrget temperatuuri ilma lagunemata).

Kerise vale ehitamine, selle viibinud remont, puudulik järelevalve kerise üle ja selle väär eksplateerimine võivad viia süttimiseni teravilja kuivatamisel.

On olemas veel üks viljakuivatise soojendaja eritüüp, milles puudub keris, kuid teravilja kuivatamine toimub küttegaasidega. Sel juhul (näiteks põllumajandusliku ehituse projektis nr. 1250, 1940. aastast antud mehhaniseeritud viljakuivatistes) puhastatakse gaasid nende juhtimise teel küttekoldest tsüklonisse. Tsüklonis kustutatakse sädemed, kaalukamad põlevad

osakesed aga, põrgates vastu tsükloni seinu, sadestuvad selle põhja. Seda tüüpi soojendajates võib tsükloni viibinud ja korrapäratu puhastamine tahmast viia selle süttimiseni ja tule levimiseni viljakuivatussüsteemis.

Peale soojendaja ja soojusekandja (gaaside, mida juhitakse viljakuivatisse), põhjustavad kuivatistes tuleohtu:

mootor koos kõigi tema kasutamisest tingitud süttimisvõimalustega;

kogu mehhaaniline seadeldis (liikuvad mehhanismid, ventiilaatorid jne.);

suitsetamine ja lahtise tule kasutamine;

tuleohutusrežiimi mittetäitmine;

tolm ja jäätmed, mis tekivad vilja ja seemnete kuivatamisel;

pideva temperatuuri mõjul äärmiselt kuivaks muutunud kuivatuskambri konstruktsioonid (kuivatussektsioonid, laed jne.);

kergestisüttivate materjalide kasutamine kuivatuskambri lae jne. soojakindlaks muutmisel.

Sellest lähtudes tulenevad tuleohutusrežiimi nõuded kuivatistes.

Keskkütteahjude ja kerisahjude ehitamisel tuleb täita järgmisi tuleohutusmäärusi.

Suitsukorstnal, mis läbib lae ja katuse, peavad olema vastavad, teises peatükis näidatud müüritised.

Enne igat kütmist tuleb soojendaja (ahi) hoolikalt üle vaadata. Ükskõik missuguste korratuste (praod, väljalangenud tellised jne.) puhul ahjus tuld süüdata ei tohi. Kui kuivatis töötab vahetpidamata, siis tuleb järelevaatust teha iga päev ja mistahes puuduste avastamisel need viivitamata kõrvaldada, kuigi selleks tuleks katkestada kütmine ja panna seisma kuivatusprotsess. Tuleb meeles pidada, et väiksemgi rike soojendajas võib põhjustada viljakuivatise hävimise koos viljaga.

Vähemalt kaks korda nädalas tuleb kõik suitsukanalid ja tahma kogunemise kohad tahmast hoolikalt puhastada, kasutades sama aega ka soojendaja hoolikaks ülevaatamiseks ja remondiks. Soojendajatel, kus tahm püütakse kinni tsükloni abil, tuleb seda ja segamiskambrit puhastada tahmast tunduvalt tihedamini, sest tahma süttimine tsüklonis tekitab vältimatult tulikahju kuivatuskambris.

11 Kerisahjude kasutamisel ei tohi gaase suunata vilja kuivatamisele enne, kui pole tagatud kerise küllaldane kuumenemine, mis on vajalik küttekoldes põlemata jäänud kütuseosakeste täielikuks ärapõlemiseks.

Kerisahju kiire nõgistumise ja suure hulga põlemata kütuseosakeste tekkimise vältimiseks ei tohi kasutada väga vaiguseid ja niiskeid puid, kasepuude kasutamisel aga tuleb need koorida.

Siibri sulgemisel suitsukanalis ja gaasi laskmisel vilja kuivatamisele tuleb tingimata jälgida, et ei väljuks kuivatuskambrisse puhastamata küttegaasi s. t. gaasi, milles leidub põlemata kütuseosakesi (süsi, tahm). Kui on märgata vähimaidki tundemärke põlemata kütuseosakestest (suits), tuleb viivitamata avada siiber suitsukorstnas ja jätkata kerisahju kuumendamist.

Kuivatamisel tuleb täita tehniliste eeskirjade nõudeid kerisahjude ekspluateerimise kohta, täites ahju ainult kindlate kütusekogustega (kaks-kolm halgu) ja üle kindla ajavahe miku nii, et temperatuuri kõikumine soojendajas ja kuivatamiskambris poleks üle 2° C.

Ahju lõõripealne tuleb iga päev hoolikalt puhastada tolmut ja soojendajale sattunud põlevmaterjalidest.

Soojendajat tuleb kütta ainult seda liiki kütusega, mis on antud ahjutüübi jaoks ette nähtud; näiteks ei või kütta ahju õlgedega, kui ta on projekteeritud puude jaoks jne.

Kütust tuleb ahju juurde tuua ainult vajaduse piirides, mitte mingil juhul pole lubatud kütuse kogumine kuivatisse; põhilised kütusetagavarad peavad asuma platsidel, mis on selleks ette nähtud ja asuvad eemal kuivatisest hoonest. Et kõik kuivatuskambril põlevad konstruktsioonid, sealhulgas ka kuivatusseksioonid, püsiva temperatuuri mõjul tugevasti kuivavad ja on otseselt süttimisohelikud iga vähemagi tuleallika puhul, aga ühtlasi võivad ka soodustada tulikahju kiiret levimist, tuleb kuivatuskambril lae ja seinte pind ning kuivatusseksioonide välispind ahju poolt küljest katta tulekindla seguga. Lihtsaima tulekindla seguna võib soovitada savivärvi (uhutud savist, millele on lisatud maalriliimi või kartulikoortest valmistatud tärklisekliistrit).

Seda värvi (soovitatud insener F. G. Gogoljevi poolt tema lihtsaima viljakuivatisest projektis ПЗС-3 valmistatakse järg-

nevalt: rasvane savi puistatakse veega täidetud tunni, segatakse hoolikalt läbi ja pärast liiva sadestumist (10—15 min. pärast) valatakse lahus teise nõusse. Pärast seda kui savi sadestub valatakse vesi tunnist maha ja uhitud savile lisatakse liimi. Enne värvisegu puitkonstruktsioonidele kandmist tuleb neis kõik praod kinni pahteldada saviseguga, mille hulka lisatakse peenikest liiva. Peale pahtlikorra kuivamist kaetakse puitosad esimese värvikihiga, peale selle kuivamist aga teise kihiga. Üldine värvikiht peab olema vähemalt 1—2 mm paks.

Kui majapidamises on lupja, siis soovitatakse uhitud ja lahustatud savile lisandada $\frac{1}{5}$ (mahust) uhitud saviseguga ühepaksust lahustatud lubjapiima. Sel juhul saavutatakse värvi vastupidavus ja liimi lisamise vajadus langeb ära.

Kuivatuskambri lagi tuleb kindlasti muuta soojakindlaks. Tuletõrjelisest seisukohast on väga tähtis, et kattekiht, mida kasutatakse soojakindluse tagamisel, oleks tulekindel. Eran-dina võib lubada kasutada põlevat kattesegu tingimusel, et ta segataks tulekindlate materjalidega (näiteks saepuru 10% lubjaga).

Kunstlikuks valgustuseks, kui see on kuivatises hädavajalik, soovitatakse kasutada elektrit. Elektrienergia puudumisel lubatakse kuivatistes kasutada petrooleumvalgustusseadmeid, kuid tingimusel, et täidetakse rangelt tuleohutuse määrusi, eriti aga keelatakse lampide täitmine ja petrooleumi hoidmine kuivatistes. Valgustusseadmetena lubatakse kasutada ainult raudteetüüpi või „Nahkhiir“ laternaid.

Kuivatises on keelatud suitsetada ja kasutada lahtist tuld.

Töö viljakuivatises peab olema usaldatud isikule, kes hästi tunneb vilja kuivatamist ja tuleohutusabinõusid, mille täitmine on kuivatise kasutamisel hädavajalik.

Viljakuivatises peavad olema ülal tuleohutuse tagamise instruktsioonid.

Pole lubatud lasta viljakuivatise töötada ilma pideva järelevalveta ja selle isiku pideva kohalviibimiseta, kellele viljakuivatis on usaldatud.

Viljakuivatise kasutamise ajal peab olema organiseeritud pidev valve temperatuuri üle kuivatuskambris, termomeetrite üle, mis on harilikult asetatud kuivatuskambri lae alla või muusse kohta (näiteks mehhaanilises viljakuivatises difuuserisse) sõltuvalt viljakuivatise tüübist.

Temperatuuri tõusu üle kindlaksmääratud tehniliste normide tuleb vaadelda mitte ainult kui teravilja kuivatamise tehnoloogia rikkumist, vaid ka kui tuletõrjemääruste rikkumist. See temperatuur, sõltuvalt vilja niiskusest ja muudest tingimustest, on kõikum, kuid ei tohi olla kõrgem kui 85° C.

Vili tuleb enne kuivatisse laadimist puhastada prahist, aganaist, õlgedest ja muudest lisanditest, mis võivad olla süttimise põhjuseks ja pealeselle mõjuvad kahjulikult vilja kuivatamise protsessile.

Mehhaniseeritud kuivatistes tuleb mootoriruumides (viljakuivatistest tulemüüri eraldatud) rangelt täita 6. peatüki 1. lõigus antud tuleohutusmäärusi. Peale selle on tarvis jälgida, et kõiki liikuvaid ja hõõrduvaid detaile määratakse õigeaegselt ja määrdeainet maha valamata; et olemasolevad ventilaatorid oleksid täiesti töokorras ja poleks süttimiste allikaks (näiteks tiibratta tiivaste puutumisel ventilaatori kesta yastu jne.); et kõik mehhanismid, sealhulgas laagrid ja ventilaatorid korrapäraselt ja hoolikalt puhastataks tolmu- ja porikihist.

Selhosprojekti (nr. 1250 — 1939. a.) tüüpi mehhaniseeritud kuivatistes ja teistes nendega sarnastes tuleb valvata gaasitorude, difuusorite, kuumkambrid, jahutuskambrid ja väljatõmbetoru isolatsiooni korrasoleku järele. Kõigis neis kohtades isoleeritakse põlevad konstruktsioonid savileotises immutatud vildile või asbestile löödud plekiga.

Enne kuivatise käikulaskmist on kuivatusmeister kohustatud:

üle vaatama kuivatusaparaadi, sisse- ja väljalaadimismehhanismid, torujuhtmed, difuusorid, gaasi jaotuskambrid, punkrid ja transmissioonid ning kõrvaldama häired (eriti aga pingutama flantside lödvenenud liitekohad, täitma praod, vahetama tihendused, mis ei ole korras, parandama soojusisolatsiooni kohtades, kus see on rikunud ja tegema kõik muud tööd, mis tagavad kuivatise tuleohutu töö);

kontrollima ülemiste ja alumiste lukkude automaatide korrasolekut;

kontrollima kogu kuivatise mehhaanilise sisustuse tööd tühjalt ja veenduma selle korrasolekus.

Pärast seda võib kuivatise ülemise šahtipealse punkri ja kuumkambrid viljaga täita, milleks lastakse töösse koptõstukid ja avatakse ülemise šahtipealse punkri alune siiber.

Kuumade gaaside šahtipealsesse punkrisse ja šahti sattumise vältimiseks on keelatud viljakuivatise töötamine ilma viljata punkris ja šahtis. Peale selle, kui šahtipealne punker ja kuumšaht on viljaga täidetud ja kütmine jõuab tööseisundisse (s. o. kui kütus täielikult põleb, mis määratakse kindlaks heleda suitsuta leegi järgi), lastakse kuivatise tööse. Selleks kuivatise teenindav personal: lülib kütte kuivatamisele üle, sulgedes siibriga suitsukanali, mis läheb korstnasse, ja avades seejuures harukanali külma õhu sissepääsuks segamiskambri;

laseb käiku ventilaatori, mis viib sooja kuivatusruumi, ja avab segamiskambri tsükloni esise pöördsiibri.

Kuivatise töötamisel tuleb tingimata jälgida, et kõik kuumšahti ukсед, toimeavad ja luugid gaasijaotuskambrites oleksid tihedalt suletud.

Kuivatise töötamisel tuleb jälgida, et alumine punker viljaga liialt ei täituks. Alumise punkri ületäitumise korral tuleb automaat viivitamatult tühikäigule lüüda, vaheluuk sulgeda, kütmine korstnasse suunata, mõlemad ventilaatorid seisma panna ja punker tühjendada.

Küttekolde tööks ettevalmistamisel tuleb:

kõrvaldada kõik häired kuivatusahjus, selle lõõrides ja suitsukanalites; vaadata üle tõmbeventilaator ja elektrimootor ning puhastada need tolmust; ajamirihma keerates kontrollida, kas ja kui palju on laagrites määret, mille tulemusena võib ühtlasi kindlaks teha, kas mootoris või ventilaatoris on kõrvalisi esemeid; veenduda sadestustsükloni täielikus korrasolekus; enne kütmise algust puhastada sadestusest ja kinnitada poltidega tsükloni alumises osas asetsevad siibrid. Kuivatise töötamisel tsüklonisse sadestunud tahma tuleb eemaldada vähemalt kaks korda vahetuse jooksul.

Kuivatise töötamisel ei või avada mõlemaid siibreid korraga, sest siis võivad tulised põlemata osakesed sattuda kuumšahti, süüdata kuuma hõljuva tolmu ja tekitada plahvatuse.

Vilja süttimise puhul kuivatuskambris tuleb: viivitamatult katkestada vilja juurdeandmine kuivatisele ja lattu; lasta vili jahutusšahti ja matta see kinni ülemises punkris asuva viljaga, jahutusšahti punkrist väljunud vili lasta põrandale (mitte kopptöstukitesse), hõõguv vili koguda metallkastidesse või ämbritesse ja üle valada veega.

Niisket vilja etteandva kopptõstuki või transportööri ootamatul seismajäämisel võib kuivatamist jätkata ainult juhul, kui ülemises šahtipealse punkris on küllaldane viljatagavara. Kui aga see vili on lõpukorral, tuleb kuivatise töö viivitamatult katkestada kuni kopptõstuki või transportööri vea parandamiseni ja ülemise punkri täitmiseni viljaga.

2. Puuvillakuivatised.

Puuvill, eriti kuivas olekus, on äärmiselt tuleohtlik nii süttimise suhtes vähimastki tuleallikast kui ka tule levimise kiiruse suhtes.

Väiksemalgi puuvilla süttimisel või isegi hõõgumisel tekib suur hulk väga mürgist suitsu, mis ülimal määral raskendab tulekolde avastamist ja kustutamist.

Puuvilla kuivatamise protsessis tekib tolm, mis on ohtlik tulikahju tekkimise ja selle kiire levimise suhtes.

Seepärast kuuluvad puuvillakuivatiste ruumid ja puuvilla kuivatamise protsess väga tuleohtlike hulka. Puuvillakuivatistes tuleb täpselt täita kõiki kuivatamisprotsessi kohta kehtivaid tuleohutusnõudeid.

Puuvillakuivatiste tuleohutuse tagamisel on otsustav tähtsus tuleohutusabinõude tarvituselevõtmisel enne kuivatamise algust s. o. kuivatiste tööks ettevalmistamisel.

Seepärast tuleb enne kuivatise kasutamist peale kuivatise katkestamatut tegevust tagavate tööde rakendada veel järgnevad tuleohutusabinõud:

hoolikalt kontrollida soojendaja (keskkütte) seisundit. Igasuguste, kas või vähimategi puuduste avastamisel küttekolde, soojenduslõõrides ja suitsukorstnates teha vajalik ja hoolikas remont;

puhastada lõõrid ja korstnad tahmast, aga kuivatise kasutamisel puhastada neid tahmast vähemalt kord dekaadis;

kontrollida riulite ja restide korrasolekut, et vältida puuvilla laadimisel selle pudenemist lõõridele, ja kõrvaldada kõik rikked. Selleks, et puuvill ei pudeneks lõõridele, ei tohi pilud alumistes riulites või restides olla laiemad kui 0,5 cm;

kontrollida termomeetrite olemasolu kuivatuskambris;

puhastada kuivatise ruumid ja nende juurde kuuluv territoorium prahist;

küttetagavarad koondada mitte lähemale kui 50 m kuivatistest;

varustada kuivatise ruumid algelisemate tulekustutusvahenditega (veega tünnides või toobrites ja käsikustutajatega), samuti ka tuletõrjeinventariga (ämbrite, pootshaakide, kangide, hangude ja muuga);

instrueerida isikuid, kes vastutavad puuvilla kuivatamise eest, samuti ka kõiki kuivatise töötajaid tuleohutusabinõudest;

panna kuivatise ruumidesse üles tuleohutusmäärused.

Kuivatist võib kasutada alles pärast seda, kui on teostatud kõik tuleohutusüritused ja komisjon tuletõrje esindaja osavõtul annab nõusoleku kuivatise kasutuselevõtmiseks.

Puuvilla kuivatamise protsessis tuleb rakendada järgmisi tuleohutusabinõusid:

iga päev vaadata üle soojendaja seisund ja viivitamata kõrvaldada kõik kuivatise töötamisel ilmnevad puudused;

korrapäraselt pühkida tolmu kõigilt kuivatuskambri ja kuivatise konstruktsioonidelt, laskmata tolmu konstruktsioonidele ja sisustusele koguneda;

peale igat puuvilla sisselaadimist vaadata hoolikalt üle kõik soojendaja ja lõõride välispinnad, hoolikalt koristada neilt sisselaadimise ajal juhuslikult sinna sattunud või restidest läbilangenud puuvill ja muud materjalid;

mitte koguda kütust soojendaja kütteavaesisesse kaevendisse, vaid tuua seda küttekolde juurde vastavalt vajadusele;

valvata kuivatuskambri temperatuurirežiimi järele. Mitte lasta temperatuuril tõusta üle kehtestatud tehniliste normide;

pärast toorpuuvilla kuivatamist puuvill jahutada, mitte asetada kuuma toorpuuvilla kottidesse, sest see võib peale puuvilla riknemise põhjustada ka selle isesüttimise;

mitte koondada kuivatisse puuvilla enam kui üheks sisselaadimiseks;

keelata kuivatises suitsetamine, lahtise tule kasutamine ja igasugune kõrvaliste materjalide, esemete ja ainete, seda enam aga kergestisüttivate ja põlevvedelike hoidmine. Suitsetamiseks tuleb eraldada vastav koht väljaspool kuivatise ruume;

mitte jätta kuivatist töötamisel ilma järelevalveta või usaldada järelevalvet kuivatusprotsessi üle vilumatule isikule;

kunstliku valgustuse (ainult elektervalgustus) puhul valvata selle täieliku korrasoleku järele. Erandina, ainult tule-
tõrje loal ja erijuhul ning kõigi ettevaatusabinõude rangeimal
täitmisel, võib lubada kuivatise valgustamist petrooleum-
laternatega „Nahkhiir“ või raudteetüpi laternatega.

3. Tubakakuivatised.

Tubaka kuivatamine toimub looduslikul ja tulega kuivatami-
se teel.

Tubaka kuivatamine looduslikul viisil toimub erilistes kui-
vatuskuurides, mille pikkus on 80 ja enam meetrit ja kus toi-
mub tubakalehtede järkjärguline kuivamine loodusliku venti-
latsiooni ja välisõhu temperatuuri mõjul.

Sellistes kuivatistes pole tuleallikaid ning seepärast taga-
takse tuleohutus siin-suitsetamise ja lahtise tule kasutamise
keelamise ja puhtuse säilitamisega. Tuleb meeles pidada,
et kuivatuskuurides, eriti kuiva tubaka puhul, võib iga sütti-
mine viia tule väga intensiivsele levimisele.

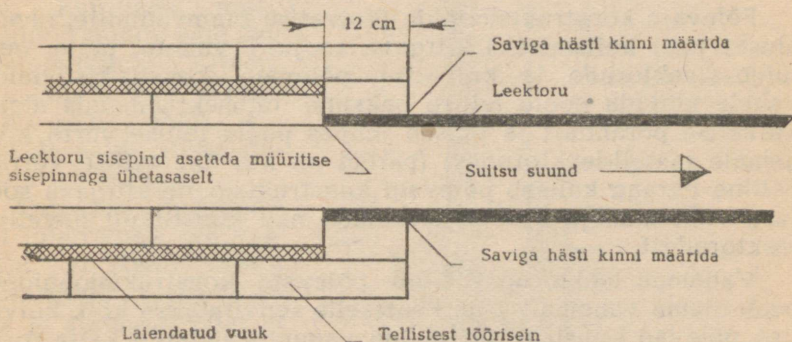
Kuivatuskuur tuleb varustada elementaarsete tulekustutus-
vahenditega — käsikustutajatega, veega tünnides ja ämbritega
nende juures.

Kõetavad tubakakuivatised on tuletõrjeli-
sest seisukohast tunduvalt ohtlikumad kui kuivatuskuurid või
kõetavad viljakuivatised. Et kuivatada tubakalehti, milles on
kuni 80% niiskust, ei piisa lihtsalt soojendaja tellispinnalt
saadavast soojusest. Seepärast kuivatatakse kõetavais tubaka-
kuivatistes (näit. Põllumajanduslike ehituste projekti 1934.,
1938. ja 1946. a. väljaande järgi ehitatud) tubakalehti kuuma
õhuga, mille soojenemine tagatakse tellistest lõõridega, mis
vahelduvad plekist leektorudega. Plekist leektorude kasuta-
mine kuivatises on väga tuleohtlik, sest: eraldub kiirgav soo-
jus, mis võib põhjustada lähedalasuvate põlevate konstruktsi-
oonide isesüttimise; sädemed võivad sattuda kuivatisse toru-
des tekkivatest sisepõlemistest, samuti ka ebatihedustest koh-
tades, kus metalltorud liituvad või tellislõõridega ühinevad;
metalltorudele langenud või leektorude alla kuhjunud kuivad
tubakalehed võivad süttida.

Tubaka kuumkuivatistes, mis on ehitatud vanade projek-
tide järgi, paigutatakse leektorud kõigest 38 cm kaugusele

kuivatise põlevatest konstruktsioonidest. Tuletõrjelisest seisukohast on selline paigutus lubamatu, sest see on seotud puitkonstruktsioonide süttimise reaalse ohuga.

Peale tuleohutusrežiimi üldiste abinõude, mis on analoogilised eeltoodutega (vt. lõik „Viljakuivatised“), tuleb tubakakuivatistes teostada rida üritusi, mis on spetsiifilised ainult neile kuivatistele.

Joon. 30. Tellistest lõõride ühendamine metallist leektorudega.

Elkõige tuleb tubakakuivatistes tagada leektorude ohutus.

Leektorude kiire läbipõlemise ja nendest kuivatusruumi sädemete sattumise vältimiseks tuleb need torud valmistada ühest tükist, s. o. ilma valtside ja liitekohtadeta. Kui kuivatise ehitamisel ühest tükist torusid ei leidu, tuleb nende asemel valmistada vähemalt 2 mm paksusest plekist torud ja tingimata keevitatud valtsidega. Et õigeaegselt avastada igasugused torude rikked, tuleb kehtestada pidev järelevalve nende üle. Ei tohi lubada torude kasutamist kuni läbipõlemiseni, läbipõlemisohus olevad torud tuleb õigeaegselt vahetada. Kohad, mis hakkavad läbi põlema on kergesti märgatavad, sest torud kuumenevad nendes kohtades väga tugevasti, muutudes punaseks. Metallist leektorud tuleb ühendada tellistest lõõridega nii, et oleks välditud suitsu ja sädemete tungimine kuivatisse. Selleks peavad leektorud ulatuma tellistest lõõri sisse vähemalt 12 cm või siis toru poole läbimõõdu võrra. Tel-

listest lõõride ja leektorude ühenduskohad peavad olema absoluutselt tihedad, need tuleb saviga kinni määrida ja paigaldada nii, nagu on näidatud joonisel 30. Leektorude tellisena ühinemise kohad tuleb iga päev järele vaadata ja kõik ilmnunud ebatihedused saviga kinni määrida.

Metalltorud ja tellistest lõõrid tuleb mitte harvemini kui 2 korda kuus (kuivatise kasutamise perioodil) puhastada tahmast ja puhastuskohad hoolikalt saviga kinni määrida.

Põlevate konstruktsioonide (kuivatise raamvagunite, nende aluste jne.) kaitsmiseks kiirgava soojust vahetu mõju eest tuleb leektorude ja kuivatise põlevate konstruktsioonide vahele ehitada poole tellise paksune tellisekraan, mis algab kuivatise põrandast ja tõuseb umbes poole tellise võrra kõrgemale metall-leektorudest (parem on kui ühe tellise võrra). Selline ekraan kaitseb põlevaid konstruktsioone kiirgava soojust vahetu mõju eest ja eemaldab nad kunstlikult metallist leektorudest.

Vahemaa leektorudest kuni põlevate konstruktsioonideni peab olema vähemalt 1 m. Pealeselle soovitatakse kõik kuivatise põlevad konstruktsioonid ja vagunite detailid katta torudepoolsest küljest tulekindlate segudega (värvidega).

Tubaka sisse- ja väljaladimisel tuleb jälgida, et lehed ei satuks tellistest ja metallist lõõridele. Uheks tuleohtlikuks kohaks on tubaka ventilatsioonišaht, mille keskelt läheb läbi metallist suitsukorsten. Ventilatsioonišaht tuleb küttekoldest kuni poole katuseni valmistada tellistest, pealpool katust aga puukastina, mis seestpoolt on kaitstud savileotises immutatud vildile löödud plekiga. Metallist suitsukorsten, mis kulgeb piki ventilatsioonišahti tsentrit, kinnitatakse selle seinte külge metallist kinnistitega.

Puust ventilatsioonišaht võib süttida järgmistel juhtudel:

kui šahti seinad pole seestpoolt kaitstud savileotises immutatud vildile löödud plekiga või kui see isolatsioon on kohati rikutud;

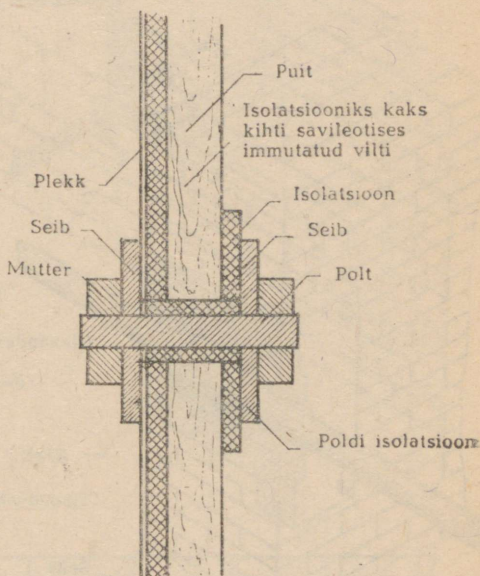
kui metallist suitsukorsten šahtis on kinnitatud vahetult puitlaudade külge, mille tagajärjel suitsukorstna temperatuur kandub läbi metallkinnistite puidule;

kui metallkorsten kuskilt läbi põleb, mis põhjustab sädemete ja kuumade gaaside sattumise šahti.

Selleks, et vältida ventilatsioonišahti süttimist, tuleb: suitsukorstnatega ventilatsioonišahti ehitamisel teha šahti sisse vastupidav isolatsioon savileotises immutatud vildi kahekordsele kihile või asbestile löödud plekiga; seejuures tuleb plekk lüüa peale nii, et sädemed ei satuks selle alla (juhul kui ventilatsioonišahti satub sädemeid);

metallkinnistid, mis toetavad suitsukorstnat, kinnitada mitte vahetult puule, vaid isolatsioonikihile (joon. 31). Poldid, mis läbivad šahti seinu, tuleb isoleerida savileotises immutatud vildiga;

kuivatise kasutamisel tuleb kogu aeg valvata, et šahti seinte isolatsioon oleks korras ja suitsukorstnal ei oleks läbipõlenud kohti, — need tuleb viivitamatult remontida. Šahti metallist suitsukorstna korrasolekut tuleb eriti hoolikalt kontrollida enne kuivatise kasutamise algust. Enne kuivatise tegevusselaskmist tuleb kõrvaldada kõik tulekahju tekitada võivad rikked.

Joon. 31. Metallist suitsutoru toendi jala kinnitamine ventilatsioonišahti puitseinale.

11. peatükk.

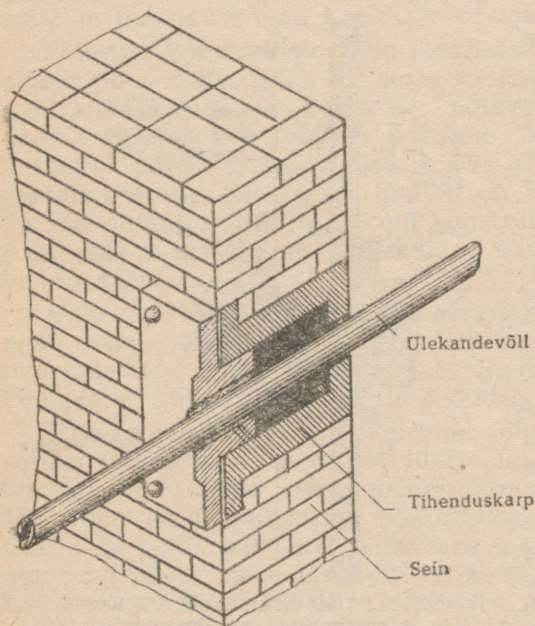
SEEMNEPUHASTUSPUNKTID.

Seemnepuhastuspunktid, mis on ette nähtud seemnete puhastamiseks, kuuluvad tuleohtlike objektide hulka. Seemnepuhastuspunktide suurem tuleohtlikkus seletub sellega, et seemnete puhastamisel tekib suur hulk tolmu, mis mitte

ainult et süttib kergesti, vaid selle suure kontsentratsiooni puhul õhus võib moodustada ka plahvatusohtliku segu.

Seepärast tuleb seemnepuhastuspunktide tuleohutuse tagamiseks suhtuda erilise tõsidusega.

Süttimiste põhjuseks seemnepuhastuspunktides võivad olla: ükskõik millise tuleallika kasutamine, suitsetamine, kunstlik valgustus, mida kasutatakse ilma tuleohutusmääruste nõudeid täitmata, rikkis ahjud ja nende ebaõige kasutamine, ülekandevõlli ja viljapuhastusmasinate laagrite ning hõõrduvate osade korrapäratu õlitamine, kõrvaliste esemete sattumine viljapuhastusmasinatesse ja tuleohutusrežiimi mittetäitmine mootoriruumis.

Joon. 32. Tihenduskarbi ehitus ülekandevõlli juhtimiseks läbi sein.

Mootoriruumis tuleb täita niisamasuguseid tuleohutusnõudeid nagu masina-traktoriremonditöökoja jõujaamas.

Peale selle on tarvis hoiduda, et tolm ei tungiks seemne-

puhastamisruumist mootoriruumi. Tolm võib mootoriruumi sattuda läbi seinas asuva ava, mida läbib ülekandevõll. Tolmu sissetungimise vältimiseks läbi selle avause tuleb mootori juurest tulev võll juhtida läbi tihenduskarbi, mis on näidatud joonisel 32. Kui sellise tihenduskarbi ehitamine osutub võimatuks, võib avause kaitsta kilbiga (joon. 33), või metallkattega (joon. 34).

Joon. 33. Ülekandevõlli jaoks seinas olevat ava katva kilbi ehitus.

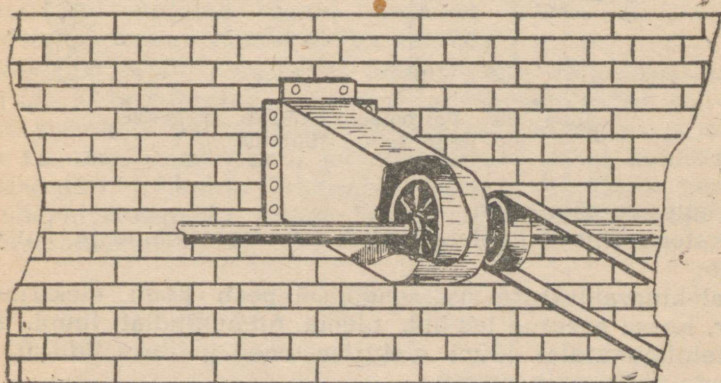
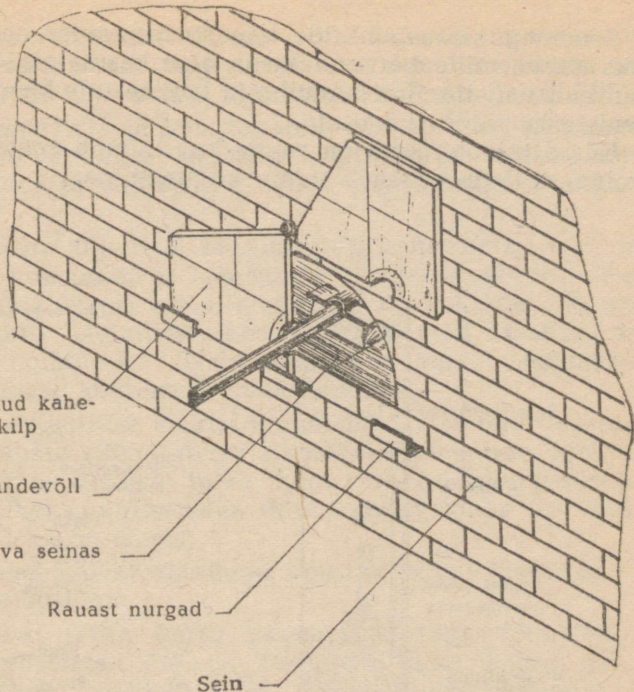
Plekiga kaetud kahekordne laudkilp

Ülekandevõll

Ava seinas

Rauast nurgad

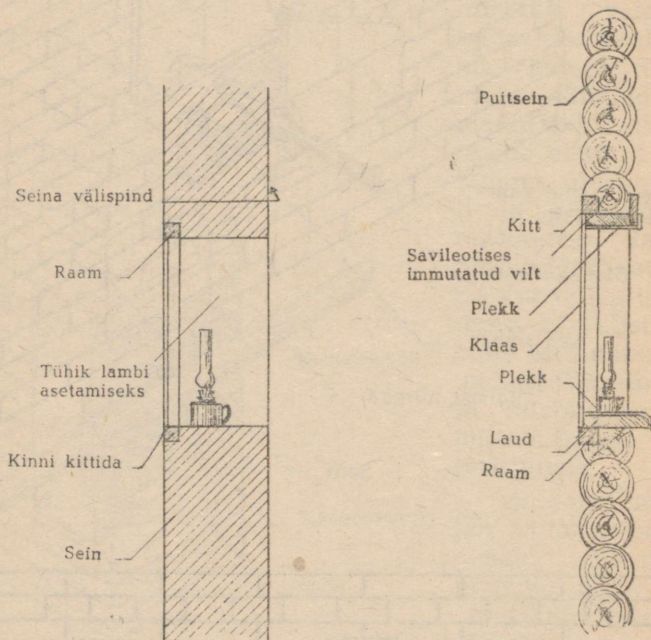
Sein

Joon. 34. Ülekanderatta metallkate.

Seemnepuhastuspunktide teenistusruumides ehitatakse talveks ahjud, mille korrasoleku ja õige kasutamise järele tuleb hoolikalt valvata. Suitsetamine ja lahtise tule kasutamine pole teenistusruumides lubatud.

Kõige tuleohtlikum on ruum, kus toimub seemnete puhastamine, millega kaasneb tolmu kogunemine.

Joon. 35. Petrooleumilampide paigaldamine seinte tühikuis.

Selles ruumis tuleb:

kategooriliselt keelata lahtise tule kasutamine ja suitsetamine;

elektervalgustuse sisseseadmisel peab kogu elektriarmatuur, kaasa arvatud lambid, olema tolmukindlat tüüpi. Kõik mittetolmukindlat tüüpi elektriseadmed (näiteks lülitid) paigutada väljapoole ruumi;

kui elektervalgustust ei ole võib kasutada petrooleumvalgustust, kuid ainult tingimusel, et valgustusseadmed paigutatakse seintes asuvatesse klaasitud avadesse (joon. 35);

masina laagritele ja hõõrduvatele osadele ning transmissioonile sadestuva tolmu süttimise vältimiseks tuleb rangelt jälgida laagrite ja hõõrduvate osade määrimiseks ettenähtud tähtaegu.

Sageli määre tilgub ja masuudistab konstruktsioonid, mis asuvad liikuvate osade ja laagrite määrimiskohtade all. Selle nähtuse ärahoidmiseks soovitatakse nende kohtade alla riputada traatidele metallvannikesed või pannid mahatilkuva määredeõli kogumiseks. Neid seadeldisi tuleb regulaarselt puhastada neisse kogunenud määredeõlidest.

Et vältida staatilise elektri kogunemist, mis tekib seemnepuhastusmasinate rihmarataste rihmadel, tuleb see kindlasti maasse juhtida. Selleks tuleb kogu transmissiooni-süsteem maandada. Üheks olulisemaks tuleohutusabinõuks on võitlus tolmuaga. Selleks on tarvis:

tagada seemnepuhastusruumi ventileerimine looduslike ja kunstlike tõmbustega;

järjekindlalt (mitu korda päevas) pühkida tolm kõigilt masinatelt, põrandalt jne. ja vähemalt kord kolme päeva jooksul pühkida hoolikalt tolm kõigilt konstruktsioonidelt, seintelt, laelt, toenditelt jne.

Tulikahju kustutamiseks peavad seemnepuhastuspunktides olema käsikustutajad, tünnid veega ja ämbrid. Et vesi ei prahistuks, peavad tünnid olema kaetud.

Käsikustutajate pihustajate ummistumise vältimiseks tuleb neid iga päev puhastada. Seemnepuhastuspunktides soovitatakse seemnete puhastamisel töötavatest inimestest moodustada tuletõrje-toimkonnad, jaotades nende vahel kohustused ja inventari tulikahju tekkimise juhuks. Kindlasti peavad seemnepuhastuspunkti ruumi läheduses olema tulikahjuhäire signaalvahendid.

KUTTEKLOTSIDE VALMISTAMISE BAAS.

Gaasigeneraator-traktorite ja -autode arenemise ja levimisega põllumajanduses tekib vajadus organiseerida üksikuis põllumajandus-ettevõtteis kütteklotside valmistamise baasid.

Kütteklotside valmistamise baasi all mõistetakse kohta, kus hoitakse ja töödeldakse küttepuid ning kuivatatakse ja säilitatakse kütteklotse.

Et kõigis neis kohtades on suur kogus puitmaterjali ja selle jäätmeid, siis tuleb klotside valmistamise baasid lugeda tuleohtlike objektide hulka. Kõige tuleohtlikumad on klotside valmistamise, kuivatamise ja hoidmise kohad.

Küttepuid laos paigutatakse puud riitadesse või virnadesse. Parimate looduslike tingimuste saavutamiseks küttepuid kuivatamiseks laotakse see riitadesse nii, et kahe rea vahele jääb õhuvähe. Tuleohtlikumad on klotsid, sest tulikahju korral tekitab see loodusliku tõmbuse, mis soodustab tule kiiret levimist.

Tuleohutuse tagamiseks puuladudes tuleb täita järgmisi tuleohutusmäärusi:

virnade või haluriitade mõõtmed ei tohi ületada pikkuselt 20 m ja kõrguselt 2 m. Virnade ja haluriitade vahele tuleb jätta piki riita vähemalt 10-meetrilised ning virnade ja haluriitade otste vahele 5-meetrilised kujud.

Küttepuid hoidmise territoorium peab asetsema vähemalt 50 m kaugusel igasugustest tööstus-, lao-, abi- ja eluhoonetest ja vähemalt 100 m kaugusel kergestisüttivate või põlevmaterjalide (heinad, puuvill jne.) hoidmise kohtadest.

Küttepuid hoidmise territooriumile tuleb laiali asetada tünnid veega (suvel), mitte vähem kui üks iga virna või haluriida kohta; tünnide juures peavad olema ämbrid ja luuad. Selline tünnide paigutus tagab võimaluse tulikahju korral kiiresti anda vett tulikahjukohale ja likvideerida see juba algul.

Territooriumil, kus hoitakse küttepuid, on keelatud kasutada lahtist tuld, suitsetada ja teha töid, mis tekitavad sädemeid. Küttepuid lao territoorium tuleb hoida alati puhas, selleks tuleb jäätmed kokku koguda ja viivitamatult eemaldada.

Puidu klotsideks töötlemisel saagitakse puu ketasteks ja kettad raiutakse nõutava suurusega klotsideks.

Töötlemisruumis võib süttimise põhjustada: mootor (kehivate normide kohaselt peab mootor asetsema tulekindlate seintega eraldi ruumis); elementaarse tuleohutusrežiimi rikumine (suitsetamine, lahtise tule kasutamine jne.), mis suure hulga jäätmete, puutolmu jne. puhul võib viia tule kiire levimiseni; laagrite ja ketassae võlli ülekuumenemine; elektrimootor (elektrimootoriga käivitatavate saagide puhul) ja elektriseadmed.

Peale üldise tuleohutusrežiimi abinõude tuleb saagimise ja ketaste klotsideks raiumise ruumides koristada jäätmeid tingimata kogu tööpäeva vältel. Pärast töö lõpetamist aga koristada kõik jäätmed, samal ajal seadeldistelt tolmu pühkides. Perioodiliselt, kuid vähemalt kord nädalas, tuleb pühkida tolmu kõigilt saeruumi konstruktsioonidelt.

Laagrite ülekuumenemise vältimiseks tuleb neid määrida regulaarselt tehnilistele normidele vastavalt, kuid nii, et määride oli ei tilguks põrandale ja sisustusele ning ei masuudistaks seda. Laagrid tuleb peale selle veel hoolikalt puhastada tolmust, sest tolmu soodustab laagrite ülekuumenemist, mis võib põhjustada nende süttimise.

Juhul, kui saag töötab elektrimootori jõul, tuleb valvata et mootor ja elektrijuhtmed oleksid korras.

Ei tohi lasta elektrimootoreid töötada kahel faasil. Tingimata on tarvis jälgida, et elektrimootor poleks ülekoormatud ja üle ei kuumeneks ning süstemaatiliselt puhastada elektrimootorilt, elektriseadmetelt ja elektrijuhtmetelt jäätmeid ja tolmu. Kui elektrimootorid ja elektriseadmed, mis on paigaldatud saagimisruumis, ei ole saagimiskohtadest tulekindlate seintega eraldatud, peavad nad kehtivate normide järgi olema kinnist tüüpi. See väldib tolmu ja puidujäätmete sattumise voolu juhtivatele ja sädettekitavatele osadele.

Et tolmu ja jäätmeid ei satuks elektrimootori ruumi (kui see on paigaldatud eraldi ruumi), tuleb valvata nende seadmete korrasoleku järele, mis sulevad seinas asuva ava, mille läbib võll või transmissioon.

Tunduvat tuleohtu kujutab endast kütteklotside kuivatamise protsess.

Kütteklotse kuivatatakse looduslikult (selleks eriliselt ettenähtud kuurides või katusealustes) ja kunstlikult. Viimane kuivatusviis on tuleohtlikum kuivatusahju tõttu.

Looduslikul kuivatamisel tuleb rangelt ja kunstlikul kuivatamisel eriti rangelt valvata üldise tuleohutusrežiimi määruste täitmise järele.

Harilikult kuivatatakse kütteklotse selleks kohandatud vilja-, seemne-, viljavihkude- ja muude põllumajanduslike kultuuride kuivatistes. Seepärast tuleb tuleohutuse tagamiseks klotside kuivatamisel täita neidsamu nõudeid, mis vilja, puuvilla jne. kuivatamisel.

Kolmas osa.

TULEOHUTUSABINÕUD VALISPÕLLUTOODE AJAL.

TULEOHUTUSABINÕUD VÄLISPÖLLUTÖÖDE AJAL.

Põllutööde ajal, eriti viljakoristamise ja -peksmise puhul tekivad tulikahjud tuleohutusrežiimi mittetäitmise ja traktorite, põllutöomasinate ning autode tuleohutut tööd tagavate abinõude rakendamata jätmisel.

Süttimiste arvu vähendamine põllutööde ajal sõltub suurel määral MTJ-dest, sovhoosidest ja teistest põllumajanduslikest ettevõtetest, samuti ka nende kaadrist: traktoristidest, kombaineritest, masinistidest, autojuhtidest jne.

Et vältida süttimisi põllutööde ajal, tuleb kogu MTJ-de, sovhooside ja teiste põllumajanduslike ettevõtete isikulisele koosseisule, kes töötab põllul, õpetada tuleohutusmäärusi selleks, et neid määrusi põllutööde ajal täidetaks, ja rakendada abinõusid, mis tagaksid põllumajanduslike masinate, traktorite ja autode tuleohutu töö põllul.

13. p e a t ü k k.

ULDINE TULEOHUTUSREŽIIM VILJAKORISTAMISE JA -PEKSMISE AJAL.

Viljakoristamise ja -peksmise ajal on tulikahjude vältimisel aluseks tuleohutusrežiimi täitmine. Kohtades, kus vilja koristatakse ja pekstakse, pole lubatud suitsetada, süüdata tikke, teha lahtist tuld ka jõumasinate ja mehhanismide remontimiseks. Suitsetamine on keelatud samuti masinistiputkades. Suitsetamiseks tuleb tingimata korraldada vastavad kohad, mis on puhastatud rohust, põõsastest jne.; neile kohtadele tuleb paigutada tünnid veega või kaevata maa sisse augud suitsuotste ja tikkude äraviskamiseks.

Et vältida süttimisi lõkete sädemetest, ei tohi neid süüdata kohtades, kus koristatakse ja pekstakse vilja, samuti ka valmivate kultuuride ja traktorite, põllutöomasinate ja autode seisukohtade läheduses.

Välilaagrites, kus valmistatakse toitu, peavad igasugused kolded ja lõkked olema pideva järelevalve all. Kui lõket või

kollet enam ei vajata, kustutatakse tuli hoolikalt liiva või veega.

Teravilja- ja tehniliste kultuuride koristamise ajal on keelatud süüdata kuiva kulu ja mättaid. Kui kulu või mätaste süütamine on vajalik võitluseks põllumajanduslike kahjuritega, tuleb seda teha mitte kuiva või tuulise ilmaga ja tingimusel, et juures viibib küllaldane arv inimesi, samuti on käepärast ka tulekustutusvahendeid. Pealeselle tuleb võtta tarvitusele kõik abinõud, et likvideerida tule levimise võimalus põletamisele kuuluvalt maa-alalt naabermaa-aladele.

Välditud pole ka tulikahju tekkimise võimalus õliga läbiimbunud kaltsude isesüütmise tagajärjel. Et selliseid süttimisi vältida, ei tohi õliseid kaltse loopida kuhu juhtub või neid masinates hoida. Need kaltsud tuleb heita ohutusse kohta või maha matta. Traktorite, kombainide ja muude masinate remontimise kohtades tuleb kaltsud hoida metallkastides või kaevandites.

Tulega hooletul ümberkäimisel kergestisüttivate või põlevvedelike hoidmise kohtades tekivad tihti süttimised. Nende põhjuseks on harilikult suitsetamine ja lahtise tule kasutamine (tulitikkude, tõrvikute, petrooleumilaternate jne. süütamine) traktorite, autode ja kombainide mootorite tankimisel, samuti ka mootorite ja küttejühtmete ülevaatamisel, kütteeõlide hulga kontrollimisel paakides jne. Lahtise tule kasutamine ülalmainitud juhtudel viib mitte ainult süttimiseni, vaid ka inimohvriteni. Seepärast ei tohi mingil juhul kasutada lahtist tuld kohtades, kus hoitakse või kasutatakse kergestisüttivaid või põlevvedelikke.

14. p e a t ü k k.

TULEOHUTUSABINÕUD TRAKTORITE, KOMBAINIDE, AUTODE JA TEISTE PÕLLUMAJANDUSLIKE MASINATE TÖÖTAMISEL PÕLLUL.

Viljakoristamise ja -peksmise ajal tekivad tulikahjud sageli traktorite, kombainide, autode, viljapeksumasinate ja teiste põllumajanduslike masinate rikete või nende ebaõige kasutamise tagajärjel, samuti aga ka kaitseseadmete puudumisest mootoritel ja nende väljalasketorudel.

Autode, traktorite ja kombainide mootorid võivad olla süttimise või tule kiire levimise allikaks juhul, kui nad on määrdunud õlide, tolmu ja põlevmaterjalidega (näit. aganad); kui karburatsiooni- või elektrijuhtmestik pole korras; kui vedelkütuse või määrdeaine juhtmed, paagid, selitusnõud jne. lekivad; kui gaasid imuvad läbi väljalasketoru, kollektori jne. liitekohtades.

Peale selle võivad süttimised tekkida põlevmaterjalide (õled, aganad) kokkupuutumisest mootorite ülekuumenenud osadega (kollektorid, väljalasketorud, summutajad), samuti aga ka sädemetest, mis lendavad välja väljalasketorust ja summutajast.

Gaasigeneraator-traktorite ja -autode kasutamisel võivad süttimised peale ülalmainitud põhjuste tekkida veel: gaasigeneraatori kütusega laadimise juhiste mittetäitmisel; mitteõigeaegsel puhastamisel tuhasta; gaasigeneraatori kollektori ja tsüklonite ülekuumendamisel; gaaside läbiimbumisel gaasigeneraatorite seadmete liitekohtades jne.

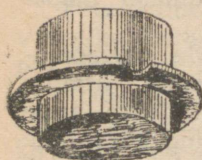
Põllumajanduslike masinate hõõrduvate osade mitteõigeaegne määrimine ja abinõude tarvitusele võtmata jätmine masinate liikuvate osade perioodiliseks puhastamiseks neile mähkunud umbrohuvartest, õlgedest ja muust ning kõrvaliste esemete sattumine neile võivad samuti põhjustada süttimisi.

Et traktorid, autod ja põllumajanduslikud masinad poleks põllul töötades süttimise põhjuseks, tuleb: hoida kombainide, traktorite ja autode mootorid puhtad; hoolikalt, vähemalt kord vahetuses puhastada mootor ja esimeses järjekorras kollektor ning väljalasketoru õlist ja tolmust; enne põllule tööle sõitmist vaadata hoolikalt üle mootori küttejühtmed, selitajad, karburaator, regulaator, väljalasketoru liitumise kohad kollektori ja plokiga, karteri liitumise koht plokiga, samuti ka elektrijuhtmed magneetost või katkestist küünaldeni. See ülevaatus on vajalik vedelkütuse ja määrdeõlide läbitilkumise, töödeldud gaaside läbiimbumise ning karburaatori ja elektrijuhtmete rikete väljaselgitamiseks.

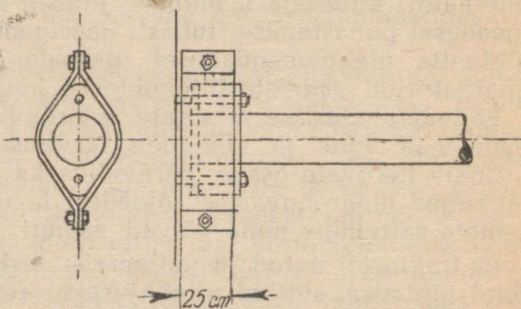
Kütte- või määrdeainete läbitilkumise avastamisel tuleb see rike parandada vintühenduste pingutamisega. Mingil juhul ei tohi seejuures kasutada ajutiselt isoleerpaela, kitti, seepi jne., sest selline parandamine ei likvideeri kütte- ja määrde-

ainete läbitilkumist ja võib saada süttimise põhjuseks põllul. Kui lekkimise parandamine pole võimalik vintühenduste abil (näit. paakide lekkimine), tuleb see puudus kõrvaldada keevitamise teel, kuid tingimata seda osa mootorilt (masinalt) maha võttes ja keevitades alles pärast antud masinaosa puhastamist vedelkütuse jääkidest ja aurudest.

Töödeldud gaaside läbiimbumise avastamisel liitekohtades tuleb viivitamata pingutada kinnitused, aga kui see ei aita — vahetada tihendus. Töödeldud gaaside tihendustest läbitungimise vältimiseks ja vastupidava liitumiskoha loomiseks soovitatakse mootori väljalasketoru ja kollektori (näiteks mootoril ГАЗ-НАТИ) vahele asetada eriliselt valmistatud vahekork (joon. 36) või tikud ja liitekoht täiendavalt kaitsta erilise tihendusrõnga (joon. 37).

Joon. 36. Vahekorgi ehitus.

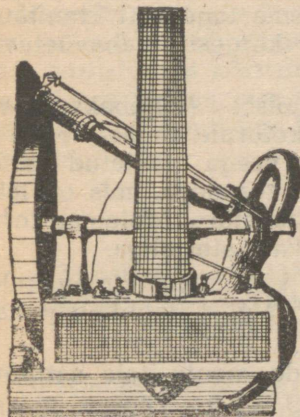

Joon. 37. Tihendusrõnga ehitus.

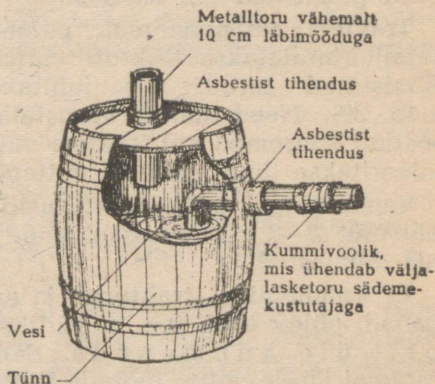
Mootori tuleohutu töö tagamiseks on väga tähtis karburatsioonisüsteemi korrasolek ja seepärast on selle täielikku töökorda viimine enne väljasõitu põllule üheks tähtsamaks momendiks mootori kontrollimisel.

Süttimiste vältimiseks elektrijuhtmestiku ja elektriseadmete sädemetest tuleb need tingimata puhastada tolmust, aganaist ja muist põlevmaterjalidest, mis kogunevad neile viljakoristamise ja -peksmise ajal, ja kaitsta elektrijuhtmestik mehhaaniliste vigastuste eest. Selleks on vaja, et juhtmed, eriti aga murdekohtades, oleksid ilma kõverusteta, omaksid teatavat lõtvust ja oleksid tugevasti kinnitatud.

Kõik mootori kuumenenud osad peavad eriliste seadeldiste ehitamisega olema kaitstud aganate sattumise eest neile.

Joon. 38. Kombineemootori võrguga kaitstud kollektor ja väljalasketoru.

Joon. 39. Lihtsaima sädemekustutaja ehitus.

Süttimiste vältimiseks aganate, õlgede jne. sattumisest kombineemootori kollektori ja väljalasketoru kuumenenud osadele soovitatakse kollektor ja väljalasketoru kaitsta peenikese metallvõrguga (joon. 38). Selleks ehitatakse kollektori ja väljalasketoru kujule vastav lehtterasest sõrestik, sõrestikule aga tõmmatakse võrk. See võrk peab olema kergesti eemaldatav, et oleks võimalik teda kiiresti maha võtta kollektori ja väljalasketoru ning võrgu enda puhastamiseks tahmast. Kollektori ja väljalasketoru võrgud peavad asetsema kuumenevast pinnast 2—3 cm eemal.

Et vältida rohumakara, õlgede ja muude materjalide süttimist põllul viljakoristamisel ja -peksemisel töötavate autode kuumenenud väljalasketorudest ja summutajatest, tuleb torud ja summutajad kindlalt isoleerida. See isolatsioon tehakse asbestist või savileotises immutatud vildist, mis on pealt kaitsitud metallkestaga. Metallkesta asemel võib soovitada traadiga mähkimist.

Traktorite ja mootorite väljalasketorud peavad olema varustatud kas vabrikus või kohapeal valmistatud sädemekustutajatega. Sädemekustutajad peavad olema tugevasti kinnitatud väljalasketoru külge ja samaaegselt kergesti mahavõetavad nende puhastamiseks tahmast.

Traktori statsionaarsel paigaldamisel (viljapeksul või mujal) kinnitatakse traktori väljalasketorule rauast, eriliselt valmistatud torud, mis juhitakse veega täidetud tünni (joon. 39). Need tünnid varustatakse torudega, mis on läbimõeldult suuremad kui traktori väljalasketoru. Mõlemad torud isoleeritakse tünni seintest mittepõleva materjaliga.

Summutajaid, väljalasketorusid ja sädemekustutajaid tuleb vähemalt 2—3 päeva tagant enne töö algust hoolikalt puhastada tahmast.

Et kombainide, traktorite ja autode mootoritele sattunud aganad, põlev tolm jne. ei süttiks, ei tohi lasta mootorit üle kuumeneda. Selleks tuleb valvata jahutusüsteemi järele, mitte töötada küttel, mis pole antud mootorile ette nähtud, ja ilma õhupuhastajata, mitte lasta mootorit töötada pikemat aega väikestel tuuridel, valvata mootori õlitussüsteemi ja selle korrasoleku järele.

Kombainide, rehepeksumasinate ja teiste põllumajanduslike masinate laagrite ja hõõrduvate osade ülekuumenemise vältimiseks tuleb kõiki hõõrduvaid osasid määrada ranges kooskõlas tehniliste hooldusnormidega ja hoolitseda, et masinate liikuvatele osadele ei mähkuks kõrsi, umbrohtu jne.

Süttimiste vältimiseks kombainidel nende liikuvatele osadele mähkuvate kõrte ja umbrohu hõõrumisest tuleb:

sagedamini eemaldada vastuvõtukambri esimesest nurgast umbrohi ja rohukõrred, mida kombaini toitetranspordööri sinna tõmbab;

kavakindlalt kontrollida esimese (peamise) biteri kinnitust, trumli ummistumise vältimiseks;

umbrohtunud teraviljakultuuride koristamisel regulaarselt puhastada biteri võll sellele mähkunud kõrtest, eriti masinates, millel pole kaitset kõrte mähkumise vastu;

mitte lasta sattuda kõrvalisi esemeid põllumajanduslike masinate liikuvaisse osadesse. Selleks tuleb pärast kombainide, viljapeksumasinate, linalõugutusmasinate jt. tehnilist ülevaatust hoolikalt kontrollida, kas ehk ei jäänud nende liikuvatesse osadesse mingisuguseid tööriistu või kõrvalisi esemeid. Tööriistade ja kõrvaliste esemete sattumine masina liikuvaisse osadesse võib põhjustada avarii, samuti aga ka sädemete tekkimise ja süttimise masinas.

15. peatük k.

TULEOHT JA TULEOHUTUSABINÕUD GAASIGENERAATOR-TRAKTORITE JA -AUTODE KASUTAMISEL VILJAKORISTUSTÖÖDEL.

Gaasigeneraator-traktorid ja -autod on võrreldes vedelkütte-traktorite ja -autodega tuleohtlikumad. Seda tuleohtrikkust võib mõnevõrra vähendada gaasigeneraator-traktorite ja -autode varustamine eriliste tuletõrjeseadeldistega.

Gaasigeneraator-masinaid on viljakoristustöödel tuleohtlikumad oma tugevalt kuumeneva välispinnaga gaasigeneraator-seadeldise tõttu, samuti ka leegi väljapaiskumise võimaluse tõttu läbi kütte- ja tuhaluugi ning õhuklappide avade.

Gaasigeneraator-seadeldiste tuleohtlik kuumenemine toimub kahel põhjusel: ebaõige gasifikatsioonirežiimi tagajärjel ja kõrvalise õhu sisseimemise tõttu ühenduste lõtvumisel töötamise ajal, kui masinajuht seda õigeaegselt ei kõrvalda.

Leegi väljalöök gaasigeneraatorist võib tekkida järgmistel põhjustel: gaasigeneraatori täitmisluugi avamisel, kui üle $\frac{2}{3}$ küttekogusest on ära põlenud; jahtumata gaasigeneraatori tuhakambri luugi avamisel, kui täitmisluuk seejuures on suletud, ja rikkisolevate õhuklappide puhul (gaasigeneraatori vooderdise aukude kaudu).

Pealeselle võivad gaasigeneraator-masinaid olla süttimise põhjustajaks, kui: tuhakambri puhastamisel, eriti tuulise ilmaga ei kustutata süsi; gaasigeneraatori süütamisel kasutatakse ettevaatamatult lahtist tuld; läbilaskvate kohtade otsimisel ja gaaside kõlblikkuse kontrollimisel lähendatakse lahtist tuld gaaside väljumiskohtadele.

Suurema tuleohtlikkuse tõttu võib gaasigeneraator-traktoreid ja -autosid kasutada viljakoristustöödel vaid sel juhul, kui ei jätku vedelkütuse-traktoreid ja -masinaid, ning siis vaid kõigi tuleohutusmääruste rangeimal täitmisel.

Kehtivate määruste järgi lasub vastutus tuleohutusmääruste tundmise ja täitmise eest traktoristide ja autojuhtide poolt MJT-de ja sovhooside direktoritel, vanem-mehhaanikutel ja brigadiridel. Gaasigeneraator-traktorite ja -autode juhtimine on lubatud vaid inimestel, kes on käinud läbi vastavast kvalifikatsioonikomisjonist ja saanud gaasigeneraator-masinate juhtimise õiguse.

Põllul, kus on ette nähtud gaasigeneraator-masinate töötamine, tuleb nende hoidmiseks ja kõigi operatsioonide teostamiseks teenindamise ja tehnilise hooldamise alal eraldada erilised kohad. Need kohad valitakse 40 m kaugusel põlevmaterjalist esemetest ja materjalidest, samuti ka valmivast viljast ning õlgede, vilja jne. paigutamise kohtadest. Need kohad puhastatakse pealmisest mullakamarast (mättast, õlgedest, kuivast heinast) ja piiratakse vähemalt 1 m laiuse künniribaga.

Põllumassiivid, millel tuleb töötada gaasigeneraator-traktoritega kombainidega, peavad olema jaotatud 10—15 ha suurus- teks lõikudeks ja eelnevalt traktori- või hobujõul künnivööndiga piiratud. Selline lõikudeks jaotamine on vajalik selleks, et tulikahju tekkimisel gaasigeneraator-traktorist tuli ei saaks levida suurele maa-alale.

Päevatöö lõpul tuleb gaasigeneraator-traktorid tingimata sõidutada öiseks seisupaigaks eraldatud maa-alale. Traktori jätmine ööseks töökohale on kategooriliselt keelatud. Traktorite ööks paigutamisel tuleb õhuklappide avad asbestitroppidega sulgeda ja kontrollida täiteluugi ja tuhaluugi tihedust.

Gaasigeneraator-seadmeid soovitatakse puhastada jahtunult, enne esimese vahetuse algust. Päeva jooksul (15—16 tundi traktori tööd) pole vaja puhastada tuhakambrit ja toorpuhastajaid (tsükloneid). Seepärast pole põllul lubatud tuhakambri ja tuharesti puhastamiseks avada tuhaluuki, samuti ka puhastada toorpuhastajaid.

Neil juhtudel, kui siiski tuleb puhastada tuhakambrit vahetuste vahel, kusjuures gaasigeneraator on kuum, viiakse traktor parkimiseks eraldatud maa-alale. Tuhakambri puhastami-

sel tuleb luugi alla asetada metallpann või mingisugune karp veega ja tuhk sinna välja võtta. Tuha eemaldamisel, eriti tuulise ilmaga tuleb võtta tarvitusele abinõud, et sädemed ja söed tuulega laiali ei kanduks ja ei põhjustaks süttimist. Peale tuhakambri puhastamist tuleb tuhk valada maasse kaevatud auku ja pealt mullaga kinni katta.

Gaasigeneraator-masinate süütamisel tuleb tingimata täita järgmisi nõudeid:

mitte süüdata traktori töökohal. Traktori pikaajalise hädapeatuse korral (näit. kombaini remontimisel üle ühe tunni) tuleb ta viia seisukohta;

gaasigeneraatorit süüdata ainult asbestnõoriga mähitud ja töödeldud õliga või petrooleumiga niisutatud tõrviku abil. Süütamiseks ei tohi kasutada takku, narmaid jms.;

süütamise ajal olla ettevaatlik tulega — mitte visata maha kustutamata tulitikke, tõrvik pärast süütamist hoolikalt kustutada jne.

Kütuse lisamine punkrisse töökohal on keelatud.

Gaasigeneraatori punkrit tuleb roopida kütte lisamisel ja ainult tuleohutus kohas.

Pole lubatud, et gaasigeneraatori punkris põleks kütust ära üle $\frac{2}{3}$ ta mahust.

Täite- ja tuhaluugi avamisel tuleb põletuste vältimiseks olla äärmiselt ettevaatlik ja nimelt:

kuuma gaasigeneraatori puhul avada kütteava luuk sujuvalt ja oodata 1—1,5 min. (sel ajal võib toimuda leegi väljalöök), pead seejuures luugile vastupidisesse suunda pöörates;

tuhakambri luuk avada 10—20 min. pärast kütteluugi avamist ja mootori seismajätmist. Seejuures tuleb tuhakambri luuk avada roobiga ja mitte luugi ees seistes.

Leegi väljalöögi vältimiseks õhuklappide avade kaudu tuleb tingimata kasutada kolmiktorukujulist seadeldist, mis võib olla valmistatud kohapeal. Kolmiktoru monteeritakse õhuklapi kaanele.

Õhuklappide avad pigistuvad kiiresti, mis takistab nende sulgumise tihedust. Seepärast tuleb iga vahetuse eel kontrollida õhuklappide korrasolekut ja kui vaja neid puhastada.

Aganate, põhu jne. süttimise vältimiseks kuumenenud gaasigeneraator-seadmest ei või lasta traktorit või autot töötada gaasigeneraatori kompressori või tsüklonite ülekuumene-

mise korral. Ulekuumenemise võib kindlaks teha, puudutades põlevmaterjalist kepikesega gaasigeneraatori soojenevaid osi. Kepi otsa söestumine näitab ohtlikku ülekuumenemist.

Läbiimbumiste avastamisel gaasigeneraator-seadmes tuleb masina töö viivitamatult katkestada ja auto või traktor rikke kõrvaldamiseks parkimiskohta ajada.

Ebatiheduste avastamiseks gaasigeneraator-seadmete liitekohtades ei tohi kasutada lahtist tuld.

Tolmu, põhu jm. süttimise vältimiseks gaasigeneraatori põhjas soovitatakse tuhakambri puhastamisel jätta sellesse veidi tuhka, et vältida põhja ohtlikku kuumenemist.

Mootori väljalasketorust tulevate sädemete kustutamiseks tuleb väljalasketorud varustada sädemepüüdjatega.

Vähemalt traktori iga töötunni järel tuleb gaasigeneraator-seadme kõik kohad hoolikalt puhastada põhust, õletolmust ja muudest põlevmaterjalidest.

Gaasigeneraator-autosid võib kasutada vilja vedamiseks kuhjade juurest viljahoidlatesse. Gaasigeneraator-autode kasutamine vilja vastuvõtmiseks ja äravedamiseks kombainide punkritest pole lubatud.

Kõik gaasigeneraator-masinad varustatakse käsikustutajate ja labidatega.

Käsikustutajad soovitatakse monteerida traktoritel kõige soodsamasse kohta, näiteks traktoril CT-65 traktoristi istme taha, XT3-T2T — kõrvale (vasakule poole).

Piirkondade üle, kus gaasigeneraator-traktorid põllul viljakoristamisel töötavad, tuleb MJT-de ja sovhooside tuletõrje liinis seada sisse eriline järelevalve.

16. p e a t ü k k.

TULEOHUTUSABINÕUD VILJAPEKSUKOHTADES.

Viljapeksukohtade tuleohutuse tagamiseks tuleb:

õigesti valida koht vilja peksmiseks, eriti statsionaarseks, ja viljakuhilad õigesti paigutada;

täita tuleohutusrežiimi nõudeid;

täita tuleohutusmäärusi jõumasinate (traktorid, auru- ja elektri-jõumasinate), samuti ka viljapeksumasinate paigaldamise ja töötamise juures;

täita tuleohutusrežiimi põlev- ja kergestisüttivate vedelike kasutamisel;

varustada viljapeksukohad tulekustutusvahendite ja tule-tõrjeinventariga.

Viljapeksukoht tuleb valida vähemalt 150 m eemal hoone-test ja ehitustest, kui võimalik jõe, tiigi, järve või mõne muu veekogu lähedusse.

Viljapeksukoht peab olema puhastatud pealmisest mulla-kamarast (rohust, mättast jne.) ja piiratud vähemalt 3 m laiuse künniribaga. Künniga piiramine on hädavajalik tule levimise takistamiseks naabermaa-aladelt viljapeksukohale ja vastu-pidi.

On olemas kaht liiki viljapeksukohti: statsionaarsed, kus vili veetakse viljapeksumasina juurde, ja mittestatsionaarsed, kus viljapeksumasin veetakse viljakuhilate juurde. Seoses sellega esitatakse viljakuhilate ladumisel erinevaid nõudmisi.

Statsionaarsel viljapeksukohal tuleb viljakuhilad paigutada kahe kuhila kaupa gruppidesse 100-meetriliste kujadega gruppide vahel, 20-meetriliste kujadega kuhilate vahel.

Liikuva (mittestatsionaarse) viljapeksukoha puhul paiguta-takse kuhilad samuti kahe kaupa gruppidesse, kusjuures grup-pide vahe on 100 m, kuhilate vahe grupis aga vähemalt 8 m. Sel puhul piiratakse iga grupp 3 m laiuse künniribaga. Sõltu-mata viljapeksukoha iseloomust ei tohi kuhilate mõõtmed pikkuselt olla üle 15—20 m, laiuselt üle 5 m ja kõrguselt üle 4 m.

Kuhilate tegemisel on väga tähis arvestada antud rajoonis ülekaalus olevate tuulte suunda. Kuhilate grupid tuleb paigu-tada otstega tuule suunas ja mingil juhul ei tohi neid paigu-tada üksteise taha. Sellise paigutusviisi puhul on süttimise korral tule levimise oht kuhilalt kuhilale ja kuhilate grupilt kuhilate grupile tunduvalt väiksem.

Igasuguste kollete (köövide, keedukohtade jne.) tegemise vajadusel tuleb nende jaoks valida koht vähemalt 100 m kau-gusel viljapeksukohast ja vähemalt 200 m kuhilatest ning põlev-ja kergestisüttivate vedelike hoidmise kohtadest, samuti ka põhukuhilaist. Kergestisüttivate ja põlevvedelike hoidmise koht tuleb puhastada mättast ja piirata künniga. See koht peab asuma vähemalt 100 m viljapeksukohtadest ja kuhilaist. Suit-setamiskoht tuleb teha vähemalt 30 m kaugusele viljapeksu-

kohast, maa-alale, mis on puhastatud pealmisest mättakihist. Paberossiotste ja tuletikkude äraviskamiseks asetatakse sinna veetünn või kaevatakse maasse auk.

Uldised tuleohutusabinõud viljapeksukohtades on analoogilised peatükis 13 antutega.

Viljapeksukohtade kunstlikuks valgustamiseks võib kasutada ainult elekter- ja petrooleumvalgustust. Petrooleumvalgustuse puhul tuleb tingimata tarvitada ainult täiesti korrasolevaid laternaid, mis on tugevasti kinnitatud erilistele postidele. Mingil juhul ei tohi riputada või asetada laternaid viljapeksumasina, traktori jne. külge, sest seal võidakse laternakergesti ümber lükata, mis põhjustab süttimise. Loomulikult pole ka lubatud kasutada kütteenähtena laternates mingeid muid vedelikke peale petrooleumi. Laternate täitmine peab toimuma mitte viljapeksupaigas, vaid traktorite ja autode tankimiskohas. Elektervalgustuse puhul tuleb valvata elektrijuhtmes-tiku ja elektriseadmete õige ehituse ja korrasoleku ning kait-seseadmete olemasolu järele. Elektripirne ei tohi lasta kokku puutuda viljapeksumasina, traktori ja põlevmaterjalidega.

Süttimiste põhjuseks vahetult viljapeksumasinast võib olla hõõrduvate osade mitteõigeaegne määrimine ja kõrvaliste ese-mete (kivide, naelte, mutrite jne.) sattumine viljapeksumasi-nasse.

Eespool käsitleti abinõusid, mis väldivad süttimisi neist põhjustest. Tuleb ainult lisada, et tulikahju puhul viljapeksu-masina kiire kuhilate juurest äravedamise tagamiseks tuleb ta keti või trossi abil traktoriga ühendada.

Viljapeksumasinate käivitamine võib toimuda traktori, aurumasina ja elektrimootori abil. Tuleoht ja tuleohutusabi-nõud on igal neist juhtudest mõneti erinevad.

Sagedasemaiks süttimispõhjusteks viljapeksukohal tööta-vaist traktoreist on: sädemepüüja puudumine traktori välja-lasketorul, bensiini süttimine karburaatorist ülevoolamisel, tuleohutusrežiimi mittetäitmine traktori tankimisel, jahtunud traktori käivitamine lahtise tule abil, lahtise tule kasutamine mootori ülevaatamisel ja vedelkütuse kindlakstegemisel paa-gis jne.

Mõningaid abinõusid, mis väldivad süttimisi ülalmainitud põhjustest, käsitleti eespool. Täiendavalt võib neile lisada järgmist.

Tule ülemineku takistamiseks traktorilt viljapeksumasi-
nale soovitatakse traktor kaitsta kantava seinaga, mis on punud
vitstest ja kaetud saviga ning asetatud traktori ette.

Mittestatsionaarsete traktorite tankimine töö ajal ja vilja-
peksukohal pole lubatud. Tankimiskoht peab olema korralda-
tud mitte lähemale kui 50 m viljapeksukohast, kuhilatest, põhu-
hunnikutest ja vedelkütuse hoiukohtadest. Traktori tankimine
peab toimuma ainult seisva ja jahutatud mootoriga, suletud
mootorikattega ja trehtri abil. Kui vedelkütus juhuslikult
mootorikattele satub, tuleb see lapiga hoolikalt ära pühkida ja
mitte käivitada mootorit enne vedelkütuse täielikku aurumist.
Vedelkütust tuleb traktori juurde tuua kinnistes anumates,
mitte lahtistes ämbrites. Pärast tankimist tuleb vedelkütuse
jäägid viivitamata nende hoiukohta viia ja vaati valada.
Suitsetamine ja lahtise tule kasutamine traktori tankimisel on
loomulikult keelatud.

Statsionaarsete traktorite tankimine viljapeksukohas on
lubatud vaid tuleohutusrežiimi rangel täitmisel. Öine tanki-
mine viljapeksukohal pole reeglina lubatud: äärmisel juhul
tuleb tankimiskoht valgustada traktorilaternate, elektrilam-
pide või -laternate abil. Erandina on lubatud tankimiskohta
valgustada ka petrooleumlaternatega, kuid tingimusel, et need
asuksid vähemalt 5 m kaugusel tankimiskohast.

Traktorit pole lubatud kas või lühikesekski ajaks jätta
ilma traktoristi järelevalveta ega usaldada järelevalvet trak-
tori üle isikule, kellel ei ole vajalikku kvalifikatsiooni.

Juhul, kui viljapeksumasina käivitajaks kasutatakse auru-
jõumasinat, tuleb see tingimata asetada pealmisest maakama-
rast (kuivast heinast, mättakihist jne.) puhastatud ja künni-
ribaga piiratud maa-alale.

Auru-jõumasina kütteava tuleb pealtuule küljest kaitsta
kilbiga (näit. vitstest ja savist).

Auru-jõumasina suitsukorsten peab olema varustatud säde-
mekustutajaga või tiheda metallvõrguga, mis garanteerib
sädemete täieliku kinnipüüdmise.

Auru-jõumasina kütust (õled, turvas jne.) ei tohi koondada
kütteava juurde, vaid tuleb tuua sinna vajaduse järgi. Kütte-
kolde puhastamisel tuleb tuhk hoolikalt veega üle valada või
maasse kaevata. Tulikahju kustutamiseks peab auru-jõumasina
vahetus läheduses asuma veetünn, ämbrid ja kustutusluuad.

Vilja peksmisel elektrienergia abil tuleb täita järgmisi nõudeid:

kõik voolu juhtivad osad ja juhtmed peavad olema kindlalt isoleeritud ja kaitstud aganate, põhu jne. sattumise eest nende;

kogu elektriseadeldis peab olema varustatud normaalsete kaitseesadmetega.

Töötamisel kinnises viljapeksukohas tuleb lisaks ülaltähendatud abinõudele veel:

viljapeksukoha katus valmistada tulekindlast või pooltulekindlast materjalist (katusekivid, savi-õled jne.);

traktor või mõni muu jõumasin, mis paneb viljapeksumasina liikuma, paigutada eraldi pooltulekindla või poolpõleva vaheseina taha, mis on valmistatud tellistest, samanist, saviga kaetud vitspunutisest, krohvitud puust jne.;

mitte koondada katusealusesse peksmata vilja üle ühe ööpäevase vajaduse.

Sõltumata oma iseloomust peab viljapeksukoht olema varustatud tuletõrjeinventari ja vajalike tulikahju kustutamise vahenditega. Viljapeksukohas peab olema: tuletõrje käsipriis veovahendil koos vajaliku hulga tuletõrjevoolikutega, veevaadid ratastel (kas käsi- või hobuveoks), käsikustutajad, labidad, hangud, tunnid veega ja ämbrid.

Käsikustutajad, tunnid veega ja ämbrid tuleb asetada viljapeksumasina, viljakuhilate, jõumasina või traktori lähedusse ja vedelkütuse hoiukohtade juurde, kogu ülejäänud inventar aga hoida ühes kohas viljapeksupaiga läheduses.

Ülesanded tulikahju kustutamiseks selle tekkimisel tuleb tingimata jaotada brigaadide vahel, kes töötavad viljakoristamisel ja -peksmisel, kinnistades kogu inventari üksikutele töötajatele. See tagab tulikahju organiseerituma ja edukama kustutamise.

Neljas osa.

ABINÕUD TULIKAHJUDE KIIRE LEVIMISE VÄLTIMISEKS.

Tuleohutusabinõude üldises kompleksis on suur tähtsus abinõudel, mis piiravad tule levimist süttimise puhul nii hoones kui ka väljaspool (hoonelt hoonele).

Nende abinõude hulka kuuluvad:

tuleohutusrežiimi täitmine hoones, ehitustes ja ettevõtete territooriumil;

tulekindel ehitamine;

põlevate konstruktsioonide kaitsmine süttimise eest;

vajalike kujade jätmise hoonete, ehituste ning materjalide hoiukohtade vahele;

puude istutamine hoonete ja ehituste vahelistele kujadele.

Tuleohutusabinõusid, mis takistavad tule kiiret levimist tulikahjude puhul, käsitlesime eespool. Peatume ülejäänud vahenditel.

Olulise tähtsusega tule levimiskiirusele on nende materjalide tulekindlus, millest on ehitatud hoonete või ehituste põhilised elemendid (välis- ja vaheseinad, laed, katused, trepid).

Tule levimiskiirus tulikahju puhul hoonetes ja ehitustes sõltub sellest, kas hoone põhilised elemendid on valmistatud tulekindlast või põlevmaterjalist. Tuletõrjelisest seisukohast omab suurt tähtsust tulekindla ehitamise juurutamine põllumajandusettevõtteis, tulekindlate materjalide kasutamine hoonetes, ehitustes ja nende põhiliste elementide ehitamisel. Tulekindel ehitamine on põllumajanduslikes ettevõtteis eriti tähtis seepärast, et neis ettevõtteis ei ole palgalisi tuletõrje-

komandosid, kes oleksid hästi varustatud tuletõrjetehnikaga ja võiksid tule levimise kiiresti peatada.

Põllumajanduslike ettevõtete uusehitustel soovitatakse laialdaselt kasutada kohalikke tulekindlaid materjale.

Neil juhtudel, kui majanduslikel või muudel kaalutlustel hoonete või ehituste põhilisi elemente pole võimalik valmistada tulekindlaist materjalidest, on väga tähtis kaitsta need elemendid süttimise eest või katta nad tulekindlate segude või värvidega. Põlevate konstruktsioonide katmine tulekindlate materjalidega (näit. krohviga) või tulekindlate värvidega ja segudega kaitseb hästi konstruktsioone kiire süttimise eest ja nõrgendab tule levimise intensiivsust. Aeg, mille vältel põlevad konstruktsioonid, mis on süttimise eest kaitstud või kaetud tulekindlate lahustega, tulele vastu panevad, on tegelikult küllaldane tule kustutamise organiseerimiseks.

Allpool toome odavamate ja lihtsamate tulekindlate segude retsepte sisemiste põlevate konstruktsioonide jaoks.

Sise- ja vaheseinte, samuti ka korrustevaheliste ja pealmiste lagede jaoks:

I koostis — 3 mahtu uhutud savi, 1 maht kipsi, liimi 1% segust;

II koostis — 4 mahtu savipulbrit, 1 maht kustutatud lupja, 1—2 mahtu kipsi;

III koostis — 1,5—2 mahtu savipulbrit, 1 maht kustutatud lupja, 1,5—2 mahtu kipsi, liimi 1% segust.

Liim segatakse kipsisegudesse kipsi kivistumise aeglustamiseks. Maalri- või tislერიлими kasutatakse koguses 0,2—1%. Selle liimi asendajateks võivad olla: tärklisest või kartulikoortest (1% vee kaalust) keedetud kliister; kohapealse tootena — loomne liim.

Sise- ja vaheseinte jaoks võib soovitada veel värvikoostist: kustutamata lupja — 33% või 300 g ühe m² pinnale; keedusoola — 7% või 60 g ühe m² pinnale; vett — 60% või 560 g ühe m² pinnale.

Sel juhul tuleb lahustada vees keedusoola seni, kuni saadakse 11%-ne lahus. Lahusega tuleb kustutada kustutamata (tükis) lupja (1 kg lubjale valatakse 2 l lahust) kuni saadakse hapukoore paksune segu. Segu kurnatakse läbi 2-millimeetri-
liste aukudega sõela.

Kustutatud lubja puhul tuleb segu võtta kaalu järgi:
kustutatud lupja — 63% või 800 g ühele m²-le puidupinnale;

keedusoola — 5% või 66 g ühele m²-le puidupinnale;
vett — 32% või 405 g ühele m²-le puidupinnale.

Selle seguga tuleb pinda katta mitu korda, et kanda puule vajalik värvikiht. Perioodiliselt, 4—6 kuu tagant soovatakse värvikihti uuendada.

Tule levimiskiirus tulikahjude puhul sõltub samuti ehituse juures kasutatud soojustusmaterjali (s. o. seinte, vaheseinte, lagede jne. täidiste) iseloomust.

Taoliste materjalide nagu saepuru, turba, kuivade puulehtede, õlgede jm. kasutamine täidisenä soodustab tulikahju puhul tule kiiret levimist ja raskendab tulikahju kustutamist. Seepärast pole sedaliiki materjalide kasutamine soojustuseks soovitatav. Seinte, vaheseinte ja lagede jaoks soovatakse tulekindlaid soojustajaid, näiteks šlakki.

Juhtudel, kui tulekindlaid materjale pole võimalik saada ja kehtivate eeskirjade järgi on põlevate täitematerjalide kasutamine lubatud, tuleb põlevad täitematerjalid tuleohutuks muuta.

See saavutatakse põlevatele täitematerjalidele tulekindlate materjalide juurdelisamise teel (näit. saepurule võib lisada 10% lupja või mulda). Lagede katmisel kasutatavate põlevate täitematerjalide tuleohtlikkust vähendatakse veel nende katmise teel 5 cm paksuse liiva- või mullakihiga või 2 cm paksuse savileotise kihiga. Kõikidel juhtudel, kus põlevate ja kergesti süttivate täidiste kasutamine on hädavajalik, tuleb nad tingimata segada tulekindlate materjalidega, immutada tulekindlate segudega või katta tulekindla materjali kihiga.

Tule kiire levimise vältimiseks tuleb jätta hoonete (ehituste) vahele kujud, istutada nendele kujadele puid; ehitada hoonetele ja ehitustele tulekindlad katused.

Kujud hoonete vahel on vajalikud selleks, et põlevalt hoonelt kiirgav kuumus ei süütaks naaberhooneid ja -ehitusi. Kujud tuleb jätta samuti ka materjalide, seadeldiste jne. paigutamisel ettevõtte territooriumile.

Heaks vahendiks tule levimise takistamisel on lehtpuude istutamine hoonete ja ehituste vahelistele kujadele.

Puud on tulikahjude puhul suurepäraseks kaitseks tule levimise vastu, olles nagu ekraaniks, mis kiirgava kuumuse ja sädemed kinni peab. Eriti tähtis on see suvisel kuival perioodil. Seepärast peab põllumajanduslike ettevõtete tuletõrje kõigiti soodustama ettevõtete territooriumi haljastamist.

Tulikahju levimine tekib väga sageli hoonete ja ettevõtete põlevmaterjalist katuste tõttu. Seepärast on õlg-, pilpa-, sindel- ja teiste põlevmaterjalist katuste ehitamine väga ebasoovitav. Katused tuleb teha võimaluse piires tulekindlast materjalist (katusekividest, plekist, tahvelkividest, savi-õlgedest), põlevad katused aga tuleb süttimise eest kaitsta. See saavutatakse katuste katmise teel eriliste lahustega. Õlg-, pilpa- ja sindelkatuste, samuti ka sarikate ja roovide katmine või värvimine annab põlevmaterjalide tulele vastupidavuse suhtes suurepäraseid tulemusi.

Tulekindlate lahuste valmistamist ja konstruktsioonide katmist nendega toimetatakse järgmiselt:

Savisegu valmistatakse ühest mahust lubjатаignast ja viiest mahust saepurust, lisades neile vett. Saepuru puudumisel võib seda asendada liivaga, mida võetakse mahult kaks-kolm korda rohkem kui saepuru. Segu segatakse hästi läbi ja kantakse kinnastatud käega katuse või seinte puitpinnale. Selle segu kihi paksus peab olema 2—6 mm. Pärast pealekantud segu kuivamist katta pind teiskordselt juba vedelama seguga. Teiskordne savisegu valmistatakse ühest mahust lubjатаignast, neljast mahust savitaignast ja kümnest kuni kuuestikümnest mahust liivast (liiva hulk võetakse sõltuvalt savi rasvasusest: mida rasvasem savi, seda rohkem liiva).

Õlgkatuse kaitsmiseks soovitatakse savi ja lubja segu, mis koosneb neljast mahust uhutud savist ja ühest mahust lahustatud lubjapiimast (saviseguga ühepaksune), mis on hoolikalt läbi segatud. Selle seguga tuleb õlgkatuse paksult katta.

Savi ja lubja segu soovitatakse samuti ka puitpindade jaoks. Sel juhul tuleb pinda katta kaks-kolm korda, et kihi paksus oleks vähemalt 1—2 mm.

Aja jooksul peseb vihm katteseid maha, seepärast tuleb valvata nende seisundi järele ja tekkinud praod või paljastunud kohad vajaduse korral kinni määrida või katta.

SISUKORD.

Eessõna	Lk. 3
---------	-------

ESIMENE OSA.

ÜLDISED TULETÖRJEABINÕUD.

1. peatükk. Ettevõtte tuleohutuse tagamise põhimõtted	17
1. Üldjuhendid	17
2. Tuleohutuse eest vastutavad isikud	17
3. Organisatsioonilis-praktilised abinõud tuleohutuse kindlustamiseks	20
4. Vabatahtliku tuletõrjesalga ja ettevõtte isikulise koosseisu organiseerimine tulikahju kustutamiseks	30
2. peatükk. Ahjudest tekkivate tulikahjude vältimine	33
1. Tuleohutusmäärusest ahjude ehitamisel	33
2. Tuleohutusrežiim ahjude eksplaateerimisel	39
3. peatükk. Valgustus- ja sooendusseadmetest tekkivate tulikahjude vältimine	41
1. Elektervalgustus	41
2. Tuleohutusmäärused petrooleumvalgustusseadmete kasutamisel	44
3. Tuleohutusmäärused petrooleumsooendusseadiste kasutamisel	45
4. peatükk. Tuleohutusrežiim ettevõtte territooriumil	46
5. peatükk. Üldmäärused tuleohutusrežiimi kohta tootmis- ja abiruumides	48

TEINE OSA.

ÜKSIKUTE PÖLLUMAJANDUSLIKE ETTEVÕTETE, TOOTMIS- JA ABIRUUMIDE TULEOHUTUS.

6. peatükk. Masina-traktoriremonditöökoda	57
1. Jõujaamaruum	57
a) Tuleohtlikkus ja tuleohutusabinõud naftal töötavate mootorite puhul	57

	Lk.
b) Tuleohtlikkus ja tuleohutusabinõud bensiinil ja petrooleumil töötavate jõumasinate puhul	62
d) Tuleoht ja tuleohutusabinõud aurujõumasina puhul	63
2. Traktorite pesemise ja lahtimonteerimise ruumid	65
3. Masinaosade pesemisruum	67
4. Mehhaanikatöökojad	67
5. Tööriistade ruum	68
6. Keevitustööd	68
a) Autogeensed keevitustööd	68
b) Elekterkeevitustööd	72
d) Eeskirjad gaasiballoonide hoidmiseks ja transportimiseks	74
e) Juhendid kaltsiumkarbiidi hoidmise kohta	74
7. Katsejaamad	75
8. Sepikojad	77
9. Vasetöökoja ruum	77
10. Traktorite ja põllutöömasinate monteerimise tsehhid	78
7. peatükk. Autode hoiu- ja remondiruumid	79
1. Üldjuhendid	79
2. Autode hoiukohad	79
3. Tuleohutusabinõud autode teenindamissektoris	81
a) Ruumid akumulaatoritöödeks	81
b) Vulkaniseerimistöökojad	82
d) Vee- ja õlisoojendamise ruumid	83
8. peatükk. Puidutöötlemistsehhid ja tislertöökojad	84
8. peatükk. Puidutöötlemistsehhid ja tislertöökojad	84
9. peatükk. Laod	86
1. Üldised tuleohutusabinõud ladude ja hoiuruumide territooriumil	86
2. Üldised tuleohutusabinõud hoiuruumides	88
3. Tuleohutusrežiim kergestisüttivate ja põlevvedelike hoidmisel ja transportimisel ning autode ja traktorite tankimine nendega	90
a) Üldmõisted	90
b) Kergestisüttivate ja põlevvedelike jaotuslaod	91
d) Kergestisüttivate vedelike ajutised välilaod	93
e) Vedelkütuse transport	94
g) Tuleohutusabinõud naftabaasides	95
4. Teravilja- ja seemnelaad	104
5. Tagavaraosade laod	105
6. Hapetelaod	106
7. Kuur põllutöömasinate hoidmiseks	108
10. peatükk. Kuivatised	109
1. Teraviljakuivatised	109

		Lk .
2.	Puuvillakuivatised	116
3.	Tubakakuivatised	118
11.	peatükk. Seemnepuhastuspunktid	121
12.	peatükk. Kütteklotside valmistamise baas	126

KOLMAS OSA.

TULEOHUTUSABINÕUD VÄLISPÖLLUTÖÖDE AJAL.

13.	peatükk. Üldine tuleohutusrežiim viljakoristamise ja -peksmise ajal	131
14.	peatükk. Tuleohutusabinõud traktorite, kombainide ja teiste põllumajanduslike masinate töötamisel põllul	132
15.	peatükk. Tuleoht ja tuleohutusabinõud gaasigeneraator-traktorite ja -autode kasutamisel viljakoristustöödel	137
16.	peatükk. Tuleohutusabinõud viljapeksukohtades	140

NELJAS OSA.

	ABINÕUD TULIKAHJUDE KIIRE LEVIMISE VÄLTIMISEKS	145
--	---	-----

Vastutav toimetaja Ev. Roorand

Ladumisele antud 25. IX 1951. Trükkimisele antud 24. XII 1951. MB-18348. Paber 57×79 , $\frac{1}{16}$. Trükiarv 5000. Trükipoognaid 9,5. Formaadile 60×92 kohaldatud trükipoognaid 7,75. Arvutuspoognaid 8,69. Trükitähti trükipoognas 45.000. Trükikoda „Hans Heidemann“, Tartu, Vallikraavi 4. Tellimise nr. 3751.

На эстонском языке.

TASUTA

Tasuta

A
A-19266

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00382285 7